

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EKOTURİZM REHBERLİĞİ ANABİLİM DALI
EKOTURİZM REHBERLİĞİ BİLİM DALI**

**SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAPSAMINDA DEREBUCAK
İLÇESİNİN (KONYA) EKOTURİZM POTANSİYELİ VE
YEREL HALKIN EKOTURİZM ALGISI**

HAMDİ KARAKÖK

YÜKSEK LİSANS

**DANIŞMAN:
DOÇ.DR. ABDURRAHMAN DİNÇ**

KONYA-2023

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EKOTURİZM REHBERLİĞİ ANABİLİM DALI
EKOTURİZM REHBERLİĞİ BİLİM DALI**

**SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAPSAMINDA DEREBUCAK
İLÇESİNİN (KONYA) EKOTURİZM POTANSİYELİ VE
YEREL HALKIN EKOTURİZM ALGISI**

HAMDİ KARAKÖK

YÜKSEK LİSANS

**DANIŞMAN:
DOÇ.DR. ABDURRAHMAN DİNÇ**

KONYA-2023

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Hamdi KARAKÖK
	Numarası	18812601010
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Ekoturizm Rehberliği
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Abdurrahman Dinç
	Tezin Adı	Sürdürülebilirlik Kapsamında Derebucak İlçesinin (Konya) Ekoturizm Potansiyeli Ve Yerel Halkın Ekoturizm Algısı

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Sürdürülebilirlik Kapsamında Derebucak İlçesi'nin (Konya) Ekoturizm Potansiyeli Ve Yerel Halkın Ekoturizm Algısı başlıklı bu çalışma .../.../.... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1			
2			
3			

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Hamdi KARAKÖK		
	Numarası	18812601010		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Ekoturizm Rehberliği		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tezin Adı	“Sürdürülebilirlik kapsamında Derebucak İlçesinin (Konya) Ekoturizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Ekoturizm Algısı”		

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

**Öğrencinin Adı Soyadı
İmzası**

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Hamdi KARAKÖK		
	Numarası	18812601010		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Ekoturizm Rehberliği / Ekoturizm Rehberliği		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	DOÇ. DR. Abdurrahman DİNÇ		
Tezin Adı	“Sürdürülebilirlik kapsamında Derebucak İlçesinin (Konya) Ekoturizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Ekoturizm Algısı”			

Turizm aktivitelerinin çevre üzerindeki baskı faktörünü yükselterek, hava kirliliği, çevredeki taşıma kapasitesinin kurtulması, yaban hayatın habitatının muhafaza altına alınması ve bu hayatta bulunan hayvan ve bitki türlerinin zarara uğraması gibi birçok kötü tarafı bulunmaktadır. Bütün bu negatif turizm etkenlerinin önüne geçebilmek ve aynı zamanda tatil yapabilmek için doğa yanlı bir alternatif turizm çeşidi ortaya çıkmıştır. Her alanda olduğu gibi turizm alanında da değişiklikler meydana gelerek başkalaşım geçirmektedir. Birçok ülkenin ekonomik gelişimine katkı sağlayan turizm, insanların doğaya ve kültürel miraslara olan ilgisinin artması, sakin bir seyahatin benimsenmesi gerekçesi ile ekoturizm kavramını ortaya çıkartmıştır. Son yıllarda çevre bilincinin artması ve insanların boş zamanlarını deniz, kum ve güneş turizmi dışındaki turizm faaliyetlerine ayırmaya başlaması ekoturizme ve faaliyetlerine olan ilgiyi artırmıştır. Turizm endüstrisinde doğal çevrenin ve kaynaklarının korunarak devamlılığının sağlanabilirliğini sağlayıcı yapıtaşlarından bir tanesi olan ekoturizm sektörü, doğal bölgeler, yerli halk ve turistik aktiviteler arasındaki ilişkiyi destekleyerek bir denge oluşturulmasını sağlamaktadır. Yapılan bu çalışmada, Derebucak ilçesinin ekoturizm potansiyeli incelenerek yerel halkın ekoturizm algısı ele alınmıştır. Ayrıca alternatif ve sürdürülebilir turizm türlerinden biri olan doğa temelli ekoturizmi, ekoturizmin türleri, Dünya ve Türkiye ekoturizmini incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, Derebucak, sürdürülebilir turizm,

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	Hamdi KARAKÖK		
	Student Number	18812601010		
	Department	Ecotourism Guidance / Ecotourism Guidance		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	x	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	DOÇ. DR. Abdurrahman DİNÇ		
	Title of the Thesis/Dissertation	“Within the scope of sustainability, Ecotourism of Derebucak District (Konya) Potential and Local People's Perception of Ecotourism”		

Tourism activities have many bad sides such as air pollution, saving the carrying capacity in the environment, protecting the habitat of wildlife and damaging the animal and plant species in this life by increasing the pressure factor on the environment. In order to prevent all these negative tourism factors and to have a holiday at the same time, a nature-oriented alternative tourism type has emerged. As in every field, changes occur in the field of tourism and it is undergoing metamorphosis. Tourism, which contributes to the economic development of many countries, has revealed the concept of ecotourism due to the increase in people's interest in nature and cultural heritage, and the adoption of a quiet travel. In recent years, the increase in environmental awareness and the fact that people have started to devote their free time to tourism activities other than sea, sand and sun tourism has increased the interest in ecotourism and its activities. The ecotourism sector, which is one of the building blocks that ensures the sustainability of the natural environment and its resources in the tourism industry, provides a balance by supporting the relationship between natural regions, local people and touristic activities. In this study, the ecotourism potential of the Derebucak district was examined and the ecotourism perception of the local people was discussed. In addition, it examines nature-based ecotourism, which is one of the alternative and sustainable tourism types, types of ecotourism, and ecotourism in the World and Turkey.

Keyword: Ecotourism, Derebucak, sustainable tourism

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ.....	x
GRAFİK LİSTESİ	xi
FOTOĞRAF VE HARİTA LİSTESİ.....	xii
ÖNSÖZ.....	xiii
GİRİŞ	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM

EKOTURİZM KAVRAMI

BİRİNCİ BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	1
1.1.Turizm Kavramı ve Tarihsel Gelişimi	1
1.2.Sürdürülebilir Turizm	3
1.2.1.Sürdürülebilir Turizm Amaçları.....	5
1.2.2. Sürdürülebilir Turizmin İlkeleri.....	6
1.3.Alternatif Turizm	9
1.4.Ekoturizm Kavramı ve Tarihsel Gelişimi	11

1.4.1.Ekoturizm Tanımı	12
1.4.2.Ekoturizm Kavramının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi.....	14
1.4.3.Ekoturizmin Önemi ve Yararları.....	16
1.4.3.1.Ekoturizmin Avantajları.....	16
1.4.3.2. Ekoturizmin Dezavantajları	17
1.4.4.Ekoturizmin İlkeleri	17
1.4.5. Ekoturizmin Amaçları.....	20
1.4.6. Ekoturizm Özellikleri.....	20
1.4.7. Ekoturizmin Sürdürülebilir ve Alternatif Turizm ile İlişkisi	22
1.4.8. Ekoturizm ve Çevre Etkileşimi	23
1.5. Ekoturizmin Etkileri.....	24
1.5.1. Ekoturizmin Olumlu Etkileri	25
1.5.2. Ekoturizmin Olumsuz Etkileri	26
1.6. Ekoturizm Faaliyet Türleri.....	27
1.6.1. Bilim Turizmi.....	27
1.6.2. Dağ / Doğa Yürüyüşü (Trekking /Hiking).....	27
1.6.3. Kamp ve Karavan Turizmi.....	28
1.6.4. Mağara Turizmi.....	29
1.6.5. Balon Turizmi	29
1.6.6. Yayla Turizmi	30

1.6.7. Foto-Safari	30
1.6.8. Su Sporları Turizmi.....	31
1.6.9. Termal Turizmi	31
1.6.10. Av Turizmi	31
1.6.11. Eko-Gastronomi Turizmi	32
1.6.12. Dağcılık Tırmanma Turizmi	32
1.6.13. Bisiklet Turizmi	32
1.6.14. Atlı Doğa Yürüyüşü Turizmi	33
1.6.15. Balıkçılık Turizmi	33
1.6.16. Dini İnanç Turizmi.....	33
1.6.17. Kültür Turizmi	33
1.6.18. Festival Turizmi	34
1.6.19. Yaban Hayatı Gözlemleme (Fauna) Turizmi.....	35
1.6.20. Yamaç Paraşütü Turizmi.....	35
1.6.21. Tarım ve Çiftlik Turizmi.....	35
1.6.22. Akarsu Turizmi (Rafting / Kano).....	36
1.6.23. Su Altı Dalış Turizmi.....	36
1.6.24. Balon Turizmi	37
1.6.25. Kuş Gözlemciliği Turizmi (Ornitoloji).....	37
1.6.26. Botanik Turizmi	38

1.7. Dünya’da ve Türkiye’de Ekoturizm	38
1.7.1. Dünya’da Ekoturizm	38
1.7.2. Türkiye’de Ekoturizm	41

İKİNCİ BÖLÜM

DEREBUCAK İLÇESİNİN EKOTURİZM POTANSİYELİ

2.DEREBUCAK İLÇESİNİN EKOTURİZM POTANSİYELİ	44
2.1.Derebucak Hakkında Genel Bilgiler	44
2.1.1.Derebucak'ın Coğrafi Konum Özellikleri	44
2.1.2. Derebucak İlçesinde Ekoturizm Alanında Yapılan Çalışmalar	44
2.1.3.Derebucak Tarihi.....	45
2.1.4.Derebucak Nüfusu.....	46
2.1.5. Derebucak İlçesinin Doğal Peyzaj Alanları	48
2.1.5.1.Derebucak'ın Yer Şekilleri	48
2.1.5.2. Derebucak'ın İklim Özellikleri.....	49
2.1.5.3. Derebucak'ın Su Kaynakları	52
2.1.5.4. Toprak Özellikleri	53
2.2. Derebucak İlçesinin Ekoturizm Potansiyeli.....	53
2.2.1. Mağara Turizmi.....	54
2.2.2. Festival Turizmi	60
2.2.3. Trekking (Doğra Yürüyüşü).....	61

2.2.4. Kamp Karavan Turizmi	63
2.2.5. Kuş Gözlemciliği ve Yaban Hayatı Gözleme	65
2.2.6. Yayla Turizmi	64
2.2.7. Dağ Turizmi	65
2.2.8. Yamaç Paraşütü.....	66
2.2.8. Avcılık.....	67
2.2.9. Sportif Olta Balıkçılığı.....	67

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE BULGULAR

3.1.Araştırmanın Konusu	68
3.2.Araştırmanın Problemi.....	68
3.3.Araştırmanın Amacı.....	68
3.4. Araştırmanın Önemi	69
3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	69
3.6. Araştırmanın Yöntemi.....	69
3.7. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	69
3.8. Verilerin Elde Edilmesi	70
3.9. Araştırmanın Analizi.....	70
3.10.Bulgular	70

3.11. Araştırmanın Analizi.....	70
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	80
KAYNAKÇA	88

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo2.1 Yıllara Göre Derebucak İlçe Nüfusu	45
Tablo 2.2. Derrebucak İlçesinde Bulunan Mağara ve Düdenler.....	52
Tablo 4.1. Güvenirlik Analizi	69
Tablo4.2. Çalışmalaya Katılanların Cinsiyet Dağılımı.....	69
Tablo4.3. Çalışmaya Katılanların Yaş Dağılımı	70
Tablo4.4. Çalışmaya Katılanların Eğitim Durumları.....	70
Tablo4.5. Çalışmaya Katılanların Gelir Durumları	70
Tablo4.6. Çalışmaya Katılanların Medeni Durumları	71
Tablo4.7. Çalışmaya Katılanların Mesleki Durumları.....	71
Tablo4.8. Daha Önceki Ekoturizm Etkinlik Durumları.....	71
Tablo4.9 Ekoturizm Kavramı Hakkındaki Düşüncelerini.....	72
Tablo4.10 Ekoturizm Açısından Eksikler	72
Tablo4.11 Yapılan Ekoturizm Türleri Hakkındaki Düşünceler.....	73
Tablo4.12 Çalışmaya Katılanların Ekoturizm Algısı	75

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 2. 1. Derebucak Nüfusunun Yıllara Göre Dağılımı.....	45
Grafik 2. 2. Derebucak Nüfus Grafiği.....	45
Grafik 2. 3. Derebucak Sıcaklık Grafiği	46
Grafik 2. 4. Derebucak Sıcaklık Ortalaması	48
Grafik 2. 5. Derebucak Aylara Göre Yağmurlu Gün Grafiği	49

FOTOĞRAF VE HARİTA LİSTESİ

Fotoğraflar

Fotoğraf 1. Derebucak Barajı.....	49
Fotoğraf 2.1. Tabiat Anıtı Balatini Mağarası	56
Fotoğraf 2.2.Suluin Mağarası İç Resimleri	56
Fotoğraf 2.3.Balatini Mağarası	56
Fotoğraf 2.3.Suluin Mağarası	57
Fotoğraf 2.4.Cula Deliği Kar Basma	59
Fotoğraf 2.5.Cula Deliği	56
Fotoğraf 2.6.Doğa Yürüyüşü	60
Fotoğraf 2.7. Doğa Yürüyüş Yolları	60
Fotoğraf 2.8.Kamp Alanları	61
Fotoğraf 2.9.Balatini Kamp Alanları	61
Fotoğraf 2.10.Yaban Keçisi	63
Fotoğraf 2.11.Orta Gölcük Yaylası.....	64

Haritalar

Harita 1. Derebucak Çevre Dağları.....	66
--	----

ÖNSÖZ

Ekoturizm, doğal çevreyi koruyan, yerel halkın ekonomik gelişimini sağlayan, doğal çevre ile birlikte gerçekleştirilen bir turizmdir. Ekoturizm kitle turizminin yanı sıra doğal çevreyi koruyan, doğal alanların gelecek nesillere aktarılmasını amaçlayan yerel halkın kalkınmasını sağlayan bu bölgelerin turizme kazandırılmasını amaçlamaktadır.

Bu bağlamda araştırma ekoturizm açısından oldukça zengin kaynaklara sahip Konya İlinin Derebucak İlçesinde bulunan ekoturizm potansiyelini ve yerel halkın ekoturizm algılarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır.

Yüksek lisans eğitimimde ve projemim yazım aşamasının her safhasında beni destekleyen, sorularımı cevaplayan ve motive eden değerli danışman hocam Sayın Doc. Dr. Abdurrahman DİNÇ' e; enstitüdeki saygıdeğer hocalarıma, çalışma sürecinde bana desteğini hiçbir zaman esirgemeyen arkadaşım hocam Sayın Serap Arı'ya teşekkür ederim.

Hayatım boyunca her alanda hiçbir zaman maddi manevi desteğini esirgemeyen her zaman yanımda olan annem Ayşe ve babam Mustafa Karakök'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

05/01/2023

Hamdi Karakök

GİRİŞ

Turizm, dünyada en hızlı gelişen ve ekonomiye yüksek seviyede kazanç sağlayan sektörlerden biridir. Dünya’da 2017 yılı verilerine göre seyahat eden turist sayısı, bir önceki yıla nazaran 84 milyon artarak 1,323 milyon rakamına ulaşarak %7’lik bir büyüme sağlamıştır. Bu büyüme 2010 yılından bu yana en yüksek büyüme oranı olarak gözlenmiştir (UNWTO, 2018).

Turizm aktivitelerinin çevre üzerindeki baskı faktörünü yükselterek, hava kirliliği, çevredeki taşıma kapasitesinin kurtulması, yaban hayatın habitatının muhafaza altına alınması ve bu hayatta bulunan hayvan ve bitki türlerinin zarara uğraması gibi birçok kötü tarafı bulunmaktadır. Bütün bu negatif turizm etkenlerinin önüne geçebilmek ve aynı zamanda tatil yapabilmek için doğa yanlı bir alternatif turizm çeşidi ortaya çıkmıştır. Her alanda olduğu gibi turizm alanında da değişiklikler meydana gelerek başkalaşım geçirmektedir. Birçok ülkenin ekonomik gelişimine katkı sağlayan turizm, insanların doğaya ve kültürel miraslara olan ilgisinin artması, sakin bir seyahatin benimsenmesi gerekçesi ile ekoturizm kavramını ortaya çıkartmıştır.

Dünya Turizm Örgütünün 2018 verilerine bakıldığında bir önceki yıla oranla %5 büyüyerek 1,4 milyar seviyesine geldiği görülmüştür (UNWTO, 2019). Dünya Turizm Örgütünün 2019 verilerine göre turist sayısının bir önceki yıla oranla 53 milyon artarak 1,5 milyar seviyesine geldiği görülmüş %3,8’lik bir büyüme sağlamıştır (UNWTO, 2020). Gelişen göstergeler, turizm sektörünü dünya çapında bir iş olarak, petrol ihracatına veya gıda ürünlerine eşit ya da ondan daha ekonomik bir hacim olarak konumlandırmaktadır.

Son yıllarda turistlerin değişen beklenti ve istekleri, artan çevre koruma anlayış ve çevre duyarlılığı yanı sıra turistlerin doğa ile baş başa olma, ekosistemi anlama, öğrenme ve tecrübe etme yönünde değişen motivasyonları doğa turizmi, ekoturizm gibi alternatif turizm türlerinin gelişmesi ile sonuçlanmıştır. Ayrıca, son dönemde yaşanan pandemi, insanların kitle turizmi yerine alternatif turizm türlerine yönelmesine neden olmuş, böylece, ekoturizmin önemi de artmıştır.

Son yıllarda gelişen ve değişen ekoturizm sektörü, ziyaretçiler için çok sayıda seçenek sunmaktadır. Bu bağlamda turist tercihlerinde de değişim yaşanmaktadır. Kitle turizmlerinin yanı sıra sürdürülebilir turizm açısından farklı alanlara yönelmeler yaşanmaktadır. Turizmin sadece kıyı bölgelerinden ibaret olmadığı iç kesimlerinde turizm açısından gelişmesini ve özellikle turizmi bir mevsime değil yılın her dönemine yaymayı amaçlayan ekoturizm ön plana çıkmaktadır.

Turizm endüstrisinde doğal çevrenin ve kaynaklarının korunarak devamlılığının sağlanabilirliğini sağlayıcı yapıtaşlarından bir tanesi olan ekoturizm sektörü, doğal bölgeler, yerli halk ve turistik aktiviteler arasındaki ilişkiyi destekleyerek bir denge oluşturulmasını sağlamaktadır. Yapılan bu çalışmada, Derebucak ilçesinin ekoturizm potansiyeli incelenerek yerel halkın ekoturizm algısı ele alınmıştır. Ayrıca alternatif ve sürdürülebilir turizm türlerinden biri olan doğa temelli ekoturizmi, ekoturizmin türleri, Dünya ve Türkiye ekoturizmini incelenmiştir. Araştırmanın konusu olan Derebucak ilçesi Batı Toros sıra dağlarının kuzey yarısı üzerinde yer almaktadır. İlçe Akdeniz bölgesinde yer almakta ve deniz seviyesinden yüksekliği 1240 m'dir. İlçe Akdeniz iklimi ile İç Anadolu iklimi arasında geçiş bölgesinde yer almaktadır.

Konya ilinin Derebucak ilçesi bu bağlamda önemli ekoturizm alanlarına sahiptir. Bulunduğu konum ve içerisinde barındırdığı coğrafi özellikler ile birlikte Derebucak ilçesinde farklı ekoturizm türlerinin uygulanabilirlik alanları mevcuttur.

Çalışmanın birinci bölümü yani literatüre yer verilen bölümde turizm ve ekoturizm, alternatif ve sürdürülebilir turizm kavramlarına, ekoturizmin; ortaya çıkışı ve gelişimine, önemi ve yararlarına, ilkeleri ve amaçlarına, özelliklerine ve etkilerine değinilmiş olup son olarak ekoturizm başlığı altında oluşan ekoturizm faaliyet türlerine yer verilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise Derebucak ilçesinin genel bilgilerine, coğrafi konum özelliklerine, tarihine, nüfusuna, ekoturizm potansiyeline yer verilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise, araştırmanın problemine, amacına, önemine, yöntemine yer verilmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünde ise çalışmanın

bulgularına yer verilmiştir. Son olarak Derebucak ilçesinin potansiyeli ve yerel halkın ekoturizme bakış açısı ile ilgili yorumlamaların ve değerlendirmelerin de bulunduğu sonuç kısmı ile tamamlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın birinci bölümünde çalışmada yer alacak kavramların tanımlarına ve özelliklerine yer verilmektedir.

1.1.Turizm Kavramı ve Tarihsel Gelişimi

Kişilerin devamlı yaşamını sürdürdüğü bölgelerden ayrılarak, dinlenmek, eğlenmek ve birbirinden farklı yerler keşfetmek nedeni ile seyahat etmeleri ve bu seyahat ettikleri yerde kalmaları aktivitesine turizm denmektedir. Bu seyahat etme süresi boyunca kişilerin ihtiyaç duydukları farklı hizmet seçenekleri ve ürünler bulunmaktadır. Bu tarz hizmet ve ürünleri turizm firmaları seyahat edecek kişilere sunmakta, bu hizmet alışverişinin gerçekleştiği sektör türü ise günümüzde ülkelere en çok döviz kaynağı olan turizm sektörü şeklindedir. Hem kişilerin dinlenmesi hem de seyahat edilen bölgelerin kalkınması olarak karşılıklı fayda içerisinde bulunan bir endüstri türü olan turizm, ülkelerin para kazanması ve tanınırlığının artması açısından büyük önem teşkil etmektedir. İnsanların seyahat ettikleri bir faaliyet olarak turizm endüstrisi ele alındığında insanlar çok eski zamanlardan beri birçok farklı yerlere seyahat etmekte ve buraların tarihi miraslarından, sosyal hayatlarında ve sahip oldukları doğal unsurlardan çok etkilendikleri gözlemlenmektedir (Derman, 2022).

Birçok ülkenin diğer ülkelere tanınabilmesinin sağlanması, ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmasını sağlayan aktivite olarak bilinen turizm, Rönesans devrinin başlangıcı itibariyle ortaya çıkmış, Sanayi Devrimi'nin olması ile tamamen bilinmeye başlanmıştır. Sanayi Devrimi makineleşme sürecinin başlangıcı olarak görülerek insanların fabrikalarda çalışmak için bulundukları ortamlardan göç ederek mevcut iş imkanlarını koalamaları olarak da tanımlanmaktadır. Bu durum modern çağın ilk aşaması olarak görülmektedir. Tarihteki ilk turizm aktivitesi Thomas Cook 'un gerçekleştirdiği İngiltere'de bulunan bir festivale 500 kişilik bir grubu götürmesi ile gerçekleşmiştir. Yapılan bu gezi aktivitesi tarihin ilk turizm olayı olarak kabul edilmektedir. Bu faaliyetin kabul edilmesi ile yeni bir meslek kolu olan

tur rehberliği, gezi organizatörlüğü gibi alanlar ortaya çıkmıştır. Bu durumdan Sanayi Devrimi'nin ortaya çıkmasıyla sadece makinesel alanda değil turizm gibi alanlarda da iş gücünün farklılaşıp değişerek yeni kollar ortaya çıkarttığı fikri ortaya çıkmaktadır. Kökeni İngilizce sanılsa da aslında ingilizceye de Latince'den geçen turizm kelimesi zaman içerisinde değişikliklere uğrayarak günümüzdeki halini almıştır. İngilizce 'de tour olarak ortaya çıkan ve etrafında dairesel hareketler ile oluşturulan ziyaret etmek için yapılan aktivite olarak tanımlanmaktadır (Ünsaldı, 2022).

Turizmde yapılan bu gelişmeler ulaşım alanında da değişikliklere ve iyileştirmelere sebep olmuştur. Turizm kelimesi en güncel olarak insanların kendi yaşam alanlarında çıkarak başka mekanlara seyahat etmeleri ile birlikte bir sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyet gerçekleştirilmesi olayı olarak tanımlanmaktadır. Ziyaretçilerin belirli bir bölgeye yaptıkları gidiş aktiviteleri de turizm olarak adlandırılabilir.

İnsanlar iş hayatlarının yorgunluklarını atmak, çevrelerinden uzaklaşarak yeni kültürler tanımak, doğada sessiz bir şekilde zaman geçirerek kendilerini dinlemek gibi birçok faaliyeti yapma ihtiyacı duymaktadır. Ayrıca yapılan bu turizm faaliyetleri farklı kültürlerin birbirlerini tanıyarak kaynaşmasını sağladığı gibi kişilerin bakış açısını değiştirerek kendilerini geliştirmelerini de sağlamaktadır (Yüregen, 2022).

Turizm kelimesini birçok farklı sektör kendince tanımlamaktadır. Bunun başlıca sebebi turizmin çok kollu bir faaliyet alanının bulunmasıdır. Toplumun her alanında gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin olumlu olduğu kadar olumsuz özellikleri de bulunmaktadır. Ne kadar tarihi ve doğal yerler koruma altında olsa da turistlerin yoğun ilgisi ile karşılaşılan yerlerde birtakım deformasyonlar ve yıpranmalar oluşabilmektedir.

Turizmin birçok faaliyet alanı bulunmasına rağmen genellikle ülkelerin ve kişilerin ekonomisine katkı sağlanması için kişiler açısından önem taşıdığı görülmektedir. Fakat turizmi sadece maddi açıdan ele almak endüstri için büyük

ölçüde haksızlık sayılmaktadır. Birçok alanı içerisinde barındıran turizm sektörü kültürlerin tanınmasından başlayarak doğanın korunması ve deneyimlenmesi hatta kişilerin iletişim kabiliyetlerinin gelişmesi gibi birçok etkinliği desteklemektedir (Yalçınkaya, 2022).

Sonuç olarak, turizm birçok faaliyet alanında etkinlik gösteren sektörlerden ve kaynaktan faydalananarak oluşturulmaktadır. En çok doğanın ziyaret edilerek gerçekleştirildiği turizm sektöründe doğal kaynaklar tüketime uğrayarak birçok açıdan da zarar görmektedir. Bu durumun önüne geçebilmek için sürdürülebilir turizm ve ekoturizm adı verilen kavramlar ortaya çıkmaktadır. Ekoturizm kavramı ise birçok tarihi ve doğal yapının korunmasının başında gelmektedir.

1.2.Sürdürülebilir Turizm

Sürdürülebilirlik kelimesi temelinde mevcut bulunan herhangi bir sistem türünün hiçbir değişikliğe uğramadan ve fahiş tüketilmeden devamlılığının sürdürülerek bir sonraki jenerasyonlara aktarılması fikri hakimiyetini devam ettirmektedir. Turizm başta olmak üzere tarım, teknoloji gibi diğer birçok endüstri içerisinde de sürdürülebilirliğinin sağlanması başlıca konular içerisinde bulunmaktadır. Bunun temelinde ise insanoğlunun geleceği için sahip olunan kaynakların muhafaza edilerek devamlılığının sağlanmasıdır. Bu açıdan bakıldığında sürdürülebilirlik kelimesi neredeyse her alanda olduğu gibi turizm sektörü içinde her geçen gün yaygınlaşarak kullanılan bir kavram haline almıştır (Ünlü, 2022).

Hızlı değişikliklerin meydana geldiği dönemlerde rekabet içerisinde bulunan kişi ve kurumların avantaj elde etmek, turizm içeriklerinin değişim şeklini ve bunun iş ya da yöntem üzerinde bulunan mevcut etkilerini kesin bir şekilde anlamlandırması gerekmektedir. Turizm asıl olarak ekonomi içerisinde bulunan diğer endüstriler ile birlik olduğu için, turizm içerisinde bulunan şekillenmeler ana sürücülerden farklı düşünülmemektedir.

Turizm endüstrisi giderek artış gösteren bir şekilde, merkezi unsurlar haline gelen doğa ve doğal kaynakların tanıtılarak buradan bir gelir elde edilmesine dayanmaktadır. Turistlerin yoğun bir şekilde ziyaret ettiği bölgelerde en önemli

faktör çekiciliği meydana getiren doğal ve kültürel miraslar olarak görülmektedir ve bu nedenden dolayı değerlerin muhafaza edilmesi oldukça önem taşımaktadır (Uğuz ve Uğuz akt., Ünlü, 2022).

Sürdürülebilir turizm kavramı tarihte ilk kez 1987 senesinde İsveç ülkesinde yapılan bir konferansta açıklanan raporun içerisinde bahsedilmektedir. Sürdürülebilirlik, hali hazırda bulunan ihtiyaç ve isteklerin karşılık bulurken aynı zamanda çevrede bulunan doğal unsurları korumak ve bu korumanın sürekliliğini sağlayarak kendinden sonraki jenerasyonlara değişikliğe uğramadan aktarılmasını sağlamak olarak adlandırılmaktadır.

Bu tanımdan yola çıkarak sürdürülebilirliğin asıl amacı mevcut doğayı korumak ve korunan bu doğal çevreyi en az değişikliğe uğrayacak hatta tamamen koruyacak şekilde bir sonraki nesillere sağlam bir şekilde iletebilmesi şeklinde de tanımlamak mümkündür. Bu kavramı turizm kavramı ile birleştiren mevcut doğanın çevre etkisinin de göz önünde bulundurulması ile korunarak yerel halkın da yardımlarıyla turizm aktivitelerinin gerçekleştirilmesi olarak adlandırılabilir (Yüregen, 2022).

Sürdürülebilir turizm aktivitelerinin aşağıda anlatılan ekoturizm kavramından elde edilen faydaların üst düzeyde olması tahmin edilmektedir. Faydaların içerisinde bölgede yaşamını sürdüren yerli halk için bir geçim kaynağı olması, farklı kültürlerin yeni kültürler tanımak istemesi ve bu anlamda bir etkileşim içinde olunması, doğal güzelliklerin korunarak gelecek nesillere aktarılması ve sürdürülebilir turizmin ekonomik açıdan büyümesini sağlama bulunmaktadır.

Sürdürülebilir turizm kapsamında aşağıda belirtilen tanımlamalara önem verilmektedir (Ünlü, 2022):

- Doğal, sosyal ve kültürel köklerin yenilenmesi ve ileriki nesillerin üretkenliği için doğal beceriler arasında faaliyet göstermektedir.
- Kişilerin ve toplulukların, geçmiş zaman yaşam tarzları, şu anda mevcut yaşam şekillerinin turizm tecrübelerine etkisini tanıtmaktadır.

- Bütün ortakların özellikle de yerli halkın ve toplulukların yaşamlarını devam ettirdikleri bölgedeki taleplerinin yönlendirilmesidir.

Sürdürülebilir turizm anlayışı sadece çevre kaynaklı olarak değil, bununla birlikte sosyal, ekonomik, kültürel,dir. Bunun başlıca sebebi, sürdürülebilir turizm aktivitelerinin diğer tüm politikalar için bir hedef haline gelmesi için sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin bir düzene sokularak planlanması ve yönetimin uygun bulunması gerektiği gibi uzun süreli düşünme eyleminin gerekli olmasıdır. Bütün özelliklerinin dışında seyahat edilen toplumun önemini kavramak, yerel kaynakların düzeyini arttırmak, doğal ve kültürel miraslara saygı duymak gibi ana ilkeleri içerisinde barındırmaktadır (Ünsaldı, 2022).

1.2.1.Sürdürülebilir Turizm Amaçları

Sürdürülebilir turizmin amaçları aşağıda belirtildiği şekilde sıralanmaktadır (Yılmaz vd., 2015 akt., Ünsaldı, 2022):

- Ekonomik Uygulanabilirlik: Turistlerin yoğun olarak tercih ettikleri bölgelerin ve işletmelerin doluluk kapasitesini arttırmak ve bu doğrultuda yaşam standartlarını uzun vadede devam ettirmek için kendilerini güvence altına almak istemesidir.
- Yerli Halk Yaşam Kalitesi: Bölgeye gelen turistlerin kişi başına denk gelen parasal harcamalarını yükseltmeye yönelik faaliyetler ve bu harcamalar sonucunda elde edilen meblağın bölge halkına etkisini arttırarak bu artışın devamlılığını sağlamaktır.
- İş İmkânı ve İş Kalitesi: Devamlı olarak işletme çalışanlarının maaşlarının ödenmesi, hizmet koşulları ve kişinin sahip olduğu cinsiyet, ırk, mevcut hastalık düzeylerinin seviyesinin farkının gözetilmeksizin aynı değerlendirilmesi ve turizm aktiviteleri içerisinde olan iş gücünün maddi ve manevi açıdan teşvik edilmesidir.
- Toplumsal Eşitlik: Geçim sıkıntısı çeken, gelir seviyesi düşük halkı kapsayan yükselen kazanç ve sunum birleşimi ile birlikte; turizm

aktivitelerinden elde edilen maddi gelirin bölge halkına eşit bir şekilde paylaştırılmasının sağlanmasıdır.

- Gelen Misafirlerin Memnun Ayrılması: Bütün turistlere eşit imkanlar sağlanarak kişilerin yaptıkları turizm aktivitelerinden memnun kalmalarının sağlanmasıdır.
- Yerel Denetim: Yerel halk ile etkileşim içerisinde olarak çevrede yapılan turistik faaliyetler konusunda fikirlerinin özgürce ifade edebilecekleri ve yorum yapabilecekleri bir ortam yaratmaktadır.
- Kültürel Mirasın Muhafaza Edilmesi: Seyahat edilen bölge içerisinde bulunan doğal, kültürel ve eski çağlardan kalan kalıntılara saygı duyulması ve bu ürünlerin korunmasının devamlılığını sağlamaktadır.
- Fiziksel Yapının Uygunluğu: Eski zamanlardan kalma mimari yapılara göre yeniden yapılan restorasyon faaliyetlerinin özenli ve orijinaline uygun olması, konaklama gerçekleştirilecek tesislerin alan içerisinde bulunan tarihi yapılara uygun olarak gerçekleştirilmesidir.
- Biyolojik Çeşitlilik: Bölge içerisinde bulunan turistik alanların, biyolojik çeşitliliğinin, habitat içerisinde bulunan hayvanların yaşam alanlarının engellenmemesi ve bu engelleme faaliyetlerine izin verilmemesidir.
- Kaynak Verimliliği: Yeşil kimya felsefesine uygun olmayan, geri dönüştürülmesi mümkün gözükmeyen kaynakların tüketiminin en az seviyeye indirgenmesi ve bu kaynakların tüketiminde tasarruf elde edilmesidir.
- Çevrenin Temizliği: Doğaya zarar verebilecek, hava, su ve toprak kirliliğine neden olacak eylemlerden uzak durulması, çöp yönetimi ile birlikte atık sayısının düşürülmesidir.

1.2.2. Sürdürülebilir Turizmin İlkeleri

Sürdürülebilirlik kelimesinin doğası gereği içerisinde bulunan ilkeler, turizm sektörünün üstünde faaliyet göstereceği belirli yönergeler sağlamaktadır. Sürdürülebilirlik aktivelerinin ana faktörleri, devlet ve devlet dışında bulunan

kurumlar ve genel bir düşünce beraberliğini gösteren birçok miktarda akademik düzeyde araştırmacı tarafından gösterilmektedir. Sürdürülebilirlik faaliyetleri için gereken kuralların benimsenmesinin yayılması, kalkınma ve sürdürülebilirlik kelimelerinin anlamlandırılarak konuşulmasındaki fikir ayrılıklarının azaltılmasına hizmet etmektedir.

Sürdürülebilir turizm aktivitelerini gerçekleştirmek üzere belirli başlı misyonların kararlaştırılması ve bu misyonların aktif hale getirilerek bir faaliyet oluşturulması zorunlu olmaktadır. Bazı araştırmacılara göre turizm sektörüne göre başlıca ilkeler aşağıda verildiği gibi anlatılmaktadır (Duran, 2011 akt., Ünsaldı, 2022):

- Doğal kaynakların kullanımının devamlılığı,
- Aşırı tüketim aktivitelerinden uzak durulması ve ortaya çıkan çöp miktarının düşürülmesi,
- Canlı çeşitliliğinin korunarak devamlılığının sürdürülmesi,
- Turizm faaliyetleri için planların gerçekleştirilmesi,
- Bölgede bulunan ekonomik kalkınma projelerine maddi desteklerin verilmesi,
- Yerel halkın ihtiyaçlarına yönelik olması,
- İlgili kişiler, kurumlar ve yerel halk ile etkileşim içerisinde olma,
- Çalışan personelin eğitim alması,
- Doğal ve kültürel çevreye karşı duyarlı bir turizm anlayışı ve pazarlama stratejisi belirlenmesi,
- Araştırma ve geliştirme faaliyetleri oluşturmaktadır.

Konum fark etmeksizin gerçekleştirilen turizm aktivitelerinin sürdürülebilir özellikte olabilmesi için bütün turizm kıstaslarının analiz edilmesi ve analizler sonucunda değerlendirilmesi gerekmektedir.

Doğal kaynaklar bütün turizm faaliyetlerinin gerçekleştiği bölgelerde aynı oranda bulunmamakla birlikte çevrede yapılan özel planlamalar ve çözümlemelerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Yapılan bu tanımlamaya göre meydana getirilecek

sürdürülebilir turizm ilkeleri aşağıda verildiği şekilde sınıflandırılmaktadır (Can, 2013):

- Hedefe yönelik bütün gerekli düzenlemelerin gerçekleştiği turistik isteklerden daha fazla bulunan kaynakların muhafaza edilmeye yönelik oluşturulması,
- Önceliğin yerli halkın istek ve ihtiyaçları olması,
- Turistik faaliyetlerin bir yıllık süre zarfına göre ayarlanarak düzenli bir şekilde paylaşılması,
- Toplu taşıma araçlarının geliştirilerek alt yapı çalışmalarının iyileştirilmesi,
- Bölge içerisinde turistik faaliyetlere yönelik alınan kararların yöre halkına söylenerek katılımlarının sağlanması,
- Çevreye zararlı enerji faktörlerinin kullanımının azaltılarak çevre dostu yenilenebilir enerji kaynaklarının tüketiminin çoğaltılması,
- Grup halinde yapılan turistik seyahatlere göre gerçekleştirilen tatillerin konumları yerine bölgenin sahip olduğu kültüre göre mimari yapıların inşa edilmesi,
- Bölgede bulunan mevcut mimari yapıların korunmasının sağlanması,
- Bölge halkının sahip olduğu eskiden kalma kültürel alışkanlıkların ve gerçek kimliklerinin korunması,
- Turistlerin geldiklerinde ziyaret edecekleri bölgelerin korunumu, yapılandırılması gibi faaliyetler için kenara ayrılan bütçenin uzun vade için değerlendirilmesi,
- Bölgeye gelen ziyaretçilerin turistik aktivitelerden beklentilerinin dikkate alınarak gelişiminin sağlanması için yerel halkın da huzur içerisinde olması ve bölgeden elde edilecek maddi gelirin eşit bir şekilde elde edilmesi için paylaşılmasıdır.

1.3.Alternatif Turizm

Kitle turizm kavramının ortaya çıkmasından sonra klasik turizm anlayışına bir çeşit olarak meydana gelen turizm çeşidine alternatif turizm adı verilmektedir. Alternatif turizmin başlıca amacı, çevre içerisinde bulunan sosyal ve kültürel mirasları keşfetme, doğa ile uyum içerisinde olabilecek spor faaliyetleri içerisinde yer alma, el değmemiş doğal kaynaklarda manzara izleme ve genel olarak yerel halk açısından ortaya atılan ve devamlılığı sağlanan seyahat çeşidi olarak tanımlanmaktadır.

Alternatif turizm son on senedir gelişme aşamasında olan ülkelerde oldukça yaygındır. Kitle turizm anlayışının tamamen aksi bir yaklaşım benimsemektedir. Antik mimari, yerel malzeme ve inşa edildiği çevrenin özelliklerini muhafaza altına alarak devamlılığını hedefleyen bir turizm çeşididir (Akyol, 2022).

1990 senesinin başlıca zamanlarından itibaren kitlesel turizmin başlıca kaynağı olarak görülen yaz ayının vazgeçilmezlerinden olan deniz, kum ve güneş üçlüsü değişim göstererek kişisel ve özel ilgi alanı ihtiyacı isteyen ürünlere yönelik başlamıştır. Bu yönelmenin yükseliş göstermesinden kaynaklı birbirinden farklı kültür türlerini görerek keşfetme ihtiyacı, eğitim seviyesinde artış, maddi gelirden bir yükselme, ülkeler arasında bulunan ayrılıkların azalması, kültürel ve spor odaklı aktivitelere ilgi artması gibi sebepler bulunmaktadır. Bu özellikleri barındıran turizm çeşidine ise alternatif turizm denmektedir.

Alternatif turizmin ilk ortaya çıkmasına ait birçok fikir bulunmaktadır. Bu fikirlerin ortaya çıkma sebepleri aşağıda verildiği gibi nitelendirilmektedir (Akyol, 2022):

- Doğal kaynakların özelliklerinin bozularak düşmesi,
- Yeni sürdürülebilir turizm aktivitelerinin meydana çıkması,
- Turizm faaliyetlerinin bütün bir sene içerisinde yayılarak benimsenmesi,
- Kitle turizmi anlayışının eskisi gibi verimli gelmemesi,

- Tüketicilere farklı deneyimlerin yaşatılarak ilgi alanlarının, zevklerinin, heyecan duydukları faaliyetlerin ve tatil seçeneklerinin ortaya çıkartılması,
- Kişilerin sahip oldukları özelliklere ve zevklere göre tatil anlayışlarının da farklılık göstermesi.

Alternatif turizm (Erdi, 2019):

- Doğaya karşı duyarlı, içerisinde bulunan güzellikleri ve kültürü umursayan,
- Ülke içerisinde bulunan bölgenin turist alma kapasitesini göz önünde bulunduran,
- Sürdürülebilirlik felsefesini kabullenen,
- Ziyaret ettikleri bölgenin yerel halkının yaşantısına saygı duyan,
- Turistin istek ve ihtiyaçlarını gözetten,
- Kitle turizmi ile kıyaslandığı zaman daha az bir insan grubuna ya da bireysel olarak gerçekleştirilen,
- Daha çok küçük şirketleri kapsayan,
- Bölge halkının çıkarlarını önemseyen,
- Kısa süreye kıyasla uzun vadede daha fazla maddi kazanç sağlayan
- Bir yıl boyunca yapılması planlanan turizm aktivitelerinin düzeninin gözetilmesi gibi özelliklere sahiptir.

Alternatif turizm stratejisi gereği 5 farklı yönden incelenmektedir. Bunlardan aşağıdaki gibidir (Akyol, 2021):

Konaklama Açısından:

Konaklama için bulunan mimari yapıları bölge halkını sıkmayan boyutta bulunmaktadır. Kazancın büyük bir bölümü bölgede bulunan yapıların tadilatında kullanılmaktadır. Yeni nesil yerli girişim etkinlikleri sektör içerisinde daha rahat yer edinmektedir.

Etkinlik Açısından:

Bölge halkın geçmişten gelen sahip oldukları özgün özellikleri bulunmaktadır. Çevrede yapılan etkinlikler öğrenme açısından yapılmaktadır. Bireylerin mevcut aktiviteleri bizzat tecrübe ederek, kendi gözlemlerinin gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır.

Pazarlama Açısından:

Turist sayısı bölge halkını zor duruma düşürmeyecek şekilde bulunmaktadır. İsteklerin stabil olmayışının önüne geçilerek yılın dönemlerine göre eşit bir biçimde dağılmasını sağlamaya yönelik çevre oluşturulmaktadır.

Ekonomik Etki Açısından:

Sektörler kendileri arasında iş birliği yapmaktadır ve bu iş birliği sayesinde ekonomi çok yönlülük taşımaktadır. Kişilerin ve devletin sahip olduğu net gelir üzerinde bir artış gözlemlenmektedir. Meslek ve ticari faaliyet faktörlerine daha çok önem verilmektedir.

Sınırlamalar Açısından:

Bölge için önem taşıyan kalkınma kararlarını yerel halk kendisi almaktadır. Ekonomik, toplu taşıma kapasiteleri ve çevresel faktörlerin kapasitelerini sağlayacak düzenlemeler yapmaktadır. Uzun vadede yapılan planlar gelecek nesillere yardımcı olacak şekilde oluşturulmaktadır.

1.4.Ekoturizm Kavramı ve Tarihsel Gelişimi

Turizm sektörünün ilk meydana geldiği zamanlarda amaç bakımından sadece ekonomik gelir kaynağı olarak ve kişilerin iş gücünü arttırmak için gerekli unsurları ile birlikte ele alınmıştır. Sadece maddi kazanç uğruna yapılan bu seyahat türü zaman içerisinde olumsuz sosyal, çevresel ve kültürel tepkiler ortaya çıkartmıştır. Bölgeye gelen ziyaretçiler için kalacak yerlerin işletmeleri, elektrik, su gibi kaynakların altyapı hizmetleri ve diğer sosyal tesisler ile bölge halk konumlarından çıkmaya

zorlanmış ve yaşam stillerinde bazı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bölgeye gelen ziyaretçi miktarının artması ile birlikte ülkelerin sahip olduğu doğal miraslar negatif yönde etkilenmiş ve hayvan habitatını tehlikeye atmıştır (Kartal, 2021).

1.4.1.Ekoturizm Tanımı

Dünyayı etkisi altına alan teknolojik devrimler, siyasi ve ekonomik gelişmeler bütün endüstrilerde olduğu gibi turizm endüstrisi için de değişikliklere sebebiyet vermiştir. Farklılaşan turizm endüstrisi ile birlikte ülke ekonomileri de kendilerine katkı sağlayacak önemli bir seviyeye ulaşmıştır.

Turizm endüstri kapsamında gerçekleştirilen her türlü harcama ülke ekonomisini canlandırarak kalkınmaya fayda sağlamıştır. Bununla birlikte geçtiğimiz senelerde kıyı turizminin yıkıcı sonuçları ile birlikte taşıma kontenjanları dolmuş ve kıyı kesimlerdeki yıkık bölge sayısı gözle görülür bir artış sergilemiştir. Bu durum turistler açısından da doğaya yönelmek için bahane olmuştur. İnsanlar bundan yola çıkarak doğaya karşı daha korumacı hale gelmiş, sürdürülebilir turizm, yeşil turizm gibi yeni kavramlar ortaya çıkartmışlardır (Yiğit, 2020).

Turizm gün geçtikçe değişen ülkelere ve kişilere ekonomik açıdan getirisi çok yüksek olan sektörlerden biridir. Hizmet sektörünün en önemli faaliyet alanlarından bir tanesi olan turizm, kişilerin değişen istek ve taleplerine göre değişiklik gösterebilmektedir. Ülkelerde bulunan turizm aktiviteleri bu ülkenin doğasında bulunan güzelliklerin ve kültüründe bulunan mirasların temsilcisi niteliği taşımaktadır.

Değişen iklim faaliyetleri ile birlikte çevrede bulunan birçok doğa güzelliğinin kaybolmaya başladığı doğal kaynakların yavaş yavaş tüketime geçtiği görülmektedir. Doğal ve kültürel turizmden uzaklaşarak modern turizm kavramının ortaya çıkması ile beraber turizmin farklı kolları ortaya çıkmaktadır.

Oluşan bu değişiklikler neticesinde ekoturizm kavramı ortaya çıkmıştır. Gezinilen yerlerde turistlere daha önce görmedikleri doğal ve kültürel mirasları sergilemektedir. 2001 yılında Avusturya’da yapılan bir konferansta ekoturizm

kavramından bahsedilerek bu turizmin ilerleyen zamanlarda bir yerinin olması için önemli bir adım atılmıştır. Konferansın amaçlarından bir tanesi de ekoturizm kavramının sürdürülebilir turizm kavramından farklı olarak onun bir türü olarak kabul edilmesidir. Ekoturizmin üç ana ilkesini aşağıda verilen kavramlar oluşturmaktadır:

- Aslının doğa kaynaklı olması
- Sosyal ve kültürel açıdan yapıyor olması
- Doğanın kökenini anlamak ve ülkelerin kültürel miraslarını gözlemlemek

Günümüzde daha çok konu edilmesinden dolayı ekoturizm kavramını birçok insan yeni görmektedir. Fakat 1960'lı yıllardan beri ekoturizm faaliyetleri bulunmaktadır.

İlk çıktığı yıllardan bu yana ekoturizm evrensel bir kavram olmamakla beraber son yıllarda artık popüler ve evrensel bir konumda bulunmaktadır. Ekoturizm genel olarak aşağıda verilen dört madde ile tanımlanmaktadır:

- Çevreden kaynaklı etkileri en az seviyeye indirmek
- Bölgede yaşayan insanların geçmiş kültürlerine saygılı olmak
- Yaşayan yerel halka yararlarını en üst düzeyde tutmak
- Tatile gelen insanların yaptıkları aktiviteden maksimum verim almasını sağlamak

Birden fazla anlamının bulunmasına rağmen en çok kabul gören tanımı Lascurain tarafından ekoturizm bir bölgede bulunan geçmiş ve şuan ki zaman mevcut bulunan kültürel ifadeler kadar, doğayı, yabani yaşamı ve burada bulunan doğal bitki örtüsünü inceleme, doğaya olan ilgiyi, doğanın güzelliklerinden keyif alma gibi birçok amaçla beraber kısmı olarak doğallığını kaybetmemiş ve kirletilmemiş doğal çevreye gerçekleştirilen seyahat şekli biçimde yapılmıştır (Erdoğan ve Erdoğan, 2005 akt., Yiğit, 2020).

1.4.2.Ekoturizm Kavramının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Dünyada hızlıca ortaya çıkan ekonomik, siyasi ve teknolojik devrimlerle aynı zamanlı olarak turizmin tüketim standartlarında da mühim farklılıklar ortaya çıkartmaktadır. Pahalı turizm aktivitelerine katılımın düşüşe geçmesi, klasik turizm anlayışından uzaklaşarak farklı turizm alanlarına yakınlaşma gerçekleşirken, boş vakitlerin sayısının yükselmesi, insan popülasyonunun artış göstermesi, insanlar arasındaki iletişimin güçlenmesi, uygun fiyatlı grup gezileri ve gecenin geçirileceği konaklama binalarının geliştirilmesi ile birlikte seyahat eden kişi sayısında bir artış yaşanmıştır.

Seyahat eden kişi sayısının artması ile birlikte yerel halkta bulunan insan sayısı, çevresel gürültü kirliliği gibi olumsuz etkilerin artması sebebi ile yabani hayvan çeşitlerinin ortadan kaybolması, birçok doğal güzelliğin konumu koruması ve bu doğallıklara erişim için inşa edilen yollarda doğal alanların bozulmaya uğramaması gibi negatiflikler meydana gelmeye başladığından, turizm ve koruma sözcükleri birleştirilerek doğa temelli bir turizm anlayışı meydana gelmiştir (Kartal, 2021).

Ekoturizm, doğal, kültürel ve tarihi bölgelere artan ilgi ile birlikte ve kitle turizminin negatif etkilerinden meydana gelen bir turizm çeşididir. Ekoturizm kavramı, doğal alanlara karşı bulunan ilginin artması ve doğal çevre için kaliteyi korumanın önemi ile ilgili olup, bu gelişme ile birlikte doğal alanları koruyan, doğal alanlara yapılan ziyaretler sonucunda kaliteli deneyimler kazanılmakta ve gelişmektedir. Olumsuzluktan alanlar fikri sosyal olarak kabul edilebilir ve pazarlanabilir hale gelmiştir. Sonuç olarak ekoloji, ekosistem, ekosfer, çevreye duyarlı gibi olumlu imgeleri çağrıştıran bir terim olan "eko" kavramı turizm faaliyetleri ile ilişkilendirilmiştir. Günümüzde çok popüler bir kavramı ifade eden bir turizm şeklini oluşturmaktadır.

Ekoturizm faaliyetlerinin ilk ortaya çıkışı vahşi yaşamı gözlemlemek içindi ve çok eski zamanlara dayanmasına rağmen, ilk olarak 1872'de ABD'deki Yellowstone Park'ta ve ardından tamimiyle hızla kabul gördü. Devlet, 1879'da

Avustralya'daki Royal Park, 1885'te Kanada'daki Banff Park ve Niagara Şelalesi gibi doğal alanları “milli park” ilan etti ve yeni bir moda akımının ilk adımı atıldı.

Ekoturizm kavramı ilk olarak 1965 yılında Hetzel tarafından ortaya atılmıştır ancak kökeni net olarak bilinmemektedir. Meksikalı ekolojist Hetzer, "ekoturizm" kavramını 1965 yılında dört temel kavramla tanıttı: Hetzer'e göre bu ilkeler:

- Askeri düzeyde çevresel etki, yerel kültür üzerinde düşük etki,
- Yüksek düzeyde saygı,
- Ülkeye yüksek ekonomik fayda,
- Ekoturistler için yüksek eğlence memnuniyeti şeklinde belirtilmektedir.

Ekoturizmin birçok ülkenin ulusal planlamasına dahil edilmesi, zaman içinde kavramın önemini ortaya koymuş ve çalışmalarını bu bağlamda yürütecek ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşlarının oluşmasına zemin hazırlamıştır. Burası Ekoturizm Derneği. Dernek, ekoturizmin uygulama yöntemlerini göstermek, alanında uzman kişiler arasındaki iş birliğini geliştirmek ve küresel bir ağ oluşturmak amacıyla kurulmuştur.

Ekoturizmin arz ve talebi ekoturizm marketini meydana getirmektedir. Ekoturizm isteğini ekoturist adı verilen ve diğer turist seçeneklerinden başka özelliklere sahip olan kişiler meydana getirirken, ekoturizm ilanını, yolların doğal ve kültürel güzellikleri ve seyahat eden kişilerin gezileri süresi boyunca gereksinim duydukları ve duyacakları bütün ürün ve hizmetleri meydana getirerek, kişilere sunan firmalar oluşturmaktadır (Bozok ve Yılmaz, 2011 akt., Yiğit, 2021).

Ekoturizmin belirli bir plan dahilinde uygulanması halinde ülke ekonomisine büyük faydalar sağlayacağı inancı hâkim olmaya başladıktan sonra turizm sektöründe önemli bir yer edinmiş ve kendini şımartmaya çalışan turistlerin gelişmek için daha uzmanlaşmış bir faaliyeti haline gelmiştir. Bu durumun kanıtıdır. Kısacası

ekoturizm, kitle turizminin olumsuz etkilerini anlamak ile sürdürülebilirlik anlayışını artırmak arasında gelişen bir süreçtir.

1.4.3.Ekoturizmin Önemi ve Yararları

Ekoturizm, doğayı korumak ve sosyo-ekonomik sorunları çözmek için önemli bir yaklaşımdır. Ekoturizm, gelir getirici etkisi ve yerel topluluklar için sürdürülebilir alternatif geçim kaynakları ve ekonomik faydaları ile hem korumaya hem de kırsal kalkınmaya katkıda bulunan bir kaynak kullanım şeklidir. Bu nedenle ekoturizmin korunan alanlarla ilgili olarak sürdürülebilir kalkınma fikrini iletirmek, günümüz ihtiyaçlarını zarar vermeden karşılayarak, gelecek nesillere onların ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri kaynaklar bırakmak için uygun bir araç olduğuna inanılmaktadır.

1.4.3.1.Ekoturizmin Avantajları

Ekoturizm bir tatil biçimi olarak kendisinden beklenmekte olan avantajların bölge halkın hepsine yayılmaması, gelişim aşamasında bulunan yerli toplumu dışarda bırakmış, isteklerine karşılık bulamamış, sınırlı ve tahammülsüz bir psikolojik düşüncenin içerisinde girmeye zorlamış olabilmektedir. Yerli halk geçmişten gelen bazı gelenek ve görenekleri, aranje eden ekoturizm faaliyetlerinin sonucunda olumsuz bir biçimde değişiklik sergileyebilmekte ve etkisi altına alınabilmektedir.

Bölge içerisinde bulunan, tarihi yapıtların ve eşyaların bulunduğu müzelerin standartlarının yükseltilerek standartların geliştirilmesi, genel ve yerli işletmelerle kuruluşların doğaya karşı bilincinin oluşması ile beraber çevreye karşı bilincin gelişmesi, yerli halkın geleneksel dil ve dini inançlarının korunarak bu sahip olunan değerlere daha çok saygı duyması, yöresel yemeklerin, eski el işlemeciliğinin o alana özgü unsurlara sahip olması ve yeteneklerinin korunarak günümüze kadar gelmesi ve böylece geleneğin yaşatılarak kişilere gelir kaynağı olması, doğal çevrenin muhafaza edilmesi ve göç faktörünün düşüşe geçmesi gibi ekoturizmin birçok avantajı bulunmaktadır (Tutcu, 2021).

Ekoturizmin avantajları aşağıda verildiği gibi sıralanabilmektedir (Üzümcü ve Koç, 2017):

- Bölge halkı için ekonomik yarar sağlamaktadır ve buradaki halk için yaşam standartlarını yükseltmektedir.
- Endüstriyel faaliyetlerin gelişim göstermeyeceği orman köyleri gibi alanlarda işe alım gücü ve ekonomik canlılık gerektiren bir endüstridir. Bu sebeple bölge içerisine yaşanan göç eyleminin önüne geçebilmekte ve bununla birlikte zıt göç adı verilen eylem yaşanmaktadır.
- Bölgedeki yerli halk ile ziyaretçiler arasında bir etkileşim oluşması sağlanmaktadır.
- Yüksek maliyet gerektiren turizm aktivitelerinin aksine daha az yatırım olarak ülkeler için maliyeti düşük bir turizm çeşididir.

1.4.3.2. Ekoturizmin Dezavantajları

Ekoturizmin mantığı olumlu olsa da pratikte olumsuzluklar da olabilir. Örneğin, ekoturizm, belirli turizm bölgelerinde yaşayan insanlar için iş yaratmaya yardımcı olsa da bu işlerin çoğu istikrarsız veya mevsimlik olabilmektedir. Turizmin verdiği zararı en aza indirecek önlemler alınsa bile, turistler araçlarını getirdikleri için bölgede CO2 emisyonlarında artış olması muhtemeldir. Doğa üzerindeki olumsuz etkilerden kaçınma çabalarına rağmen ekoturizm, belirli seyahat noktalarını ziyaretçiler arasında çok daha popüler hale getirme potansiyeline sahiptir ve sonuçta, vahşi hayvanların hareketi de dahil olmak üzere turizmin ortaya çıkışıyla ilgili bazı geleneksel sorunlara yol açmaktadır (Aslan, 2022).

1.4.4. Ekoturizmin İlkeleri

Ekoturizm olarak adlandırılan seyahat çeşidinin çevreyi harcamadan farklı olarak çevreyi muhafaza altına alma gücü oluşturmaları için uygulama sırasında bazı etkenlere bağlı kalınması gerekmektedir. Bu ilkeler sosyal çevrede bulunan kültürel etkileri en aza düşürürken turizmin sosyal yararlarını en üst seviyeye erdirmek için oluşturulmaktadır (Kahraman ve Türkay, 2014 akt., Kartal, 2021). Ekoturizm aktivitelerine katılım sağlayan ve bu aktiviteleri gerçekleştirip tanıtımını sağlamak

için Uluslararası Ekoturizm Topluluğu adı verilen kuruluşun meydana getirdiği bazı ilkeler aşağıda verilmektedir:

- Fiziki, sosyal ve davranış bazlı unsurların etkinliklerini aza indirmek,
- Çevresel ve kültürel olarak bir değişiklik meydana getirerek farkındalık yaratmak,
- Yerli halkın sahip olduğu evleri ve ziyaret eden kişiler için olumlu tecrübeler meydana getirmek,
- Ziyaretçileri içerisinde barındıran alanın çevresel ve sosyal duyarlılık seviyesini yükseltmek için tecrübelerini değerlendirmek,
- Muhafaza atlına alma, yöresel halk ve özel sektör için maddi açıdan yararlar ortaya çıkartmak.

Wallace yapmış olduğu araştırma çalışmasında ekoturizmin altı ilkesi olduğunu söylemiş ve bu ilkelere göre bazı göstergeler ortaya atmıştır (Çakmak, 2021):

1.Yerli halk ve çevre üzerinde negatif faktörleri düşürecek bir kullanım alanının ve yönteminin belirlenmesi.

Faktörler: Grup miktarı, arkasında iz bırakmama, turist rehberlerine yönelik verilen eğitimin şekli, bölge halkının turizme karşı tavrı, toprak kayması, su kalitesi gibi etkenlerin hepsi bir tür etki izlemesi şeklinde tanımlanabilmektedir.

2. Bir bölgenin doğal ve kültürel işleyişlerine karşı farkındalık bilincini arttırmak ve bu sistemleri etkisi altına alan mevzularda bölge turistlerinin katılım yüzdesinin arttırılması.

Faktörler: Yerli projelere ya da toplumsal fayda sağlayan kuruluşlara karşı yapılan bağış faaliyetleri, bölge halkı ve bölgeye gelen turistler arasında bulunan iletişimin devamlılığını, muhafaza etme ve geliştirme projeleri için destek yükselişi gibi endeksler, turistler için eğitim niteliği taşıyarak düşündürücü olacaktır.

3.Yasalarca koruma altına alınan ve diğer natürel bölgelerin yönetimine ve muhafaza edilmesine destek sağlanması.

Faktörler: Doğal ve tarihi mekanlara giriş ücretleri ve bu alanların yararına bağışların gerçekleştirilmesi, bu bölgelerde çalışan personel ile bölgeye gelen turistlerin etkileşim içinde olmasını özendirici yönetim, altyapı bakımı ve altyapının iyileştirilmesine yönelik iş birliği, bilimsel turizm alanı içerisinde muhafaza altına alınan bölgeye yarar sağlayan araştırma neticeleri ve yönetim planları modernleştirilerek turistik alana katkı sağlamaktadır.

4. Gerçekleşmesi muhtemel turizm çeşidi ve bölgenin kalabalığını belirleyen karar alma aşamalarında yöresel halkın uzun sürede katılımını en yüksek seviyeye çıkarılmalıdır.

Faktörler: Bölgenin idaresinin planlarına ve bölge tanıtımı için düzenlenen tur faaliyetlerine bölge halkının da düşüncelerinin katkı sağlaması, yerel ekoturizm girişimlerinin düzenlenmesi, bölge halkının ekoturizm etkinliklerine karşı takınmış olduğu tavrı.

5. Yerli halk için ekonomik ve diğer yararları daha net olan geleneksel alım sağlanan öğelerin çeşitliliği ve değer unsuru, firmalar tarafından bölge halkına verilen servis uygulamaları yapılmaktadır. Bu uygulamalar balıkçılık, tarım faaliyetleri şeklinde tanımlanabilmektedir.

Faktörler: Ekonomik etkinliklerin çok yönlülüğü, yerli olarak üretimi gerçekleştirilen ve satın alınması gerçekleştirilen unsurların çeşitliliği ve önemi, firmalar açısından bölge halkına verilen servisler.

6. Doğal bölgeleri ziyaret etmek ve buraya gelen turistlerin ziyaret etmesi gereken alanlar hakkında daha çok bilgi sahibi olabilmesi için bölge içerisinde yaşayan yerel halkı ve doğa turizmi personelleri için özel ayrıcalıklar sunmalıdır.

Faktörler: Milli park ve muhafaza altına alınan bölgelerde iş alım potansiyeli bulunan yerel halk oranı, her geçen sene yerli halk için özel zamanlar, aktiviteler ve ulaşım imkanlarının ayarlanması, çevrenin eğitimi için yerli eğitim kurumları tarafından kullanılması.

1.4.5. Ekoturizmin Amaçları

Ekoturizmin başlıca amacı etrafa ve çevreye verdiği zararı en az seviyeye indirmektedir. Doğaya olan ilginin artması kendisiyle birlikte bazı çevresel problemleri de beraberinde getirmektedir. Ekoturizm, kitle turizminden farklı olarak turist sayısını daha aza indirerek, doğal çevreye karşı olan tutumu ve yıkımın önüne geçerek turizmin gerçekleşmesini sağlamaktadır.

Dünya Turizm Örgütüne göre;

- Turizmin doğal çevreye ve geleneksel çevreye karşı negatif tutum ve davranışlarını daha alt aşamaya indirgenmesidir.
- Turizm evrensel olarak bir ticari faaliyet olarak görülmelidir.
- Devlet tarafından koruması altına alınan doğal unsurların ve kültürel mirasların korunarak tanıtımının sağlanması için bir mali plan oluşturulmasıdır.
- Turizm faaliyetlerinin gerçekleştiği alandaki aktiviteler sayesinde yörenin taşınabilirliğinin artırılmasıdır.
- Ekoturizmin gerçekleştiği alanda yaşamını devam ettiren yerel halkın geçim kaynağı olarak bütçelerine katkıda bulunmasıdır.

1.4.6. Ekoturizm Özellikleri

Ekoturizmin dünya üzerinde bulunan herkes tarafından benimsenen ortak bir anlam olmamasına rağmen son zamanlarda dünya genelinde ekoturizm kavramı üstünde durulduğunda birçok insanın ortak fikirlere sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan bu ortak fikirler doğrultusunda aşağıda verilen özellikler ekoturizmin sahip olduğu özellikler olarak tanımlanabilmektedir:

- Ekoturizm küçük grupların oluşumu ile sağlanmaktadır.
- İçinde bulunduğumuz natürel, geleneksel ve kültürel ortam üstünde meydana gelebilecek negatif etkileri aza indirmektedir.

- Çevresindekilere karşı duyarlı ve doğal çevrenin korunmasına fayda sağlamaktadır.
- Doğayı temel almaktadır.
- Ekoturizmin temelinde yüksek bilgi birikimi ve deneyim bulunmaktadır.
- Akıllı temel alan, sorumlu ve etrafında bulunan doğal varlıklara saygılı turizm şeklidir.
- Ülkelerin sahip oldukları kültür miraslarına diğer toplulukların da saygı duyması, doğaya karşı olan farkındalığın artması ve bu doğal kültürel mirasların koruma bilincinin aşılmasını sağlamaktadır.
- Ekoturizm kapsamında düzenlenen bütün faaliyetler yerli halkın katılımları ile sağlanarak onların sorumluluk bilinci ile devam ettirilmektedir.

Ekoturizm 6 farklı özelliği bulunmaktadır. Bunlar da aşağıda verildiği gibidir:

Turist Tipi: kültürel ve doğayı içinde barındıran seyahat tiplerini seven ve tatillerini bu doğrultuda ayarlayan, yerel kültürlerle ilgisi olan insanlara denmektedir.

Yer: Doğal güzelleri fazla olan ve kültürü merak uyandıran şehirleri tercih etmektedirler.

Aktiviteler: Etrafta bulunan doğal güzellikler ve kültürel miraslara zarar vermeyecek ve onları en az düzeyde etkileyecek şekilde kaynakların etkili kullanılmasıdır.

İmkanlar: Doğaya zarar vermeyen, yeşillik dostu yerel kaynakların kullanılmasıdır.

Büyüme Yaklaşımı: Ülkelerin ekonomik olarak kalkınabilmesi ile koruma hedeflerinin bir araya gelmesidir.

Gelişme Süreçleri: Etrafta oluşabilecek zararları ve olumsuzlukları en az seviyeye indirmektir.

1.4.7. Ekoturizmin Sürdürülebilir ve Alternatif Turizm ile İlişkisi

Turizm endüstrisinin günümüzde faaliyetini devam ettirmesi ve sürdürülebilirliği turizme kaynak sağlayan alansal ve yerel bölgelerde doğal güzellikler ve kültürel mirasların korunması sağlanarak ileriki nesiller için dikkatli kullanılması ile gerçekleşebilmektedir. Sürdürülebilir gelişim ve bununla eş zamanlı olarak doğal çevreye uyumlu bir hayat için ekolojik ve ekonomik maddi kararların toplu bir şekilde ele alınması doğal kaynakların ve kırsal kesimlerin, gelecek nesiller için turizm faaliyetlerinin gerçekleştirileceği bölge olarak, turizmin olası olumsuz çevresel etkisinden muhafaza edilmesi, şuan mevcut turizm aktiviteleri içinde ekoturistlerin çevresel problemler barındırmayan ortamlarda, temiz ortam, doğa içerisinde turistik aktivitelerine katılım gerçekleştirmesi şeklinde yapılabilmektedir (Akpınar ve Bulut, 2010).

Ekoturizm, merkezinde doğa turizmini barındırması ile birlikte hızla gelişen ve tercih edilen bir tatil sektörüdür ve sürdürülebilir turizmin bir başka biçimi olduğu söylenmektedir. Ekoturizm endüstrisi, ekoturizm faaliyetlerini, çevreye saygı duyan, çevreyi koruyan ve bölgedeki yerel halkın ihtiyaç ve isteklerini gözetenek bunlara saygı duyan, doğal çevrelere doğru olan sorumlu turizm şekli olarak adlandırılmaktadır. Zaman geçtikçe ekoturizm kavramı birçok tanım ile karşı karşıya kalmıştır. Bu tanımlardan bazıları aşağıdaki gibidir (Erdoğan, 2003, akt., Akpınar ve Bulut, 2010):

- Doğayı merkezine alan turizm
- Yumuşak turizm
- Özel ilgi gerektiren turizm
- Yeşil turizm
- Sorumlu turizm
- Alternatif turizm

Ekoturizm kavramı ilk popülerliğini sürdürülebilir turizm aktivitelerinin tartışılması sonucu kazanarak bilinirliğini arttırmıştır. Ekoturizm doğanın önemi fark

ederek ona karşı duyarlı olan ve doğayı seven turistlerin bu bölgeleri ziyaret etmesinden daha geniş ve kapsamlı bir endüstridir. Bu olgu özünde çevresel, ekonomik ve sosyo kültürel ilişkilerin tamamını oluşturmaktadır.

Ekoturizm, doğanın ve kültürel kaynakların rekreasyonunu, anlaşılmasını ve korunmasını teşvik eden, ziyaretçiler üzerinde düşük etki ve yerel nüfusa sosyo-ekonomik fayda sağlayan, bozulmamış doğal alanlara çevreye duyarlı seyahat ve ziyaretler olarak tanımlanmaktadır.

Kırsal alanlarda; amacı, asıl mesleği tarım olan nüfusu, doğal ve tarihi çekiciliklerin bir ölçüde bulunduğu bölgelere yönlendirerek, tarımsal faaliyetlerini sürdürürken ziyaretçilerini ağırlayabilmeleri için alternatif turizm faaliyetleri geliştirmek ve küçük turizm işletmeleri olarak faaliyet göstermesidir.

Ekoturizm endüstrisi, doğa ile kuvvetli bir bağ ve sosyal sorumluluk duygusu ile ilgilidir. Başka bir tanıma göre ekoturizm, doğal ve kültürel çevreyi, çevreyi koruyan, ancak insanların refahına saygı duyan sorumlu seyahat edilebilen turizm olarak adlandırılmaktadır. Ekoturizm, maddi ve ekolojik verimliliği bir birine bağlayan bir sektördür (Akpınar ve Bulut, 2010).

1.4.8. Ekoturizm ve Çevre Etkileşimi

Çevresel sürdürülebilirlik, başta doğa, fiziki ve koruma olmak üzere turizmin en önemli bileşenlerinden biridir. Ekolojik sürdürülebilirlik, ekoturizm sektöründeki kaynakları güvence altına almak ve gelecek nesiller için iyi bir şekilde korumak anlamına gelmektedir. Ekoturizmle ilgili inşaat, trafik ve ulaşımın, iklimi önemli ölçüde etkileyen ve havayı kirleten CO₂ emisyonlarında artışa neden olduğunu doğrulamaktadır. Ayrıca, insanlar tarafından üretilen çöpler ekosistemi istikrarsızlaştırabilir. Bu nedenle turizm geliştiricileri, turizm ürünleri, binalar ve tesisler inşa ederken bu faaliyetlerin çevre ve ekosistem üzerindeki potansiyel etkisini dikkatli bir şekilde ölçmek gerekmektedir. Ekoturizmin doğayı ve çevreyi koruma felsefesine dayandığı açıktır. Bu felsefeyle ekoturizm, kendi ekosistemini

koruma misyonuna da katkıda bulunmaktadır. Ekoturizmin bazı olumlu etkilerden bahsedebilmektedir. Örneğin: yerel halk ve turistler arasında çevre bilincinin gelişmesine katkıda bulunmak, bu konuda farkındalığı artırmak, ekosistemleri korumak ve sürdürülebilir turizm gelişimini desteklemek. Aslında tüketimin olduğu yerde tüketim sonucunda bozulma ve bozulmanın olması kaçınılmazdır. Bu noktada ekoturizm faaliyetlerinin de bir miktar çevresel etkisi bulunmaktadır. Bu durumda olumsuz sonuçları ortaya çıkartmaktadır (Ünsaldı, 2022).

- Ekoturizmin çevresel etkenlerinin negatif sonuçlarını aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:
- Etrafta gürültü kirliliği oluşmaktadır.
- Bölge içerisinde bulunan doğal güzellikler zarar görmektedir.
- Yerli halkın su, konaklama gibi imkanlara erişiminde sorunların yaşanması meydana gelmektedir.
- Toprak yollar turistlerin ulaşımını kolaylaştırmak için doğallıktan uzaklaştırılarak asfalt halini almıştır.
- Yerel halkta bulunan herkes birbirini tanırken bölgeye turistlerin gelmesi ile birlikte güvenlik problemi ortaya çıkmıştır.
- Yiyecek artıkları ve kişisel çöplerin doğal güzelliklere atılması ile çevre kirliliği meydana gelmektedir.

1.5. Ekoturizmin Etkileri

Turizm faaliyetleri, gerçekleştirilen bölgelerde birden fazla çevresel, ekonomik ve kültürel etkiye sebebiyet veren aktivitelerdir. Ekoturizm de aynı diğer turizm faaliyetleri gibi gerçekleştiği bölgede bazı çevresel, ekonomik ve sosyo kültürel etkimeleri bulunmaktadır. Ülkelerin ve bölgelerin ekoturizm aktivitelerini turistlere ve yerli halka göre planlamayarak kötü bir şekilde düzenlemesi ve bu durumu kötü yönetmesi söz konusu olduğu zaman, kitle turizminde de olduğu gibi doğanın ve kültürel mirasların zarara uğraması gibi bir durumla karşı karşıya kalmaktadır. Fakat hem doğal hem de kültürel mirasların koruma altındaki hassasiyeti organize ederek artırma ve bölge halkı için ekstra bir çalışma kaynağı ve

ev ekonomisine katkı sağlaması imkanlarının temelinde meydana gelen ekoturizm, negatif çevre, ekonomik ve kültürel alt düzeylerde mevcut olduğu bir turizm türüdür. Ekoturizmin birçok olumlu etkisinin olduğu kadar az da olsa olumsuz etkisi de bulunmaktadır. Aşağıda verilen açıklamada ekoturizmin etkilerinden bahsedilmektedir (Kılıç, 2022).

1.5.1. Ekoturizmin Olumlu Etkileri

Çevresel Olumlu Etkiler:

- Korunması gereken doğanın ve doğal parkların dış etkenlere karşı korunmasını sağlamaktadır.
- Ekoturizm gerçekleştirilen alanlarda yapılan tarım faaliyetleri, odun ticareti ya da madencilik gibi etrafa zarar verebilecek iş kollarının önüne geçilmesini sağlamaktadır.
- Ziyaret eden turistlerin ekoturizmin önemini anlayarak ve bunu benimseyerek mevcut enerji kaynaklarının tüketiminin azaltılmasını sağlamaktadır.

Sosyo-Kültürel Olumlu Etkiler

- Yerli halk için besin kaynağı ve içme suyu elde edilmesini sağlamaktadır.
- Nüfusun artması ile ihtiyaç olan sağlık hizmetinin bir gelişim göstermesidir.
- Bölgede yaşayan yerli halkın eğitim seviyesinde bir artış meydana gelmektedir.
- Halka ait geçmiş dönemlerin geleneklerinin tekrarlanarak canlı tutulması gerekmektedir.
- Eskiye göre yaşam standartlarının artarak daha konforlu bir hayat sürülmektedir.

Ekonomik Olumlu Etkiler

- İlginin artması ile sektörün de hareketlenerek ülkeye maddi kaynak sağlamaktadır.
- Tek bir turizm koluna gidilip para harcanmasının genişleyerek birçok kola ayrılması ile her sektörün maddi açıdan güçlenmesini sağlamaktadır.
- Yerel halka geçim kaynağı oluşturmaktadır.

1.5.2. Ekoturizmin Olumsuz Etkileri

Ekonomik Olumsuz Etkiler

- Yerel enflasyona neden olmaktadır.

Sosyo-Kültürel Olumsuz Etkiler

- Yerli halka ait geçmişten gelen kültürel değerlerin dünyaya açılması ile birlikte orijinallikleri kaybolarak değerleri düşmektedir.
- Bölgede bulunan halkın dışında gelen turistlerle sahip oldukları bütün imkanların paylaşılmasından kaynaklı sahip olunan kaynaklar düşüşe geçmektedir.
- Bölgeye gelen önemli kişiler için şehir dışından çalışan kişi getirtilerek bölgede yerli halk dışında çalışan insan olması istihdamın paylaşılmasına sebebiyet vermektedir.
- Önceden herkesin birbirini tanıdığı yerli halktan çıkarak yabancıların bölge girmesi ile suç oranlarında bir artış gözlenmektedir.
- Sahip olunan yöresel ağız dışında yen dillerinde etkisiyle kendi dillerinde değişimler meydana gelmektedir.

Çevresel Olumsuz Etkiler:

- Bölgeye olan merakın artması ile nüfusta bir artışın meydana gelmesi bir tehdit oluşturmaktadır.

- Kullanılan doğal çevrede bazı aşınmaların ve zararların meydana gelmesine olanak sağlamaktadır.
- Bölgede artan nüfusla beraber yerleşik halkta artışın konaklayacak yer ihtiyacı doğrultusunda yeni binaların inşa edilmesi ihtiyacı ve bu bölgede yapılacak inşaatın doğal çevreye zarar verebilmesine sebebiyet vermektedir.
- Mevcut kaynakların daha erken tüketilmesini sağlamaktadır.

1.6. Ekoturizm Faaliyet Türleri

Ekoturizm faaliyetleri altında turistlerin, bölge içerisinde bulunan alanların doğal güzelliklerini ve kültürel miraslarını görmesine, bölge halkının geleneksel özelliklerini tecrübe etmesine ve gözlemlemesine yönelik aktiviteler muhafaza etme ve devamlılığın sağlanması anlayışı baz alınarak bir düzene konulmaktadır. Birden fazla farklı örneği bulunan ekoturizm etkinlikleri kişilerin bilgi sahibi olmasını, eğlenmeyi ve bir yandan da dinlenmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca yapılış amacına göre de sınıflara ayrılabilir (Oda, 2021).

1.6.1. Bilim Turizmi

Katılmak isteyen kişilerin fen, teknoloji gibi bilimsel alanlarda ilgilerini keşfederek meraklarını gidermek için yaptıkları, kendilerine bilgi ve tecrübe katmak için yaptıkları seyahat çeşidine bilim turizmi denmektedir (Kılıç, 2022).

1.6.2. Dağ / Doğa Yürüyüşü (Trekking /Hiking)

Bir doğanın dağlık taraflarında, dağcılık yeteneklerinin kullanılması gerekmeden, zor ve dik bölgeler içerisine girmeden, kısa, küçük, dağlık toprak yolları takip ederek doğal güzellikler içerisinde yapılan uzun soluklu yürüyüş aktivitelerini içerisine almaktadır (Yiğit, 2020).

Natüralist akımının ortaya çıkması ile beraber gelişen doğa yürüyüşü sporu, dağlık alanlarda bu alanlarda beceri ve yetenek gerektirmeyen ve belirli bir yaş grubunu etkisi altına almadan her yaş grubuna yönelik yapılan zamansız uzun yürüyüşlere denmektedir. Motorlu taşıtlarla doğa içerisinde yapılan aktivitelerden farklı olarak yapılan bu uzun yürüyüşlerde doğa yakından tanınarak daha etkili incelenebilmektedir. Bu sporu yapan kesimin genellikle kas gücü yüksektir ve vücutları dayanıklıdır.

Dağ içerisinde günübirlik yürüyüş anlamına gelen hiking aktivitesi, insanı rahatlatan manzara ve temiz havası bulunan orman içerisinde yürüyüş yapmak, güvenli ve doğal ortamlarda günübirlik ya da gün içerisinde herhangi bir saatte yapılan kısa vadeli doğa gezmelerine denmektedir. İngilizcesi trekking olan doğa yürüyüşü Türkçe’de de bu şekilde kullanılmaya başlanmaktadır. Doğa yürüyüşleri uzun saatleri ve mesafe olarak da uzun yolları kapsamaktadır. Bu spor dalını tercih eden insan kesimi genellikle temiz ve açık havayı severek ve huzur bulmayı istedikleri için trekking faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Doğayı yakından inceleyerek vahşi hayatı deneyimlerken kendilerini de bir macera içerisinde bulmayı istemektedirler (Mızrak, 2021).

1.6.3. Kamp ve Karavan Turizmi

Kamp ve Karavan ekoturizm aktivitesi çadır ve karavanlarda konaklama gerçekleştirilerek, kişinin gündelik hayattan uzaklaşarak doğa ile yalnız kalmak istemesi sebebi ile tercih ettiği turizm çeşididir. Şehir hayatının yoğunlaşması ile birlikte insanların doğal yaşama olan ilgisi ve merakı bir artış göstermiştir. Bundan yola çıkarak insanlar artık bir doğaya yönelme eğilimi içerisinde girmektedir. Doğa ile iç içe olmak isteyen insanlar buralarda uyanmak ve doğayı tamamen yaşamak istemektedir. Bunun da en iyi yolu oralarda gece kalabilecekleri, sabah ise temiz havaya ve güzel bir manzaraya uyanacakları kamp ve karavan turizmi ile gerçekleştirilmektedir. Çok uzun yıllardır gerçekleştirilen kamp ve karavan tatilleri insanların sahip oldukları çadırları doğaya, ormanlık alanlara kurmaları ile gece buralarda kalmaları ile gerçekleştirilmesidir. Yapılan bu aktiviteye de kamp ve karavan turizmi denmektedir (Yiğit, 2020).

1.6.4. Mağara Turizmi

Günümüzden çok önce bulunan insanlık yaşantısından beri insanoğlu mağaraları dış etkenlerden korunma, konaklama, yemek yeme gibi hayati faaliyetlerini gerçekleştirme alanı olarak kullanmaktadır. Zaman geçtikçe ve dinlerin ortaya çıkması ile birlikte ibadet faaliyetlerini gerçekleştirilecek bölge, depo ve sığınık işlevlerini de görmüştür. Günümüzde ise yaratılma şekilleri ve içerisinin gizemi ile insanların ilgisini oldukça çekmektedir. Mağaraların geçmişten günümüze sahip oldukları bilimsel, spor açısından aktif, kültürel bireysellik mağara turizmini oluşmasını sağlamaktadır. Bu turizm şekli ilk olarak insanların mağaralara olan ilgisinin başlayarak onları incelemek istemesi ile ortaya çıkmıştır. Mağaralar günümüzde sıkça turistlerin ziyaretine uğramaktadır. Mağaralar özellikle sağlık turizmi açısından da önem taşımaktadır. Sahip oldukları sarkıt, geniş salonlar, yer altı suları, travertenleri ile incelenerek hem yerleşim alanı olarak hem de dini ibadetlerin gerçekleştirildiği alan olarak kültür ve inanç turizmi olarak da geçmektedir (Yiğit, 2020).

1.6.5. Balon Turizmi

Gündelik hayatta normal gözlerle bakıldığında görülmesi mümkün olmayan yerleri, havadan, kuş bakışı görüntü ile net bir şekilde, dikkat çekici ve heyecan uyandırıcı izleme imkânı sağlayan turizm şekline balon turizmi denmektedir. Balon ile uçuş eylemi kişinin eğitim almadan tek başına yapabileceği bir aktivite değildir. Eğitim aldıktan sonra kişinin sportif aktivite edinmek için öğrendiği bir turizm şekline dönüşmüştür. Etrafta bulunan doğal ve tarihi güzelliklerin yakından değil de tamamının gözlemlenebilmesi için havaya yükselen sıcak hava balonları ile gökyüzünden yeryüzünün incelenmesi, karşılaşılan manzaranın fotoğrafının çekilmesi ya da videoya alınması gibi turistik aktivitelerin gerçekleştiği turizm çeşidi balon turizmidir. Balon turizminin bir başka tanımı; Açık havada gerçekleşen ve katılımcıda belli bir duygu, adrenalin ve risk uyandıran bir dizi ticari faaliyettir (Can ve Can, 2019 akt. Kartal, 2021).

1.6.6. Yayla Turizmi

Yayla turizmi özünde yaylalara kurulmuş olan tesisler içerisinde kişinin konaklama imkanının olduğu, birçok yönü bulunan bir ekoturizm aktivitesidir. Yaylalar konumları gereği doğa içerisinde bulunan birçok güzelliği, insanlardan ve toplumun kargaşasından uzak sessiz alanları, ormanları, kayak, snowboard gibi kış sporları dağ ve doğa yürüyüşleri, kültürel mirasları ve bunun gibi birçok ekoturizm faaliyetini tek bir alanda yayla turizmi buluşturmaktadır. Tüm bu doğal faktörlerin yanı sıra doğal yollarla yeme içme, hayvan avlama, rafting, dere, su sporları gibi etkenler de kişilerin yayla turizmini seçmesinde büyük önem taşımaktadır. Kişi tek bir turizm dalını seçmek yerine yayla turizmini tercih ederek bununla beraber diğer ekoturizm faaliyetlerini de bünyesinde barındırmaktadır. Özellikle Türk halkı için büyük önem taşıyan bu turizm türü, yaz aylarının en sevilen ve tercih edilen turizm faaliyetleri arasında yer almaktadır. Havaaların ısınması ile birlikte yaz sıcaklarından bunalan insanlar yaylaların ferahlatan serinletici havasından faydalanarak temiz havanın tadını çıkartmaktadır. Genellikle çok güzel bir manzaraya sahip olan yaylalar içerisinde doğal meyve ve sebzeler, hayvanların yaşaması ile turistik açıdan sıkça tercih edilmektedir. Yayla turizmi kültürünü yayla içerisinde düzenlenen geleneksel festivaller ve etkinlikler ile kendine has özelliklerini kaybetmemiş, aksine bölge dışında yaşamını sürdüren halkın ilgisini çekerek yayla hayatına teşvik edilmesini sağlanarak, yayla ekoturizm aktivitesi ortaya çıkmıştır (Sekban vd., 2018, akt., Kartal, 2021).

1.6.7. Foto-Safari

Birçok kültürün fotoğraf çekme ya da fotoğraf çekilme aktivitesi bulunmaktadır. Özellikle telefonların ve sosyal medyanın bu kadar geliştiği günümüz toplumunda insanlar yaşadıkları anların, gördükleri güzelliklerin fotoğraflarını çekerek herkese gösterme ihtiyacı duymaktadır. Bu durum da fotoğrafçılığı birçok insanın boş zaman aktivitesi haline getirmiştir. Fotoğrafçılık faaliyetleri de kendi içerisinde birçok kola ayrılmaktadır. Doğa fotoğrafçılığı, sokak fotoğrafçılığı, düğün fotoğrafçılığı, yemek fotoğrafçılığı gibi daha birçok kola ayrılmaktadır. Doğa fotoğrafçılığının ilerlemesi ile birçok insan ormanlara, doğal ve vahşi yaşama ilgi

duymaya başlamıştır. Bu durum da beraberinde safari fotoğrafçılığını getirmiştir. Foto- safari fotoğrafçılığın kollarını bambaşka boyutlara çıkartarak yeni bir soluk getirmiştir. Günümüzde birçok ülke bu alanda geziler düzenleyerek insanların kültürel ve doğal etkinliklere katılımını sağlamaktadır (Hacınebioğlu, 2021).

1.6.8. Su Sporları Turizmi

Akarsularda spor aktivitelerini gerçekleştirmek için yapılan faaliyetlerin hepsine denmektedir. Akarsu sporları içerisinde rafting, kano, su kayağı gibi aktiviteler bulunmaktadır. Akıntılı bir akarsu üzerinde yapılan rafting kendisine özel kıyafetlerin giyilerek hızlı bir akış bulunan nehirlerin içerisinde kürek çekerek engellerin aşılması ile gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde Antalya Köprülü Kanyon, Fırat Nehri gibi akarsularda çokça gerçekleştirilmektedir.

1.6.9. Termal Turizmi

Termal turizminin bir diğer adı da kaplıca turizmidir. Bu turizm şeklinde sağlığa faydalı, şifalı suların bulunduğu bölgelerde yapılan, genellikle sağlık sektörünün de bir tedavi çeşidi olarak kullandığı bir yöntemdir. Gerçekleştirilen bu termal turizmde vücudun her bölgesine iyi gelen mineralli sular, çamur banyoları, eklem ağrıları için fizik tedavi yöntemleri, masaj çeşitleri gibi birçok tedavi yöntemi uygulanmaktadır. Doktor tavsiyesi ile de tercih edilebilen termal turizmi ciltte oluşan birtakım rahatsızlıkların iyileşmesi için de kullanılmaktadır. Termal turizmini tercih eden insanlar burada temiz havadan faydalanarak bunu spor faaliyetleri ile destekleyerek vücutlarını ve zihinlerini bir şekilde dinlendirmeyi istemektedir.

1.6.10. Av Turizmi

Günümüzde ekoturizm içerisine dahil olup olmadığı tartışma konusu olan bir aktivitedir. Geçmiş yıllarda yaşamsal faaliyetleri gerçekleştirmek olarak görülen avlanma, şimdilerde bir hobi olarak yapılmaktadır. Ekonomik piyasada maddi açıdan yüksek değeri olan tilki, leopar, ayı gibi hayvanların derisini elde etmek için, aslan, fil gibi avlanması zor hayvanları ise kişilerin bir güç sahibi olabilmeleri için avladıkları hayvanlardır. Bunlar bir hobi olmaktan çıkarak bir çıkar amacı barındıran

faaliyetlerdir. Kanunlar dahilinde yapılan avlanma turizmi en çok yaban domuzu avlanarak gerçekleştirilmektedir.

1.6.11. Eko-Gastronomi Turizmi

Yiyeceklerin toprağa ekilmesinden başlayarak o ürünün pazara sunulması ve tüketilmesine kadar geçen zamanın çevresel açıdan bir sorun arz etmemesi ve geçtiği tüm bu aşamaların neticesinde çevreye hiçbir zararının olmamasının gerektiği turizm çeşidi eko gastronomi olarak tanımlanmaktadır. Eko gastronomi turizmi, ekoturizm çeşitleri arasına çok sonradan eklenen bir turizm türüdür. Burada amaç doğal ürünü ortaya koyarken çevreye de hiçbir zarar vermemektir. Önümüze gelen yemeklerin ekilme sürecinden başlayarak o bölgede yaşayan yerli halk da son aşamaya kadar yer almaktadır. Burada halkın bütçesine katkı sağlamak da başlıca amaçlar arasında yer almaktadır. Ayrıca bu durum o bölgenin yiyeceklerini tanıttığı gibi gölgeyi de kalkındırmaktadır.

1.6.12. Dağcılık Tırmanma Turizmi

Kayak sporlarının ortaya çıkması ile dağ ve kış turizmi faaliyetleri ilk olarak başlamıştır. Kış turizminin olabilmesi için kayak, snowboard gibi sporların yapıldığı alanların yakınında yemek yenilebilecek restoranların oluşturulması, eğlenebilecek mekanların olması ve geceleri konaklanabilecek otellerin oluşturulması ile birçok dağ kayak yapılacak alanlar haline gelmiştir. Ekoturizm faaliyetleri arasında en çok tercih edilen turizm şekillerinden biri olan kış turizmi dağ tırmanışı gibi zorlu aktiviteleri de içerisinde barındırmaktadır (Koca, 2021).

1.6.13. Bisiklet Turizmi

Bisiklet turizmi diğer turizm türleri ile iç içe olan bir turizm çeşididir. Sağlık turizminin içinde de bisiklet faaliyetleri aynı zamanda doğa turizminin içinde de bisiklet turizmi ve bunun gibi birçok turizm çeşidinde de bulunmaktadır. Bisiklet turizmi genelde insanların boş zamanlarının değerlendirebildiği hem eğlenerek hem de spor yapılırken vakit geçirdiği bir faaliyettir. Bisiklet turizmi için özel bir mekân

ihtiyaç duyulmamaktadır. Gidilen her alanda bisiklet turizmi yapılabilmektedir. Doğada, ormanda, sahilde gibi birçok kullanım alanı bulunmaktadır (Koca, 2021).

1.6.14. Atlı Doğa Yürüyüşü Turizmi

Nüfus artışı, teknolojik gelişme ve turizm sektöründeki hizmet çeşitliliğinin artması, birçok alanda sürdürülebilir eylemin giderek daha önemli hale gelmesine neden olmuştur. Yoğun iş hayatında boş zaman kavramının ortaya çıkmasıyla birlikte insanlar doğaya dönerek burada yapılan bazı aktivitelere katılım göstermektedir. Aktivitelere katılımlarının artması, turizm kavramının giderek genişlemesine, ekoturizm alanındaki çalışmaların artmasına ve binicilik alanında biniciliğin ortaya çıkmasıyla turizm türlerinin artmasına katkıda bulunmuştur. Atlı doğa yürüyüşü turizmi, atlarla yapılan tüm gezileri kapsayan bir ekoturizm faaliyetidir. Bu turlara katılmak isteyen katılımcılar kısa bir eğitim alarak ve biniş taktiklerini öğrenmektedir. Ardından, bir grup liderinin eşlik ettiği çok sayıda organize tur bulunmaktadır. Bu turlar uzun mesafe kat etmediğiniz sürece ortalama 2 saat sürmektedir (İşler, 2021).

1.6.15. Balıkçılık Turizmi

Denize kıyısı olan şehirlerde gerçekleştirilen bu aktivite kişilerin olta, tekne gibi ekipmanlarına sahip olduktan sonra az bir balık avlama bilgisi ile çeşitli deniz canlılarının yakalanması ile gerçekleştirilmektedir. Burada asıl amaç deniz canlılarının yakalanarak satılması ya da yenilmesi değildir. Avlanma esnasında kendilerini dinleyerek rahat ettikleri, hiçbir maddi beklenti gütmedikleri bir turizm şeklidir. Balık tutma faaliyeti deniz kıyısında tutuluyor ise tekne balıkçılığı ya da gölde yapılıyorsa kıyı balıkçılığı gibi farklı çeşitlere ayrılabilir (Koca, 2021).

1.6.16. Dini İnanç Turizmi

Farklı inançlara sahip kişilerin bulunduğu toplumda inşa edilen dini yapıları, buralarda yapılan ruhani faaliyetleri ve bu dine inanan insanların yaşayış biçimlerini ve önem verdikleri yılın zamanlarını gözlemleyerek deneyimlemeyi sağlayan turizm şekline inanç turizmi denmektedir. Bu turizm içerisinde kilise, cami gibi kutsal kabul

edilen yerlere ziyaretler gerçekleştirilmektedir. İnançlara göre kutsal kabul edilen zamanlarda, örneğin ramazan ayı, insanların davranışlarını inceleyerek deneyimleme fırsatı bulunduğu turizmdir.

1.6.17. Kültür Turizmi

Kültür bir milletin sahip olduğu maddi ve ruhani bütün değerlere verilen genel addır. Bu doğrultuda ulusların sahip olduğu geçmişten günümüze gelen kültür ve geleneklerinin tanıtıldığı ve öğrenildiği turizm şekli kültür turizmidir. Bir milletin kültürünü o millete ait heykeller, tablolar, çiniler, eski mimari yapılar, kaleler, arkeolojik kalıntılar, gündelik hayatta tercih ettikleri yemekler, yapmış oldukları halk dansları, sahip oldukları din gibi birçok alan belirlemektedir (İşler, 2021).

1.6.18. Festival Turizmi

Turizm olgusu, farklı sosyo-kültürel yapılara sahip toplumların birbirleriyle etkileşimini sağlamaktadır. Toplumsal yapıdaki bazı değişiklikler bu etkileşimden kaynaklanmaktadır. Festival turizmi, insanların festival döneminde destinasyonu ziyaret etmesi olarak tanımlanmaktadır. Partiye turizmle birlikte bakarsanız, ortaya çıkan etkiler festival turizmini göstermektedir. Belediyeler, kültürel miraslarını sergileme, şehirlerini tanıtmaya, turist çekme ve yaşam kalitelerini artırırken yerel halk için ek kültürel eğlence sağlama gibi çeşitli nedenlerle festivaller düzenlemektedir. Festivaller her yıl önemli sayıda turisti motive etmekte, turist hareketlerini hızlandırmakta, çok sayıda insan için istihdam olanağı yaratmakta, konaklama tesislerinin doluluk oranını artırmakta, turizmle ilgili birçok sektörü olumlu yönde etkilemekte, turist hareketinin yıl geneline yayılmasını sağlamakta ve her şeyden önce ülkenin uluslararası turizm pazarında tanınmasında rol oynamaktadır. Festivaller, toplumsal değerleri yüceltme ve yüceltme işlevi görmektedir ancak kültürel ve ekonomik bağları nedeniyle, festival katılımcılarına yerel kültürü tanıtarak ve onları bölgenize çekerek gelir elde etmek amacıyla da düzenlenmektedir. Bununla birlikte başka birçok etkisi de vardır (Yetginer, 2019).

1.6.19. Yaban Hayatı Gözlemleme (Fauna) Turizmi

Dünyanın bütün bölgelerinde, yaban hayatını kendi habitatında gözlemleyerek onlarla bir bağ kurmak isteyen ekoturistlerin sayısı arttığından yaban hayatı gözlemleme (fauna) ekoturizm aktivitesi günümüzde de epey hızla büyüyen bir endüstri konumundadır. Yaban hayatı olarak adlandırılan bu habitat, yaşam alanlarına uzun süreli bir muhafaza sağlayan, bölge içerisinde yaşamlarını sürdüren insanlara destek olan, kişilerin doğaya herhangi bir etkisi olmadan, fauna topluluklarının meydana getirdiği bir yaşam ortaklığı olarak görülmektedir. Yaban hayatı gözlemleme tehlikeli, nesli tükenmekte olan veya nadir bulunan hayvanlarla etkileşime girebileceğiniz ve onları gözlemleyebileceğiniz bir ekoturizm faaliyetidir. Katılımcılar hayvanat bahçelerine, akvaryumlara ve vahşi yaşam merkezlerine veya milli parklar gibi doğal vahşi yaşam alanlarına seyahat etmektedirler. Ayrıca hayvanların yaygın olarak görüldüğü, izlenimlerin daha doğru olduğu veya hayvan davranışlarının (kur yapma ve sosyalleşme davranışları gibi) gözlemlenip deneyimlenebildiği yerlere yapılan turizm olarak da dikkat çekmektedir. Bu coğrafyada yetişen ve üreyen bölgeye özgü canlılar, bölgenin turistik cazibesini artırıcı özelliğe sahip olmaktadır (Mızrak, 2021).

1.6.20. Yamaç Paraşütü Turizmi

İnsanların gökyüzünde bir kuş gibi uymasını ve doğayı kuşbakışı görmesini sağlayan bir doğa sporudur. Paraşütü kullanan kişi yüksek bir yerden veya vinçle havalanmaktadır. Başlangıç sırasında, paraşüt kanopisine bağlı kontrol kablolarını çekerek iki eksenle yönlendirilebilen, paraşütü kullanan kişinin ayaklarının enerjisi ile inişe olanak sağlayan bir hava aracı konumundadır (Kılıç, 2022).

1.6.21. Tarım ve Çiftlik Turizmi

Hayvancılık ve tarım gibi faaliyetlerin merkezinde olduğu bir turizm türüdür. Özellikle 1900lü yıllarda yaygınlaşmaya başlayan bu turizm, özellikle Avrupa ülkelerinde çoğunlukla gerçekleştirilmektedir. Yerleşik halkın geçimlerini sağladıkları inek, koyun, arı yetiştiriciliği gibi faaliyetler ve bununla beraber toprakla iç içe olan doğal meyve ve sebze yetiştiriciliğini içeren faaliyetler insanların

izlenimine açıldıktan sonra birçok kişi tarafından seçilmektedir. Çiftlik turizmini tercih eden bireyler, buralarda hayvanlarla iç içe olarak onların yetiştirilmesinde görev alarak bu eşsiz duyguları deneyimlemeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda yoğun şehir hayatından uzaklaşarak toprak ile iç içe olmak isteyen kişiler buralarda ekip biçerek çiftlik hayatını tamamı ile deneyimlemeyi istemektedir. Gelen turistlerin bu deneyimleri yaşarken gece kalabilecekleri bir ortam oluşması için konaklanabilecek alanların da inşa edilmesi gerçekleştirilmektedir (İşler, 2021).

1.6.22. Akarsu Turizmi (Rafting / Kano)

Akarsu ekoturizm aktivitesi bölgenin doğal kaynakları arasında yer alan akarsuların rafting, kano gibi turistik faaliyetler için kullanılması olarak açıklanmaktadır. Akarsularda spor aktivitelerini gerçekleştirmek için yapılan faaliyetlerin hepsine denmektedir. Akarsu sporları içerisinde rafting, kano, su kayağı gibi aktiviteler bulunmaktadır. Akıntılı bir akarsu üzerinde yapılan rafting kendisine özel kıyafetlerin giyilerek hızlı bir akış bulunan nehirlerin içerisinde kürek çekerek engellerin aşılması ile gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde Antalya Köprülü Kanyon, Fırat Nehri gibi akarsularda çokça gerçekleştirilmektedir. Nehir turizminde oldukça ilgi gören rafting, su hacminin yeterli olduğu ve nehir eğiminin yüksek olduğu zamanlarda raft adı verilen şişme botlarla nehri geçmeye çalışmaktan ibarettir. Bir diğer nehir aktivitesi olan kano ise hem eğlenceli hem de oldukça zorlu bir aktivitedir ve iki kişi kapasiteli kanolarda yapılabilmektedir (Kılıç, 2022).

1.6.23. Su Altı Dalış Turizmi

Suyun altında kalan doğal yaşamı gözlemlemek, fauna, tarihi kalıntıları görme ve gözleyebildiklerinin fotoğraflarını çekebilme bazen de dalış gerçekleştirdiği sırada su altında bulunan canlıları avlama sebebiyle yapılan hem spor hem de eğitim amaçlı yapılan yakınlarda da konaklamanın mevcut olduğu turizm çeşididir. Su altının bu kadar merak edilmesi, lisanslı dalgıçların ortaya çıkması ile deniz yaşantısının canlı olarak deneyimlenmesini beraberinde getirmiştir. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte su altında olan kalıntıların daha iyi çekilebilmesi

ya da hayvanların yaşamlarının videolara aktarılabilmesi insanların içindeki dalış turizmini arttırmaktadır.

1.6.24. Balon Turizmi

Etrafta bulunan doğal ve tarihi güzelliklerin yakından değil de tamamının gözlemlenebilmesi için havaya yükselen sıcak hava balonları ile gökyüzünden yeryüzünün incelenmesi, karşılaşılan manzaranın fotoğrafının çekilmesi ya da videoya alınması gibi turistik aktivitelerin gerçekleştiği turizm çeşidi balon turizmidir. Balon turizminin bir başka tanımı; Açık havada gerçekleşen ve katılımcıda belli bir duygu, adrenalin ve risk uyandıran bir dizi ticari faaliyettir.

1.6.25. Kuş Gözlemciliği Turizmi (Ornitoloji)

Kuş gözlemciliği belki de turizm türleri içerisinde doğaya ve çevreye en az zararı olan turizm şekli olarak görülmektedir. Kuş türleri ve onların yaşam şekilleri birçok insan için merak konusu olmaktadır. Bu doğrultuda da 1970'li yıllarda insanlar tarafından tercih edilmeye başlanan bu turizm şekli vahşi yaşamın izlenmesi ile ortaya çıkmaktadır. Bu turizm şekli özel ilgi alanı olan kişiler tarafından tercih edilmektedir. Genellikle Afrika ülkelerinde ve Güney Amerika tarafından sıklıkla bu turizm çeşidine rastlanmaktadır. Özellikle dünyanın bu tarafından gerçekleştirilen turizm şeklinde doğanın taze kalmasının da büyük etkisi bulunmaktadır (Koca, 2021).

1.6.26. Botanik Turizmi

Botanik turizmi, bitkilerin coğrafi yaşam alanlarına seyahat edilmesi, yerinde izlenmesi ve tanımlanması faaliyetine denmektedir. Bu tür faaliyetlerin temel özellikleri, şirketlerde uygun eğitim almış ve kendi alanlarında deneyimli rehberlere sahip çevreye duyarlı girişimcilerden oluşan küçük gruplardan meydana gelmektedir. Önceden belirlenmiş güzergahlarda, komşuların katılımıyla ve komşulara katkı sağlayacak şekilde meydana getirilmesidir. İnsanlık var olduğundan beri bitkilere, parklara, bahçelere büyük ilgi duymaktadır. Botanik turizmi içerisinde insanlar bitkileri gözlemleyerek inceleyebildikleri kendilerini ferahlatan mekanları tercih

etmektedir. Günümüzde botanik turizmi bu bahçelerin ziyaret edilmesi ile gerçekleştirilmektedir. Bölgenin yüksek sıradağlar ve platolar ile derin vadi sistemlerine sahip olması, mikro ve makro iklim kuşaklarının oluşmasına ve dolayısıyla zengin bir floristik yapının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bölgede çok sayıda endemik türe sahip bitki ve ağaç botanik turizmi gerçekleştirilen bölgelerde bulunmaktadır. Dolayısıyla botanik ekoturizmi ülkemizden ve yurt dışından botanikçiler ve bitki severler için zengin doğal olanaklar sunmaktadır. (Derya, 2018).

1.7. Dünya’da ve Türkiye’de Ekoturizm

Günümüzde gelişmekte olan ülkeler için içinde bulundukları coğrafya dolayısı ile turizm kapasitesi var ise bu kapasite kullanılarak işe alım gücünün artış göstermesi, ekonomik dengenin oluşturulması ve bölge halkının huzur içerisinde yaşamlarını devam ettirmeleri oldukça mümkündür. Ayrıca turizm endüstrisi ülkeye yalnızca parasal bir kaynak olmamakta bununla birlikte kişinin sosyal, kültürel ve siyasi bakış açısının değişmesine katkı sağlamakta, dünya milletleri ile olan etkileşimlerini düzenlemektedir. Ekoturizmin geniş kapsamından yararlanmak için günümüzde bütün dünya devletlerinin bu endüstriye daha fazla öncelik tanıyarak bu alana yatırım yaptığı yapılan araştırmalar ve sosyal çevrede sıklıkla gözlemlenmektedir (Derman, 2022).

1.7.1. Dünya’da Ekoturizm

Devletler, turizm sektörü, gönüllü yardım kuruluşları, Sivil Toplum Örgütleri, bölgesel topluluklar, eğitim kurumları ve diğer kuruluşlarla iş birliğini olumlu anlamda sağlayan ülkeler ekoturizm sektöründe dünya içerisinde başarılı olmaktadır. Bu ülkeler genellikle zengin bir kültürel yapıya, el değmemiş doğal alanlara ve bu alanların koruma altına alınması ve korunmasının devam ettirilmesi ile kişiler için ekoturizm sektörü ve doğal unsurlara sahip olmaktadır. İlk olarak turizm ve turist tanımlamaları 17.yüzyıl içerisinde gözlemlenmiş ve endüstri çağının ortaya çıkması ile birlikte kişilere büyük fırsatlar sağlamıştır. Buharlı deniz taşıtlarının ortaya çıkması, daha sonra demir yolu taşıtları için güzergahların çoğaltılması ve son olarak

hava taşıma faaliyetlerinin bilinirliğinin artarak yaygınlaşması turizmin kullanım alanını daha da genişletmiştir. Ortaya çıkan bu yeni pazar fırsatı ile birçok firma bu yeni sektör içerisinde bulunmak istemiştir. Seyahat firmaları, çoklu gezi turları, operatörler gibi birçok yeni kavram hem gündelik hayatta hem de iş hayatında yerini almıştır (Derman, 2022).

Ekoturizm aktiviteleri dünyada genelde doğası el değmemiş, hala taze kalmış ülkelerde yoğun olarak görülmektedir. Buna örnek olarak Kosta Rika'yı ziyaret eden turistlere birkaç sorudan oluşan bir anket doldurmaları istenmiştir. Bu anket içerisinde Kosta Rika'yı neden ziyaret ettikleri, onca yer varken neden özellikle buranın olduğu sorulmuş ve en çok alınan cevap doğal güzelliklerini görmek olduğu yönünde olmuştur.

Gelişmiş şehirlere kıyasla az gelişmiş kısımlarda ekoturizm faaliyetlerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Kırsal kesimlerde gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetlerinin bir diğer amacı da yerel halkın bu durumdan maddi kazanç elde etmesidir. Doğu Afrika bölgesi özellikle doğal güzelliklerinden kaynaklı her yıl birçok turistin tercih ettiği yerler arasında yer almaktadır. Bu durumda bölgedeki halk için bir gelir oluşturmaktadır. Doğu Afrika'da yer alan Kenya ülkesinde birçok doğal park bulunması sebebi ile ekoturizm için güzel bir mekân olmaktadır. Ayrıca dünyada yoksul kabul edilen Nepal, Tanzanya gibi ülkelerde yapılan turizm faaliyetleri yerel kalk için önemli bir gelir kaynağıdır.

Turizmin en çok yaşandığı ikinci ülke ise İspanya'dır. İspanya, 2008 senesinde çok büyük bir ekonomik kriz ile karşı karşıya kalmış fakat bu durumdan sonra kendisini toparlayarak ayakta kalmayı başarmıştır. Sahip olduğu doğal güzellikler, tarımsal faaliyetler, bisiklet turları ve birçok enerji kaynağı sayesinde Barselona ve Madrid başta olmak üzere birçok turisti kendisine çekmektedir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının ülkede bu derece kullanılıyor olması doğaya verdikleri önemi daha da göstermektedir. Bu durumda ekoturizm faaliyetlerinin artmasına sebep olmaktadır. İkinci Dünya Savaşı'nın yaşanmasından sonra İtalya'da birçok kültürün bir arada yaşamasından kaynaklı çok kültürlü bir

turizm aktiviteleri zaman geçtikçe ekoturizm faaliyetleri ile birleşerek yenilenmeye başlamıştır. İtalya bu bakımdan ekoturizm faaliyetlerinin sıklıkla gerçekleştiği üçüncü ülke olmaktadır. İtalya'nın ekoturizm de bu kadar başarılı olmasının bir diğer sebebi de sıfır kilometre adı verilen yaklaşımın benimsenmesindendir. Sıfır kilometre yaklaşımı en çok İtalya'nın Sicilya adasında konaklama yerlerine doğal bir yaklaşım sergileyerek sadece otobüs aracı kullanarak sağlandığı ve yaşamsal faaliyet olan yemek yemenin yerel halkın tarımsal faaliyetleri ile gerçekleştiği yaklaşımı göstermektedir. Sicilya yeşil turizm yaklaşımını benimseyen en önemli bölgelerden bir tanesidir (Derman, 2022).

İçerisinde bulunan volkanik dağları, akarsuları ve milli parkları ile Kuzey Amerika bu açıdan turistlerin gözdesi durumundadır. Burada bulunan doğal güzelliklerin dışında bölgede çokça tarımsal faaliyet ve hayvan yetiştiriciliği aktiviteleri yabancı ülkelere de toprak satın alınması ile gerçekleştirilmektedir. Ekoturizm birçok açıdan ülkelerin ekonomisine katkı sağlasa da kültürel ve doğal varlıklar açısından olumsuzluklara uğramaktadır (Derya, 2018).

Ekvador içerisinde Amazon yerlileri adı verilen toplulukla aşırı turizmin geleneksel avcı hayat anlayışını yıkarak tüketici alışkanlıklarını kökünden değiştirebileceğinden, saz hammaddesinden faydalanarak bir konaklama alanı inşa etmektedirler. Bu kendi yaşamlarına ve doğaya uygun ev içerisinde ise ekoturistleri ağırlamaktadırlar. Buraya gelen misafirler ziyaretleri boyunca ekosisteme büyük ilgi göstermektedir. Yerel halkı temsil eden kişiler buraya gelen turistleri geldikleri alanda karşılayarak yerel halkın arasına karışması sürecine kadar eşlik eder.

Küba ülkesi içerisinde hızla gelişen endüstri sektörü, düzensiz konaklama alanlarının inşa edilmesine ve bu inşa edilen binalar arasında bir düzen olmaması, turizm merkezlerini ve etrafını kıyı muhafaza etme kanunu ya da herhangi bir özel koruyucu hükmün bulunmamasından kaynaklı olumsuz etki altına almaktaydı. Bu durum üzerine ülke genelinde CO-MARNA adı verilen bir komisyon kurularak doğal çevrenin korunması sağlanmıştır. Bu girişim sayesinde ülke içerisinde birçok ekoturist buraya gelerek eşsiz deneyimler yaşamıştır (Koca, 2021).

1.7.2. Türkiye’de Ekoturizm

Türkiye, turizm potansiyeli yüksek bir ülkedir. Ülkenin doğal ve kültürel kaynakları son derece zengin olduğundan ülkede dört mevsim yaşanabilmektedir. Ayrıca ülkenin üç tarafı denizlerle çevrili olup Yaklaşık 8.000 km'lik bir kıyı kesimi bulunmaktadır. Bu doğrultuda Türkiye uzun yıllardır turizmde deniz, kum ve güneş turizmi ile parlamaktadır. Ancak, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sürdürülebilir turizm anlayışına paralel olarak gelişen alternatif turizm türlerinin artan trendi ile alternatif turizm arayışlarına teşvik ederek dört mevsime yayılacak turizm türlerine yönelme olmuştur. Bu yönelme eğilimi tüm Türkiye'ye ve Dünya'ya ivme kazandırmıştır. Nehirler, göller, denizler, kaplıcalar vb. değerlendirilirken Türkiye'nin ekoturizm açısından büyük bir potansiyele sahip olduğu söylenebilmektedir (Kahraman ve Türkay, 2012 akt., Tutcu, 2021).

Türkiye'nin ekoturizm potansiyeli Avrupa Akdeniz ülkelerinininkinden çok daha yüksektir. Aslında ülkemizin gelişmekte olan bir ülke olarak durumu ve sahip olduğu doğal mirasın ve kültürün önemli bir bölümünün yaşıyor olması sürdürülebilirlik açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Türkiye'nin birçok bölgesinde ekoturizmin potansiyelinin var olduğunu göstermektedir. Diğer gelişmekte olan ülkeler gibi enflasyon ve işsizlikle mücadele eden Türkiye'nin de döviz getirisi ve istihdam yaratma potansiyeli nedeniyle turizmden beklentileri oldukça yüksektir. Türk turizmi, özellikle 1980'lerden sonra önemli bir ivme kazanmış ve ekonomiye sağladığı katkıyla gözde sektörlerimizden biri haline gelmiştir. Bu yeniden canlanma, 1980'den bu yana turizm yatırımlarında ve ülkemizin turist zenginliğinde katlanarak artışa tanık olmaktadır (Derman, 2022).

Türkiye ekonomisindeki en dikkat çekici trendlerden biri, sanayi ve hizmet sektörlerindeki arz ve talep potansiyelinin artmasıdır. Bu bakımdan Türkiye'de turizmin gelişmesi ülke ekonomisinin genel gidişatı bu yönde ilerlemektedir. Sektörden elde edilen ürünleri ihraç ederek ülkenin döviz ihtiyacını karşılamak kısa vadede mümkün görünmemektedir. Dış finansman kaynaklarından elde edilen sınırlı miktarda döviz, dış turizmi ülkenin en önemli döviz kaynağı haline getirmektedir. Turizmin ürün ve hizmetleri doğası gereği herhangi bir yere taşınmaz ve geliri döviz

olarak ÷lkede kalması sağlanmaktadır. T÷rkiye için turizmi değerli kılan bir diğer neden de n÷fus artışıdır. Bu artışı karşılayacak yeterli istihdamın bulunmaması bir yana d÷zensiz sanayileşmenin yol açtığı iç göç ve kırsal kesimde artan işsizlik, ele alınması gereken başlıca sorunlar arasında yer almaktadır. Bu nedenle ÷lkenin istihdama ve turizmin sağladığı ekonomik katkıya ihtiyacı olmaktadır (Yıldız, 2011, akt., Derman, 2022).

Ekoturizm konusu T÷rkiye'nin gündemine ilk olarak 1987 yılında gerçekleşmiştir. Dalyan-İztuzu'nda bir otelin temelini atılması çevrecilerden sert tepkiler almıştır. Bu turizm faaliyetlerinin gerekçesi olarak inşa edilen otelin sonuç olarak inşaatı iptal edilmiş ve Köyceęiz-Dalyan bölgesi "Özel evre Koruma Bölgesi" olarak tanıtılmıştır (Kılıç, 2022).

T÷rkiye, coğrafi konumu nedeniyle birçok farklı medeniyete ev sahipliği yapmış ve bu nedenle birçok k÷lt÷r÷ bir arada kaynaştırmıştır. Bu potansiyel k÷lt÷r turizmi için oldukça uygun göz÷kmektedir. Bu k÷lt÷r konusunda farkındalığın artırılmasına ihtiyaç bulunmaktadır ve bu ihtiyaç zamanla T÷rkiye'de k÷lt÷r turizminin yoğun bir şekilde sürdür÷lmesini ummaktadır. T÷rkiye ekoturizm faaliyetleri bakımından doğal alanların dışında birçok nehir, akarsu, dağ kaynakları ile de ziyaretçilere eşsiz deneyimler sunmaktadır. Ekoturizm aktivitelerinin hepsinin gerçekleştiği bir bölge T÷rkiye içerisinde bulunmaktadır. Özellikle Ege ve Akdeniz bölgelerinin çok k÷lt÷rl÷ yapıya ve doğal güzelliğe sahip olması kaynaklı bu bölgeler ekoturistler tarafından sıklıkla tercih edilmektedir. Yöresel köy ürünlerinin, sabun, zeytinyağı gibi doğal ürünlerin yerli halk tarafından üretilerek turistlere satılması ve bu sayede kendileri için bir gelir kaynağı oluşturmaları sağlanmaktadır (İşler, 2021).

Marmara bölgesi içerisinde ise en çok ziyaret edilen şehir İstanbul'dur. İstanbul yüzyıllar boyunca birçok din ve ırka ev sahipliği yapmış, arkasında ise kendilerine ait miraslar bırakmıştır. Marmara bölgesi içerisinde özellikle sosyo k÷lt÷rel faaliyetler, müze ziyaretleri, tarihi eserler gibi aktiviteler sıklıkla tercih edilmektedir. T÷rkiye ekoturizm açısından çok fazla potansiyele sahip bir ÷lke olmasına rağmen ekoturizmin olumsuz etkilerinin ve ÷lkemize katkılarının olduğunu

ve olabileceğini belirtmek gerekmektedir. Özellikle plansız ve sistematik olmayan turizm faaliyetleri ekoturizme zarar verebilmektedir. Çünkü birçok bölgede ekoturizm potansiyeli, plansız yapılaşma önlemleri nedeniyle istenildiği gibi ve etkin bir şekilde harekete geçirilememektedir. Ayrıca ekoturizmin doğa ile iç içe olması ve çeşitli turizm faaliyetleri ile birlikte yürütülmesi ormanlara ve su kaynaklarına ciddi zararlar verebilmektedir.

BÖLÜM II

2. DEREBUCAK İLÇESİ'NİN EKOTURİZM POTANSİYELİ

2.1. Derebucak Hakkında Genel Bilgiler

2.1.1. Derebucak'ın Coğrafi Konum Özellikleri

Konya iline bağlı olan Derebucak İlçesi 37° 23' 27.8844" Kuzey ve 31° 30' 36.3096" Doğu gps koordinatlarında yer almaktadır. Konya il merkezine 135 km uzaklıkta yer alan Derebucak'ın ilçesi Konya ilinin güneyinde Antalya İl sınırında yer almaktadır. Derebucak ilçe sınırları göz önüne alındığında, doğusunda Seydişehir, kuzeyinde Beyşehir, batısında Sütçüler/Isparta, Manavgat/Antalya, güneyinde İbradı/Antalya ve Akseki/Antalya ile çevrilidir.

Derebucak ilçesi Batı Toros sıra dağlarının kuzey yarısı üzerinde yer almaktadır. İlçe deniz seviyesinden yüksekliği 1240 m'dir. İlçe Akdeniz iklimi ile İç Anadolu iklimi arasında geçiş bölgesinde yer almaktadır.

2.1.2. Derebucak İlçesinde Ekoturizm Alanında Yapılmış Çalışmalar

Derebucak ilçesinde Ekoturizm alanında yapılmış çalışmalar incelendiğinde Derebucak ilçesini kapsayacak daha önce bir çalışmanın yapılmadığı sonucuna varılmıştır. Derebucak ilçesi ilgili yapılan çalışmalar daha çok kültürel ve tarihi çalışmalar olduğu ve bir çalışmanın "Coğrafi Açından Derebucak İlçesi" başlığı altında coğrafi açıdan incelendiği görülmüştür. yapılan çalışmalar genişletildiğinde sadece Derebucak ilçesinin belli bölümlerinin turizm açısından incelendiği ve bu incelemelerin makale olarak yayınlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca 2014 yılında yapılan bir çalışmada Konya İl geneli ele alınarak Derebucak ilçesi bu çalışmanın sadece bir bölümünde yer almaktadır.

Tekin Ö. (2014) yapmış olduğu çalışmada Konya İli Ekoturizm rotalarını ele almış ve bu çalışmada Derebucak ilçesinin mağara turizmini araştırmıştır.

Gök R. (2005) yapmış olduğu çalışmada Derebucak ilçesini coğrafi açıdan ele alarak bölgenin coğrafi özellikleri üzerine bir araştırma yapmıştır.

Öcal T. ve Özcan F. (2013) yapmış oldukları çalışmada sadece Derebucak ilçesi Çamlık mahallesinde yer alan mağaraları ele alarak bu alanların turizm açısından değerlendirmesini el almışlardır.

Bu doğrultuda daha önce yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde genel olarak Derebucak ilçesinin kültürel, tarihi, coğrafi ve sadece belli bir bölümünün turizm açısından incelendiğini ve ele alındığı görülmüştür. Bu çalışmada ise Derebucak ilçesinin Ekoturizm alanlarını belirlemek ve bu bölgede gerçekleştirilebilecek Ekoturizm faaliyetlerini belirleyerek yerel halkın Ekoturizm hakkındaki düşünce ve beklentilerini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır.

2.1.3. Derebucak Tarihi

Derebucak İlçesinin kuruluş tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte bu bölgede ortaya çıkmış Hristiyan ve Bizans kalıntıları olan Kilise yıkıntıları, maşatlık ismi verilen Hristiyan mezarları ve “Suludere ve Balat” mağaralarında bulunan Hristiyan kültürüne ve azizlerine ait freskolar incelenerek Müslümanlıktan önce bu bölgelerde Hristiyan – Bizanslı insanların yaşadığı ortaya çıkmaktadır. Bölgede fazla tarihi eser kalıntısına rastlanmamakla birlikte en önemlileri Suluin mağarasında yer alan Aziz ve Azizelerin bulunduğu 14 fresko bulunmaktadır. Ayrıca Taşlıpınar mahallesinde yer alan Hitit kabartmalarının tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte önemli kalıntılardan birisini oluşturmaktadır.

Derebucak tarihi incelendiğinde toplu yerleşim kurulmadan önce bugünkü Derebucak çevresinde oba köyler halinde yerleşmelerin olduğu bilinmektedir. Bunlar:

- **Bayramyeri:** İlçe sınırlarında yer alan Tinas dağının arka kısmında yer alan düzlükte kurulan oba köydür. Çevre oba köylerinin Cuma ve bayram namazlarını kılmak için bu alanda toplandıkları için bu isim verilmiştir.

- **Kızıldağ:** Alanya Turşambalı Yörüklerinden olan halkın İlçede bulunan Kızıldağ bölgesinde kurdukları bir oba köydür.
- **Balat:** Bugün ilçe sınırları içerisinde yer alan Balat mağarası ve Balat Taşı olarak bilinen bölgede kurulan oba köydür.
- **Yukarı Köy:** İlçe sınırları içerisinde yer alan Dereboğazı olarak bilinen mevkide kurulan oba köydür.
- **Seniryeri:** Tınas Dağı eteklerinde kurulan daha küçük bir oba köydür.

Ayrıca bunlara ek olarak; Bıçakçı, Mahmutlar, Hamzalar, Tilkiler, Işıklar, Efendi köyü mevkii adlarındaki bölgelerde küçük Yörük oba-köyleri olduğu söylenmektedir.

1200 – 1300 yılları arasında tüm oba köyler toplanarak bugünkü ilçe merkezinin yer aldığı alanda bugünkü Derebucak'ı kurdukları sanılmaktadır. Bu oba köylerden sadece Bıçakçı oba köyü Derebucak kurulumuna katılmamış kuzeye doğru göç ettiği söylenmektedir.

Önceleri Antalya İli Alanya İlçesine bağlı iken sonradan Akseki İlçesine bağlanmış, 1900 yıllarında Akseki'den ayrılarak Konya İli Seydişehir İlçesine bağlanmıştır. 1967 yılında Belediye teşkilatı kurularak Beyşehir İlçesine bağlanmıştır.

1987 Yılında çıkan 3392 Sayılı '103 İlçe Kurulması Hakkında Kanun' ile İlçe olmuş ve Ağustos 1988 tarihinde Beyşehir'den ayrılarak fiilen İlçe hüviyetini kazanmıştır.

2.1.4. Derebucak'ın Nüfusu

Derebucak ilçesinin 2021 Aralık verilerine göre 2.962 erkek, 2.975 kadın olmak üzere toplam 5.937 kişidir. İlçe son yıllarda vermiş olduğu göçler nedeni ile genel nüfus oranının düşüşler meydana gelmiştir. Son 10 yıldır nüfus oranının sürekli bir düşüş yaşanmaktadır. Son 15 yıl baz alındığında ilçenin en fazla nüfusu 2009 yılında 10.924 kişi olmuştur.

Yıllara göre nüfus dağılımları incelendiğinde özellikle son yıllarda nüfus sayısında ciddi düşüşün olduğu gözlenmiştir. Bunun en büyük nedenlerinden birisi ilçenin sürekli yurt içi ve yurt dışı göç vermesinden kaynaklanmaktadır. Özellikle genç nüfusun iş olanaklarının azlığından ve eğitim hayatları için yurt içi ve yurt dışı göç oranını artırmaktadır.

Tablo 2.1. Yıllara göre Derebucak Nüfusu

Yıllara Göre Derebucak Nüfusu

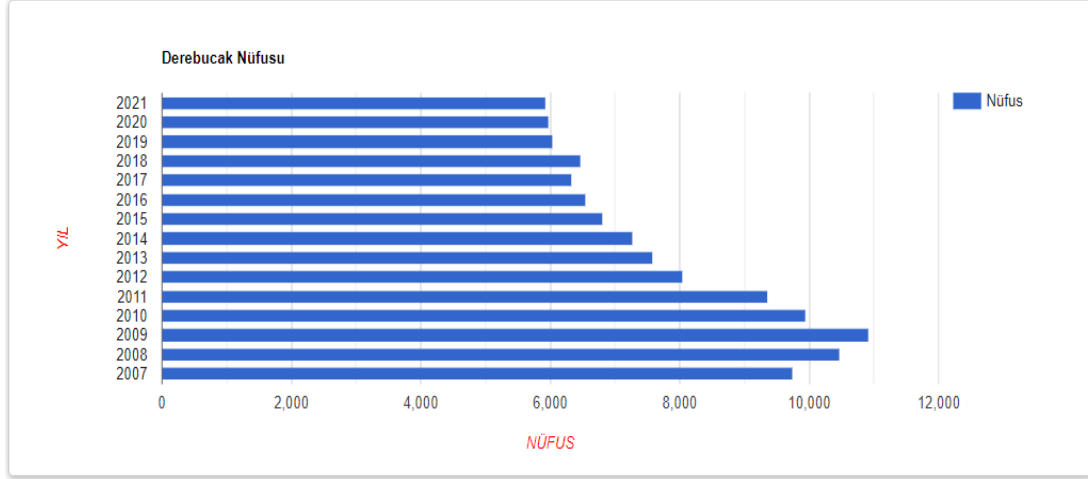
Yıl	Derebucak Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
2021	5.937	2.962	2.975
2020	5.976	2.980	2.996
2019	6.031	3.026	3.005
2018	6.473	3.274	3.199
2017	6.326	3.170	3.156
2016	6.551	3.282	3.269
2015	6.807	3.404	3.403
2014	7.272	3.650	3.622
2013	7.576	3.793	3.783
2012	8.049	4.043	4.006
2011	9.355	4.723	4.632
2010	9.953	5.031	4.922
2009	10.924	5.523	5.401
2008	10.470	5.283	5.187
2007	9.740	4.884	4.856

https://www.nufusu.com/ilce/derebucak_konya-nufusu

Tablo incelendiğinde son 15 yılda en fazla nüfus 2008 ve 2009 yıllarında görülmektedir. Özellikle 2009 yılından sonra ilçe nüfusunda önemli bir düşüş gözlenmiştir. Bunun nedenleri olarak iş imkanlarının az olması, genç nüfusun göç hareketi ve doğum oranının azlığı gösterilebilir.

Grafik 2.1 Derebucak nüfusunun yıllara göre artış grafiği

Derebucak Nüfusu Yıllara Göre Artış Grafiği

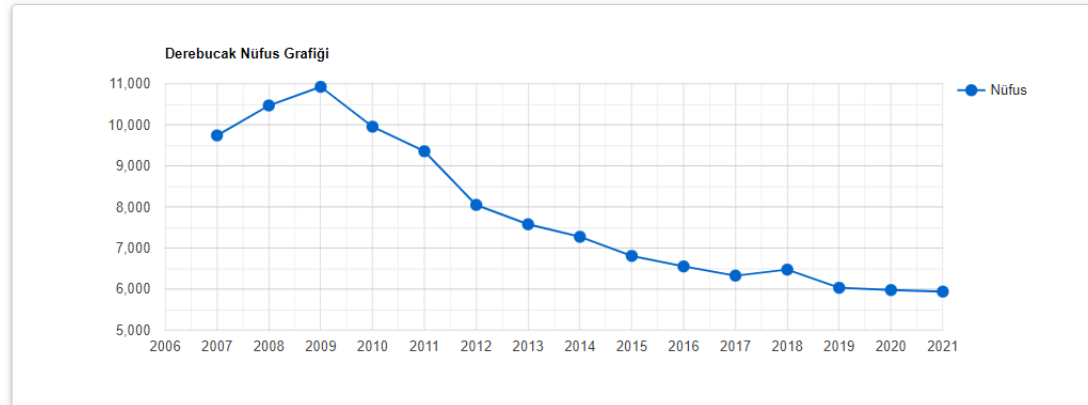

https://www.nufusu.com/ilce/derebucak_konya-nufusu

Grafik incelendiğinde 2009 a kadar olan artış daha sonra düşüş evresine girmiştir. Sadece 2018 yılında 2017 ye göre çok düşük sayıda bir artış göstermiş fakat daha sonra tekrar düşüş eğilimine girmiştir.

Grafik 2.2. Derebucak nüfus grafiği

Derebucak Nüfus Grafiği

https://www.nufusu.com/ilce/derebucak_konya-nufusu

Nüfus grafiği incelendiğinde 2009 ile 2021 yılları arası ortalama yarı yarıya nüfusta bir azalma görülmüştür. Daha önce de belirtildiği üzere bunun en önemli nedenleri arasında, iş imkanının azlığı nedeni ile yaşanan göçler, yaşlı nüfusun fazla genç nüfusun az olması ve buna bağlı olarak doğum oranının düşük olması nedenler arasındadır.

2.1.5. Derebucak İlçesinin Doğal Peyzaj Değerleri

2.1.5.1. Derebucak'ın Yer Şekilleri

Derebucak, Batı Toros dağ kuşağı içerisinde, Batı Torosların Göller Yöresinden güneydoğuya doğru ve Akdeniz kıyılarına genel olarak paralel uzandığı alanda yer alır. Ayrıca Gembos Polye Havzası içerisinde ve Akdeniz iklimi ile İç Anadolu iklimi arasında geçiş alanı içerisinde yer almaktadır. Dağlık alanda kurulan ilçe, orojenik hareketlerle şekillenmiştir. Özellikle doğusunda Reze ve orta kesimde Akdağ ilçenin önemli yükseltilerini oluşturur. İlçenin ana yer şekillerini dağlık, platoluk ve ovalık sahalar oluşturmaktadır.

Konya ilinin kullanım alanının %1,22'sini oluşturan Derebucak ilçesinin toplam kullanım alanı 49.824,5 ha 'dır. Bu kullanım alanının %83,45 gibi büyük bir alanı ormanlar teşkil etmektedir. İlçe, Konya'nın batı sınırındaki son yerleşim birimi olup, dağlık ve ormanlık bir alanda yer almaktadır. İlçenin orman alanı, Konya orman alanının %7,7'sini ve Göller Havzası orman alanının ise %8,52'sini oluşturarak önemli orman alanlarına sahiptir. İlçe engebeli bir coğrafik yapıya sahip olduğundan, tarım arazileri için ayrılan alan sadece %5,60 oranındadır.

Karstik alanda kurulmuş olan ilçenin bazı alanlarında akarsular yeraltına karışmakta ve yeraltı akarsu ağı ile karstik mağaralar oluşturmuştur. Bölge mağara açısından oldukça zengin bir yapıya sahiptir.

İlçenin önemli plato sahalarından birisi Gembos alanının doğusunda bulunan alandır. Özellikle bu bölgedeki plato bölgede yer alan Kocadere ve Uludere tarafından vadilerle yarılmıştır. Bundan dolayı ovalık sahalar vadi tabanlarından

itibaren dik yamaçlar ile yükselmektedir. Plato alanlarında özellikle karstik şekiller görülmekte ve bu karstik şekillerin içerisinde dolinler önemli yer tutmaktadır.

İlçenin önemli ova sahalarının başında Gembos polyesi gelmektedir. Uzunluğu yaklaşık 13 km., genişliği ise 1-1,5 km. civarındadır. Ovanın kuzeybatı uzantısı görünümündeki Alacamasat Boğazı'nın Derebucak ilçesine kadar olan bölümüyle birlikte alanı 20 km² 'ye yaklaşmaktadır.

2.1.5.2. Derebucak'ın İklim Özellikleri

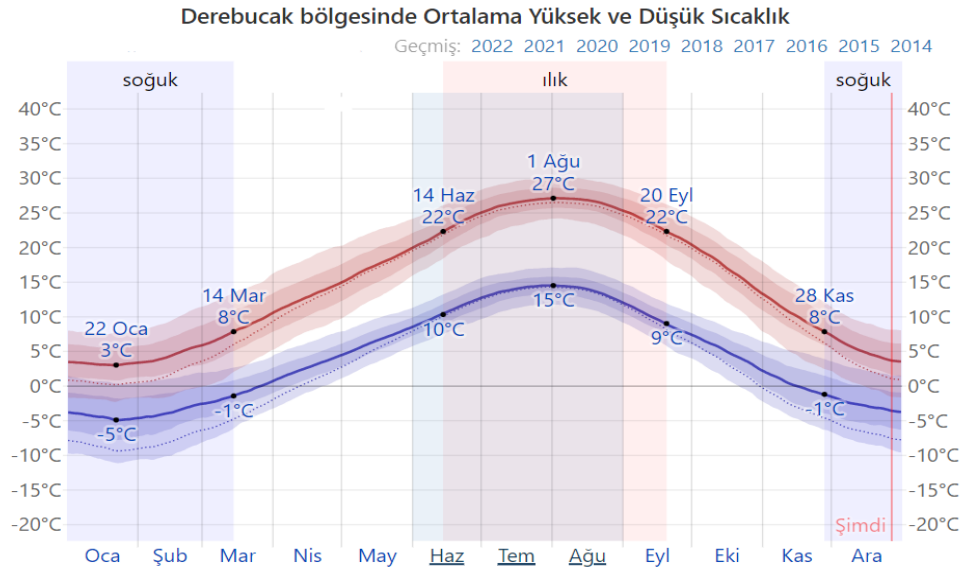
Derebucak ilçesi deniz seviyesinden yüksekliği ortalama 1240 m 'dir. İlçe Antalya il sınırında ve Akdeniz bölgesinde yer almasından dolayı Akdeniz iklimi ile İç Anadolu iklimi arasında geçiş alanında yer almaktadır. Deniz seviyesinden yüksek olması ve Toros dağlarının arasında yer aldığı için tam anlamı ile ne Akdeniz iklimi ne de karasal iklim görülmektedir. Genel olarak ilçe genelinde yazları kurak ve sıcak, kışları soğuk ve kar yağışlı olmaktadır.

Ortalama sıcaklığın yüksek olduğu dönem ortalama 14 Haziran tarihi ile başlayıp 20 Eylül'e kadar sürmektedir. Ortalama sıcaklık 22°C üzerindedir. İlçe genelinde en sıcak ay Temmuz ayı ve ortalama sıcaklık 26°C'dir.

Ortalama sıcaklığın düşük olduğu dönem ise ortalama 28 kasım itibari ile başlayıp 14 mart tarihine kadar devam etmektedir. Günlük sıcaklık ortalaması 8°C in altında seyretmektedir. En soğuk ay Ocak ayıdır.

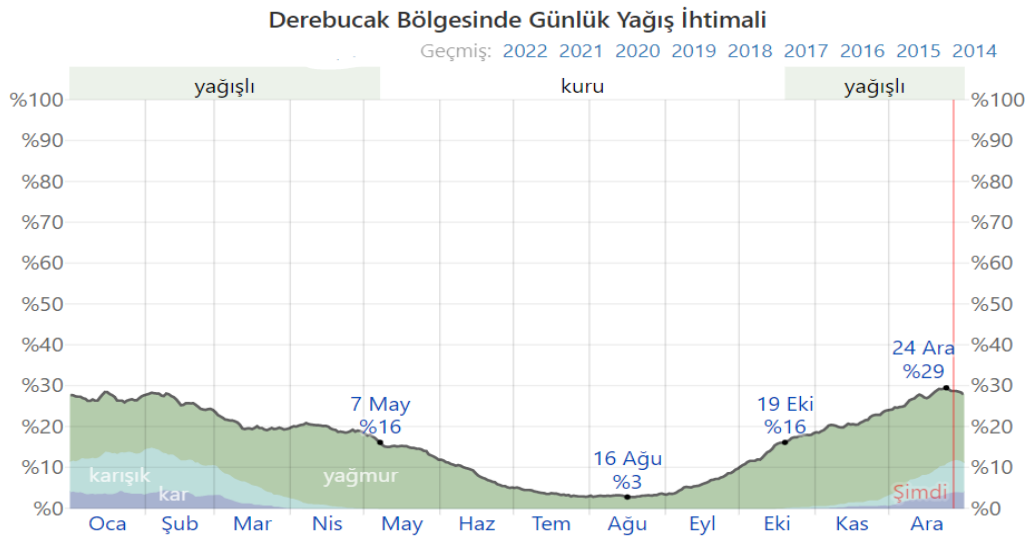
Derebucak ilçe genelinde yağmurlu gün ihtimali yıl boyunca değişiklik göstermektedir. İlçenin en fazla yağışlı olduğu ay aylık ortalama 8,5 gün ortalama gün sayısı ile Aralık ayıdır. En az yağışlı olduğu ay ise aylık ortalama 0,9 gün ortalaması ile Ağustos ayıdır.

Derebucak ilçe genelinde yağmurun en fazla olduğu dönem Kasım ayı, bu ayda ortalama yağış 5,8 gün düzeyindedir. Bu doğrultuda yıl boyunca görülen yağış şekli yalnızca yağmur olup 29 Kasım tarihinde %21 ile en yüksek olmaktadır.

Grafik 2.3. Derebucak ilçesi Sıcaklık ortalaması

<https://tr.weatherspark.com/y/96983/Derebucak-T%C3%BCrkiye-Ortalama-Hava-Durumu-Y%C4%B1l-Boyunca>

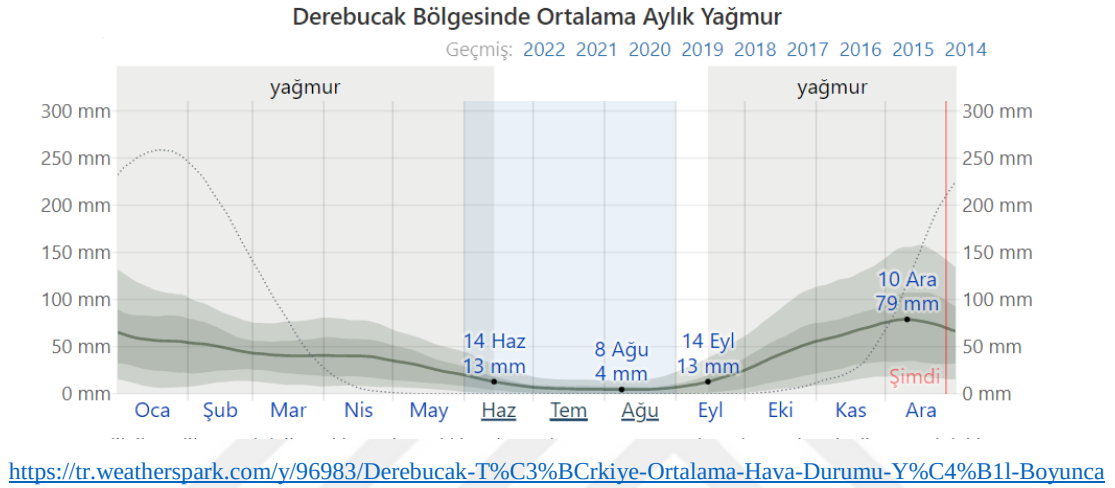
Grafik 2.3 incelendiğinde Derebucak ilçesinin yıllık sıcaklık ortalamasının en yüksek olduğu ay ağustos ayıdır. Sıcaklık ortalamasının en düşük olduğu ay ise ocak ve aralık aylarıdır.

Grafik 2.4. Derebucak İlçesi günlük ortalama yağış miktarı

<https://tr.weatherspark.com/y/96983/Derebucak-T%C3%BCrkiye-Ortalama-Hava-Durumu-Y%C4%B1l-Boyunca>

Derebucak ilçesinin yağış grafiği incelendiğinde en az yağışın ağustos ayında olduğu ve en fazla yağışların aralık ve ocak aylarında gerçekleştiği görülmektedir.

Grafik 2.5. Derebucak İlçesi yağmurlu ay ortalaması

2.1.5.3. Derebucak Su Kaynakları

Bölgede en çok rastlanan kaynak tipi karstik kaynaklardır. Bu kaynaklara örnek olarak Gölcük, Taşçılar, Büyükgöz ve Ortagöz bu kaynaklara örnek gösterilebilir. İlçe genelinde kırık ve çatlaklı kalkerlerin yaygın olması nedeni ile yağışların yeraltına sızmasını kolaylaştırarak yer yer karstik kaynakların oluşmasını neden olmuştur. Bu tip kaynaklar kalker tabakaları boyunca bir çatlak aracılığı ile yeryüzüne çıkmaktadır.

Bu kaynakların bir çoğu mevsimlik olduğu için yaz dönemlerinde kurumakta ve sonbahar döneminde yağışlarla ve yeraltı suları ile tekrar kaynaklar aktif hale gelmektedir.

Sulama olarak önemli kaynaktaki ilçede bulunan Derebucak barajı sayesinde sulu tarım alanlarında artış sağlanmıştır. Derebucak barajı yılda ortalama 105 milyon metreküp su Beyşehir gölüne aktarılmaktadır.

Fotoğraf 1. Derebucak Barajı

<https://bgrt.com.tr/haber>

2.1.5.4. Toprak Özellikleri

İlçe sınırları içerisinde Kırmızı Kahverengi Akdeniz Toprakları, Kolüvyal Topraklar, Kahverengi Orman Toprağı, Alüvyal topraklar ve Kırmızımsı Kestanerengi Topraklar olmak üzere 5 farklı ana toprak grubu oluşturmaktadır.

İlçede en yaygın olarak görülen toprak türü Kırmızı Kahverengi Akdeniz topraklarıdır. Özellikle kuru tarım yapılan alanlarda ve ormanlık alanlarda bulunmaktadır. Bu topraklarda kurak-sıcak yaz dönemlerinin etkisi ile demir oksit birikimi sonucu kırmızı renkte olmaktadır. İlçe genelinde yaygın olarak görülen toprak türlerinden bir diğeri ise Kalüvyal topraklardır. Yer çekimi, toprak kayması, yüzey akışı ve derelerle taşınarak biriken materyaller üzerinde oluşmuş, A ve C profilli genç topraklardır.

Akarsuların ve akıntıların materyalleri taşıyarak getirdiğinde oluşan Alüvyal topraklar genellikle verimle tarım alanlarını oluşturmaktadır. Gembos ovası, Kızılova ve Yaylacık gibi alanlarda mevcuttur.

İlçede bulunan bir diğer toprak türü ise Kırmızımsı Kestanerengi topraklardır. Bu topraklar genellikle dağlık, tepelik ve dalgalı alanlarda bulunmaktadır. Bu topraklarda kuru tarım yapılmaktadır.

2.2. Derebucak İlçesi'nin Ekoturizm Potansiyeli

Konya İlinin Derebucak İlçesi içerisinde var olan bir çok doğal ve kültürel zenginliklerle ekoturizm alanında bir çok etkinlik ve faaliyet gösterebilecek zenginliklere sahiptir. Bölgede ekoturizm faaliyetleri olarak doğa yürüyüşü, yayla turizmi, mağara turizmleri gelmektedir. Özellikle son yıllarda yerel yönetimler tarafından ilçe sınırları içerisinde var olan mağaralarda yapılan düzenleme ve tanıtımlarla birlikte bölge mağara turizminde ön plana çıkmaktadır. Ayrıca yayla alanlarında yapılan düzenleme ve ulaşım açısından yapılan yenilemeler ile birlikte özellikle yaz aylarında yayla turizmine önemli katkı sağlanmıştır.

Bu çalışma ile Derebucak ilçesinin ekoturizm potansiyelini ortaya çıkarmak ve yerel halkın ekoturizm açısından bilgi ve düşüncelerini elde etmek amaçlanmaktadır. Yerel halkın ekoturizm algısını elde ederek bölgenin ekoturizm açısından geliştirilmesini yerel halk ile işbirliği yapılarak bölgenin ekoturizm açısından hem iç turizmde hem de dış turizmde tanıtılması ve geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Özellikle bölgede yaşayan yerel halkın son yıllarda yaşanan göçler ile hem nüfusunun azalması hem de maddi gelirin düşmesi ile birlikte ekoturizmin bölgede aktif hale getirilerek bölgenin tekrar canlandırılması amaçlanmaktadır.

2.2.1. Mağara Turizmi

Bölge karstik özellik açısından oldukça zengin bir yapıya sahiptir. İlçede kalkerlerin yaygın olması, karst topoğrafyasının yaygın olarak görülmesini sağlamıştır. Arazinin karstik yapısından dolayı bölge bir çok mağaraya ev sahipliği yapmaktadır. Bölgenin mağara açısından zengin olması ekoturizmin bir türü olan mağara turizmi için oldukça farklı destinasyonlar oluşturulabilmektedir. Yerel

yönetimlerin son yıllarda yapmış oldukları çalışmalar ile birlikte son yıllarda özellikle mağara turizmi ilçede gelişme göstermektedir. Bölgede yer alan mağaralar ve düdenler:

Tablo 2.2. Derebucak İlçesinde Yer Alan Mağara ve Düdenler

Mağara İsmi	Mahalle/İlçe	Mağara İsmi	Mahalle/İlçe
Gerişyolu	Çamlık	Büyükdüden	Merkez İlçe
Sokmak	Çamlık	Feyzullah'ın Düdeni	Merkez İlçe
Suluin	Çamlık	Kızılalan	Pınarbaşı
Asmaçini	Çamlık	Uçukludere	Pınarbaşı
Baraj	Çamlık	Pınarbaşı	Pınarbaşı
Billurgüzel	Çamlık	Ortapayam	Merkez İlçe
Devrent	Çamlık	K.Suluin	Çamlık
Dölek Düdeni	Çamlık	Uzunsu	Çamlık
Mastaltı	Çamlık	Balatini 1	Merkez İlçe
Saklıçurum	Çamlık	Balatini 2	Merkez İlçe
Islıkeçini	Çamlık	Bıçakçı Düden	Merkez İlçe
Körükini	Çamlık	Bıçakçı Mağarası	Merkez İlçe
Mula Düdeni	Çamlık	Çocukattıkları Delik	Çamlık
Belini	Çamlık	Debifelini	Gencek
Değirmenini	Çamlık	Dedetarlası	Çamlık
Dibek Düdeni	Çamlık	Melik 1	Merkez İlçe
Karatop	Merkez İlçe	Melik 2	Merkez İlçe
Seyrandağları	Merkez İlçe	Göktepe 1-2	Merkez İlçe

Derebucak amlık Mağaraları Milli Parkı

İlçe içerisindeki 7.477,1 dekarlık saha 2013 yılında Tabiat Anıtı olarak ilan edilmiştir. Saha içerisinde 15 adet mağara bulunmaktadır. Alan Tabiat Yürüyüşü, Foto safari, Mağara Gezisi, Tabiat Eğitimi aktiviteleri açısından potansiyel taşımaktadır.

Derebucak ilçesi amlık mahallesinde yer alan mağaralar 07.06.2022 tarihinde yayınlanan resmi gazetede “Derebucak amlık Mağaraları Milli Parkı” olarak ilan edildi. Derebucak amlık Mağaraları Milli Park ilanı ile ülkemizin milli park sayısı 47’ye ulaşmıştır.

Balatini Mağarası üst üste bulunan iki seviyeden oluşmuştur. Üst katı oluşturan fosil kolun zemini tamamen mağara kili ile kaplıdır. Alt kat olan su taşıyan asıl galeri ise suyun az olduğu dönemlerde su içinden yürünerek ilerlenebilmektedir. Sadece biri 5 metreden daha derin olan üç adet cadı kazanı geçiş teknikleri ile ya da bot kullanılarak geçilebilir. Travertenler ve dev cadı kazanları mağaranın görülmeye değer güzellikleridir.

Ayrıca Mağara içerisi tamamen incelendiğinde eski dönemlerden kalan mezar kalıntıları ve diğer işaretler mağaranın yaşam alanı olarak kullanıldığını göstermektedir.

Bölgede 1147 hektar büyüklüğündeki alanda Körükini, Suluin, Balatini, Asmacını, Çocuk Attıkları Delik, Saklı Uçurum, Derevend, Baraj, Eski Düden, Dede Tarlası Düdeni, Gavur Beşiği ve Dölek Düdeni mağaraları alanın en önemli kaynak değerleri arasında yer alıyor.

Bölgede yer alan ve alanın en önemli mağaralarından biri olan Balatini Mağarası, Türkiye'nin en uzun mağaralarından birisidir. Ayrıca son yıllarda yerel yönetimler tarafından Balatini mağarasının üst kısmında yer alan kesime Türkiye'nin ilk mağara cam balkonu yapılarak turizme kazandırılmış ve halka açılmıştır. Suluin Mağarası ise yapılan çalışmalar ve alınan önlemlerle birlikte özellikle yaz mevsimlerinde botlar ile gelen turistleri mağaranın iç kısmında geziler

düzenlenmektedir. Devrent ve Döllüköğü mağaraları da bölgede var olan jeomorfolojik zenginliklere sahip önemli mağaralardır. Mastaltı, Dede Tarla, Çocuk Atıkları Delik mağaraları rehber eşliğinde inişe uygun, dikey-yarı eğimli mağara deneyimi yaşamak isteyen ziyaretçiler için ideal mağaralardır.

Bunların yanı sıra Milli Park içerisinde geçen ve karst oluşumlarına hayat veren Balat Deresi, çam ormanları ve fauna unsurları diğer kaynak değerleri oluşturuyor. Arazinin sarpılığı, yaban hayatı açısından elverişli habitatlar oluşturuyor. Bu türler arasında ilk akla gelen tür nesli küresel ölçekte tehlike altında bulunan Yaban Keçisidir (*Capra aegagrus*). Akdeniz Bölgesi'ne endemik bir memeli türü olan Yünlü Kaya Uyuru (*Dryomys laniger*) da bu bölgede yaşamaktadır.

Ayrıca bu bölge Türkiye'nin önemli kuş alanları içerisinde yer almaktadır.

Fotoğraf 2.1. Derebucak Çamlık Mağaraları Tabiat Anıtı Balatini Mağarası

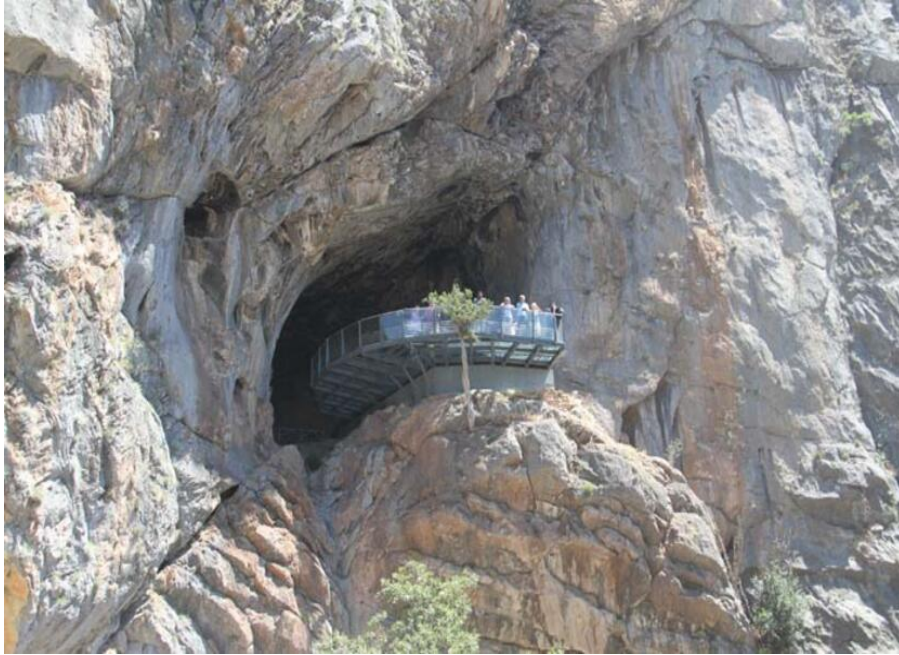
<http://www.derebucak.gov.tr/balat>

Resim 2.2. Derebucak amlık Mağaraları Tabiat Anıtı Sulin Mağarası İ Resimleri

<http://www.derebucak.gov.tr/suluin-magarsi>

Fotoğraf 2.3. Derebucak amlık Mağaraları Tabiat Anıtı Balatini Mağarası Cam Balkon Kısım

<http://www.derebucak.gov.tr/balat>

Fotoğraf 2.4. Derebucak amlık Mağaraları Suluini Mağarası

<http://www.derebucak.gov.tr/suluin-magarasi>

Körükini Mağarası;

Az eğimli ve yatay olarak gelişen mağaranın, yüksekliği 1340 m., girişe göre derinlik ise -54 metredir. Genişliği 8-15 metre, tavan yüksekliği 4-20 metre olup içinde bir çok göl vardır. Bu göllerin ortalama derinliği 0,5-5 m. Arasındadır. Körükini Mağarası'nın içinden Uzunsu Deresi geçmektedir. Mağaradan çıkan sular, Değirmen Vadisi'ne ve daha sonrada Değirmenini Mağarası'na girmektedir. İlçe mağaraları içinde, geçişi en zor olan mağaradır. Çünkü, bahar aylarındaki aşırı su, sifonlar ve şelaleler yaparak geçişi zorlaştırır.

Suluin Mağarası;

Yüksekliği 1233 metre, uzunluğu 290 metredir. Girişe göre derinliği -23 metredir. Körükini Mağarası'na göre -84 metre daha aşağıda yer alır

Körükini ve Suluin Mağaraları birbirinden ayrı mağaralar olarak görünse de, aslında aynı yer altı sisteminin iki uç halkasıdır. Doğu-batı yönünde uzanan

mağaralar arasındaki Değirmenlik Vadisi ile birbirinden ayrılmışlardır. Aralarındaki bu vadi, aslında akarsuyun yer altı mecrasının orta kesiminin çökmesiyle oluşmuştur. Burası, bir çeşit çöküntü dolini şeklindedir ve yaklaşık 300 m. uzunluğundadır.

2.2.2. Festival (Şenlik) Turizmi

Derebucak ilçesi gerek doğa gerekse kültürel açıdan oldukça zengin bir yapıya sahiptir. İlçe merkezinde ve mahallelerinde daha önceki yıllar düzenlenmiş fakat günümüzde yapılmayan festivaller bulunmaktadır. Bunlardan en önemli “Geleneksel Derebucak yağlı güreşleri” dir.

Her yıl yaz mevsiminde özellikle il dışı ve yurt dışında yaşayan bölge halkının izin dönemlerinde gerçekleştirilen bir diğer festival ise “Düzçam Festivali”dir.

Bölge halkının ve dışardan gelen ziyaretçilerin bölgenin tanıtılmasını ve halkın kaynaşmasını sağlayan festival her sene yaz mevsimlerinde yoğun katılımlarla devam etmektedir.

Bunların yanında bölgede geleneksel hale getirilen ve son yıllarda yerel ve ulusal basınında ilgi gösterdiği bir diğer etkinlik ise “Kar Basma” şenliğidir.

Her yıl kış aylarının sonunda bölgede yer alan Cula Deliği olarak bilinen yer altı mağarasına bölge halkı tarafından kar depolanmaktadır. Uzun yıllardan geleneksel hale getirilen bu şenlik bölge halkının katılımı ile gün boyu sürmektedir. Yaz mevsiminde kullanılmak üzere yer altı mağarası olan Cula Deliği’ne depolanan kar davetlerde, düğünlerde ve etkinliklerde kullanılmak üzere çıkarılmaktadır.

Fotoğraf 2.5. Cula Deliği Kar basma Şenliği

<https://www.sabah.com.tr/konya/2022/03/06/konyada-kar-basma-senligi>

Fotoğraf 2.6. Cula Deliği

<https://www.sabah.com.tr/konya/2022/03/06/konyada-kar-basma-senligi>

2.2.3. Trekking (doğa yürüyüşü)

Derebucak Çamlık Mağaraları Milli Parkı alanında bulunan yürüyüş parkurları ilçenin önemli rotalarından birini oluşturmaktadır. Özellikle son yıllarda yapılan çevre düzenlemeleri ve mağaralarda yapılan çalışmalar ile birlikte bu bölgede önemli yürüyüş rotaları belirlenmiştir. Ekoturizmin bir türü olan doğa yürüyüşü (Trekking) rotaları belirlenirken öncelikle profesyonel bilirkişi ekiplerince keşfedilip daha sonra düzeyine (kolay, orta ve zor) göre yürüyüş rotaları oluşturulmaktadır.

Ayrıca son yıllarda bakanlık ve yerel yönetimler tarafından yapılan yürüyüş yolları ile özellikle mağaralar bölgesine önemli yürüyüş alanları kazandırılmıştır. Özellikle mağaraların iç kısımlardan başlayarak farklı mağaraları birbirine bağlayan yürüyüş yolları yapılmıştır.

Fotoğraf 2.7. Derebucak Çamlık Mağaraları Milli Parkı Alanı doğa yürüyüşü

<http://www.derebucak.gov.tr/derebucakda-doga-yuruyusu>

Fotoğraf 2.8. Yürüyüş Yolları

<http://www.derebucak.gov.tr/derebucakda-doga-yuruyusu>

2.2.4. Kamp ve Karavan Turizmi

Derebucak ilçesi doğal güzellikleri ile birlikte elverişli bölgeleri sayesinde kamp ve karavan turizmi için elverişli bölgelere sahiptir. Özellikle Düzçam mevki olarak bilinen Derebucak merkez ile Çamlık mahallesi arasında kalan mesire alanı kamp ve karavan turizmi için oldukça elverişlidir. Ayrıca Milli park olarak ilan edilen Derebucak Çamlık Mağaraları Milli Parkı Alanı kamp ve karavan turizmi için oldukça elverişlidir.

Fotoğraf 2.9. Düzçam Kamp Alanı

Fotoğraf 2.10. Balatini Mağarası Mevki Kamp Alanı

<http://www.derebucak.gov.tr/derebucakda-doga-yuruyusu>

2.2.5. Kuş Gözlemciliği ve Yaban Hayatı Gözleme

Derebucak ilçesinin bulunduğu alan incelendiğinde arazinin sarplığından dolayı yaban hayatı için elverişli habitatlar oluşturmaktadır. Bölgede nesli küresel ölçekte tükenme riski olan canlılar bulunmaktadır. Bunlardan bazıları ise; Yaban

Keçisi (*Capra aegagrus*), Akdeniz bölgesinde endemik bir memeli tür olan Yünlü Kaya Uyuru (*Dryomys laniger*) bu bölgede yaşamaktadır.

Endemik ve nesli küresel ölçekte tehlike altında bulunan bir tür kara semenderi olan *Lyciasalamandra atfi*, endemik Toros kertenkelesi (*Lacerta danfordi*) ve Pamfilya kertenkelesi (*Lacerta pamphylica*) da alanda bulunan türlerdendir

Ayrıca Derebucak-Çamlık-Akseki-İbradı arasında kalan ve Çamlık Mağaraları'nı da içine alan bölge Türkiye'nin Önemli Kuş Alanları (ÖKA) arasında yer almaktadır.

Fotoğraf 2.11. Yaban Keçisi

<https://www.konyakultur.gov.tr>

2.2.6 Yayla Turizmi

Bir bölgede turizm faaliyetlerinde planlama yaparken o bölgenin iklim şartları turizm açısından birinci sırada önem arz etmektedir. İklim özelliklerine göre o bölgede kış turizmi veya yaz turizmi üzerine planlamalar yapılmalıdır.

Derebucak İlçesinin etrafı farklı flora ve faunası olan Karadağ, Kızıldağ, Küpedağ, Akdağ, Çandır ve Toros dağ kolları ile çevrilidir. Bu dağların üzerlerinde

önemli yaylalar yer almaktadır. Bunlardan bazıları Akdağ, Kirazbükü, İncirli, Küpe, Orta Gölcük Yaylası ve Gevril Yaylaları bulunmaktadır.

Son yıllarda kısa vadeli planlamalarla tahrip edilen yaylalar düşünüldüğünde Derebucak İlçesinde yer alan yaylalar bu bağlamda orijinalliğini korumakta ve bundan dolayı yayla turizmi için cazip konuma gelmektedir.

Bundan dolayı henüz bozulmamış doğası ile Derebucak gibi kırsal yerleşim birimlerinde dağ, yayla veya eko-turizm gibi faaliyetlerin planlı bir şekilde geliştirilmesi orta veya uzun vadede bu yörelerin sorunlarının çözümünde ve yörenin kalkındırılmasında aktif bir rol oynayabilir.

Fotoğraf 2.12. Orta Gölcük Yaylası

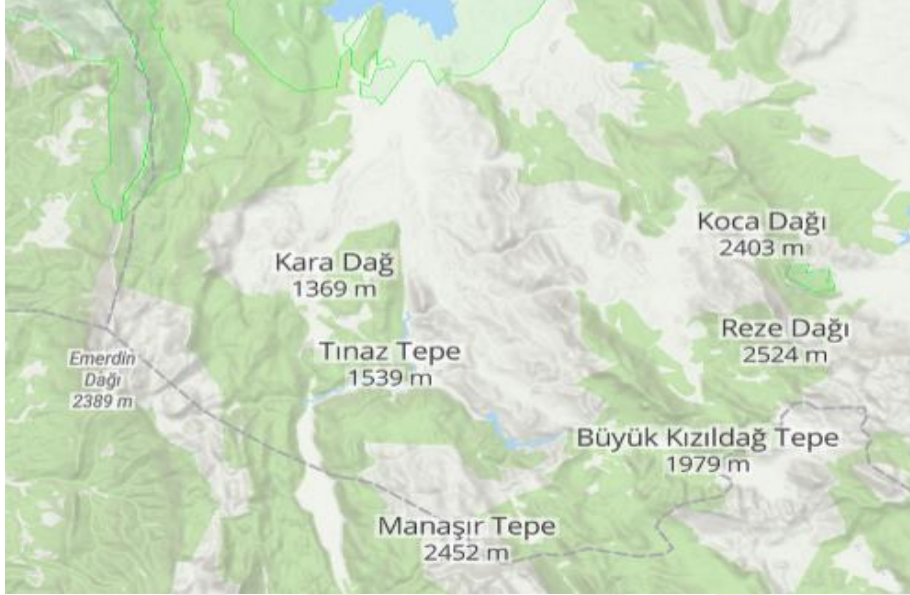
<https://gokonya.com/tr/orta-golcuk-yaylasi-2>

2.2.7. Dağ Turizmi

Derebucak İlçesinin etrafı farklı flora ve faunası olan Karadağ, Kızıldağ, Küpedağ, Akdağ, Çandır ve Toros dağ kolları ile çevrilidir. Bölgede farklı yükseltideki ve bulunduğu konum itibarı, yüzölçümü olarak büyüklüğü ve yükseltisi göz önünde bulundurulduğunda, potansiyel dağ turizminin yüksek olduğu görülmektedir. Özellikle doğa yürüyüşü, tırmanış, foto safari, yaban hayatı

gözlemlene, avcılık ve yamaç paraşütü gibi ekoturizm aktivitelerinin sıkça uygulanabilir ve yüksek potansiyele sahip bir yer olduğu görülmektedir.

Harita 1. Derebucak Çevre Dağları

2.2.7. Yamaç Paraşütü

Derebucak ilçe sınırlarında yer alanların dağların zirvelerinde özellikle yaylaların olduğu kısımlarda yamaç paraşütünün yapılabilmesi için gerekli altyapılara sahiptir. Özellikle Antalya sınırında bulunan yamaçlarda Gembos ovasına doğru yamaç paraşütü için elverişli alanlar mevcuttur. Bölge araştırmasında bir dönem amatör yamaç paraşütçüler tarafından bu bölgenin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bölgede mevsimsel değişiklikler doğrultusunda farklı yönlerde akan hava akımları sayesinde bölgenin farklı alanlarında da yamaç paraşütü yapılabileceği öngörülmüştür.

2.2.8. Avcılık

Coğrafi yapısı göz önüne alındığında Derebucak ilçesi avcılık turizmi açısından oldukça yüksek potansiyele sahip bir ilçedir. Coğrafi açıdan zengin olan ilçe avcılık faaliyetleri için çeşitlilik göstermektedir. İlçede yapılan avcılık etkinliklerinde bıldırcın, üveyik, karatavuk, yabani tavşan, keklik, yaban domuzu, ardıc kuşu (cikla) gibi hayvanlar avlanmaktadır.

2.2.9. Sportif Olta Balıkçılığı

Derebucak İlçesinde sportif olta balıkçılığı genel anlamda hobi ve sitres atma amaçlı gün sonu veya hafta sonu yapılmaktadır. Özellikle ilçe merkezinde bulunan Derebucak barajı kıyılarında sıkça yapılmakta ayrıca Gencek mahallesinde bulunan Gencek Göletinde de yapılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Konusu

Konya İli Derebucak ilçesinin sürdürülebilir turizm açısından ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve yerel halkın ekoturizm algısının ölçülmesi.

3.2. Araştırmanın Problemi

Araştırmanın genel problemi Konya İlinin Derebucak ilçesinin sürdürülebilirlik açısından ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve yerel halkın ekoturizme bakış açıları ve algılarının belirlenmesidir. Ayrıca bölge açısından Ekoturizm alanında yapılan çalışmalar ve araştırmalar incelenmiş fakat bölge geneli için herhangi bir Ekoturizm çalışmasının olmadığı görülmektedir. Yapılan çalışma sonucunda yerel halkın çoğunluğunun ekoturizm açısından bir bilgisinin olmadığı görülmüştür. Derebucak ilçesinin ekoturizm açısından oldukça yüksek potansiyele sahip olmasına rağmen bu durumun bölgede yaşayan yerel halk tarafından bilinmemesi ve bu konuda herhangi bir çalışmanın yapılmadığı görülmüştür.

Çalışma bölgesinde ekoturizm alanında herhangi bir çalışmanın yapılmadığı, bölgenin genel coğrafi özellikleri ve ilçe sınırlarında belirli kesimlerin turizm açısından değerlendirilmesi çalışmaları yapılmıştır. Bunun yanında bölgede yaşayan yerel halkın ekoturizm açısından herhangi bir bilgilendirilme yapılmadığı ve bu konuda herhangi bir çalışma yapılmadığı sonucuna varılmıştır. Bu doğrultuda çalışmada Derebucak ilçesinin ekoturizm potansiyeli araştırılarak yerel halkın ekoturizm açısından algıları incelenmiştir.

3.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Konya İli Derebucak İlçesinin ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve bölgede yaşayan yerel halkın ekoturizm algılarının ortaya çıkartılarak bölgenin ekoturizme kazandırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca bölgenin ekoturizm

kapasitelerinin belirlenerek doğanın dengesini bozmadan yapılabilecek ekoturizm etkinliklerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

3.4. Araştırmanın Önemi

Ekoturizm için bir bölgede yapılan çalışmanın etkili olabilmesi için o bölgenin yerel halkının da çalışmaya dahil edilmesi önem arz etmektedir. Ekoturizm çalışması yapılırken yerel halkın görüşleri düşünceleri de alınmalı ve bu doğrultuda araştırmalar yapılmalıdır. Çalışmanın önemi bölgenin ekoturizm potansiyeli ve çalışmaları belirlenirken, planlanırken yerel halkın algıları da göz önüne alınarak yapılmasıdır.

3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın bölgesi ile literatür incelendiğinde benzer konuda bir çalışma yer almadığı görülmektedir. Araştırma Konya İli Derebucak İlçesi ile sınırlandırılmaktadır. Sadece Derebucak ilçesinde bulunan ekoturizm alanları incelenerek bölgede yaşayan yerel halkın ekoturizm algıları analiz edilmiştir.

3.6. Araştırmanın Yöntemi

Derebucak ilçesinin ekoturizm potansiyeli ve yerel halkın ekoturizm algıları üzerine yapılmış bu çalışmada veri tespitleri nicel veri yöntemi olan anket tekniği kullanılarak tespit edilecektir. Anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm demografik özellikler, ikinci bölüm ekoturizm hakkında bilgi ver görüşler ve son bölümde ise yerel halkın ekoturizm üzerine düşüncelerine yön verilmiştir. Anket soruları Gündüz (2018), Hançer (2016) ve Çalışkan (2020) çalışmalarından yararlanılarak elde edilmiştir.

3.7. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Derebucak ilçesi ve ilçede yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Derebucak ilçesinde hali hazırda yapılan ekoturizm faaliyetleri ve bölgenin ekoturizm potansiyeli oluşturmaktadır.

3.8. Verilerin Elde Edilmesi

Araştırma için kullanılacak veriler anket tekniği ile Derebucak ilçesinde yaşayan yerel halka uygulanarak elde edilecektir. Verilerin daha güvenilir olması için uygulanılacak anket yüz yüze uygulanmıştır.

3.9. Verilerin Analizi

Verilerin toplanması için hazırlanan anket ve beşli likert ölçeği sonuçları SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Araştırmanın Bulguları

Bir konu üzerine yapılan çalışmada örnekleme ifade eden birimlerden veri elde edebilmek için geliştirilerek uygulanan ölçme aracında yer alan soruların kendi içerisinde tutarlılık gösterip göstermediğini test etmek için uygulanan sorulara güvenilirlik analize yapılmaktadır. (Ural ve Kılıç, 2018: 268). Uygulanan anketteki ifadelerin güvenilir olup olmadığını söyleyebilmek için Cronbach Alpha (α) yöntemi uygulanmaktadır.

Uygulanan bu yöntemle ölçekte var olan ifadelerin güvenilirlik ölçeği;

- $0 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.
- $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşüktür.
- $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.
- $0,80 \leq \alpha \leq 1$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir

şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 4.1. Güvenirlik Analizi

Madde Sayısı	Cronbach Alpha Katsayısı
21	0,814

Yapılan çalışmanın güvenirlik analizinde Cronbach Alpha (α) yöntemi kullanılmıştır. Güvenirlik analizi sonucuna göre sonuç 0,814 çıkmıştır. Bu sonuç ise çalışmanın yüksek derecede güvenilir olduğunu ortaya çıkarmıştır.

- **Çalışmaya Katılanların Demografik Özelliklerine Dair Frekans ve Yüzde Dağılımları (Tablo 4.2 – Tablo 4.3. – Tablo 4.4. – Tablo 4.5. – Tablo 4.6)**

Tablo 4.2. Çalışmaya Katılanların Cinsiyet Dağılımlarının Frekans ve Yüzde Dağılımları

Cinsiyet Dağılımı		
Seçenekler	F	%
Erkek	104	69,3
Kadın	46	30,7

Tablo 4.2. incelendiğinde araştırmaya katılanların %69,3'nün "Erkek", %30,7'sinin ise "Kadın" olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3. Çalışmaya Katılanların Yaş Dağılımı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Yaş Dağılımı		
Seçenekler	F	%
20 Yaş ve Altı	17	11,3
20-39	67	44,6
40-59	45	30
60 ve Üzeri	21	14

Tablo 4.3. incelendiğinde araştırmaya katılanların %11,3'nün 20 yaş ve altı, %44,6'sının 20-39 yaş aralığında, %30'nun 40-59 yaş aralığında ve %14'nün 60 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre çalışmaya katılan yerel halkın çoğunluğu 20-39 yaş aralığı ve 40-59 yaş aralığında olan katılımcıların oluşturulduğu görülmüştür.

Tablo 4.4. Çalışmaya Katılanların Eğitim Durumları Frekans ve Yüzde Dağılımı

Eğitim Durumu Dağılımı		
Seçenekler	F	%
İlkokul-Ortaokul	23	15,3
Lise	52	34,6
Ön Lisans	18	12
Lisans	41	27,3
Y. Lisans ve Doktora	16	10,6

Tablo 4.4. incelendiğinde araştırmaya katılanların %15,3'nün "İlkokul-Ortaokul", %34,6 'sının "Lise", %12'sinin "Ön Lisans", %27,3'nün "Lisans" ve %10,6'sının "Yüksek Lisan ve Doktora" mezunu oldukları görülmüştür.

Tablo 4.5. Çalışmaya Katılanların Gelir Durumları Frekans ve Yüzde Dağılımı

Gelir Durumu Dağılımı		
Seçenekler	F	%
2001-4000	48	32
4001-7000	51	34
7001-10000	38	25,3
10000 TL ve üzeri	13	8,6

Tablo 4.5. incelendiğinde araştırmaya katılanların %32'sim "2001-4000 TL", %34'nün "4001-7000 TL", %25,3'nün "7001-10.000 TL" ve %8,6'sının ise 10.000 TL ve üzeri gelire sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 4.6. Çalışmaya Katılanların Medeni Durumları Frekans ve Yüzde Dağılımı

Medeni Durumu Dağılımı		
Seçenekler	F	%
Evli	117	78
Bekar	33	22

Tablo 4.6. incelendiğinde araştırmaya katılanların %78'nin "Evli" ve %22'sinin ise "Bekar" olduğu görülmüştür.

Tablo 4.7. Çalışmaya Katılanların Mesleki Durumları Frekans ve Yüzde Dağılımı

Mesleki Durumu Dağılımı		
Seçenekler	F	%
İşçi	27	18
Memur	21	14
Emekli	34	22,6
Öğretmen	15	10
Tüccar	5	3,3
Esnaf	13	8,6
Ev hanımı	11	7,3
İşsiz	18	12
Öğrenci	6	4

Tablo 4.7. incelendiğinde araştırmaya katılan yerel halkın mesleki dağılımları görülmektedir. Tablo incelendiğinde %18'nin "İşçi", %14'nün "Memur", %22,6'sının "Emekli", %10'nun "Öğretmen", %3,3'nün "Tüccar", %8,6'sının "Esnaf", %7,3'nün "Ev Hanımı", %12'sinin "Öğrenci" ve %4'nün de işsiz olduğu görülmektedir. Sonuçlara göre çalışmaya katılan yerel halkın çoğunluğunun işçi ve emekliden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 4.8. Çalışmaya Katılanların Daha Önceki Ekoturizm Etkinlik Durumları Frekans ve Yüzde Dağılımı

Daha önce her hangi bir ekoturizm (doğa ile ilgili veya kültürel) etkinliğine katıldınız mı?		
Seçenekler	F	%
Evet	37	24,6
Hayır	113	75,3

Tablo 4.8.'de araştırma yapılan bölgede yaşayan yerel halkın daha önce herhangi bir ekoturizm etkinliğine/faaliyetlerine katılıp katılmadıkları sorulmuştur. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda çalışmaya katılan yerel halkın sadece %24,6'sının daha önce bir ekoturizm faaliyetine katıldıkları görülmektedir. Fakat çalışmaya katılan yerel halkın %75,3'nün daha önce herhangi bir ekoturizm faaliyetine katılmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.9. Çalışmaya Katılanların Ekoturizm Kavramı Hakkındaki Düşüncelerinin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Ekoturizm kavramı ile ilgili ne düşünüyorsunuz?		
Seçenekler	F	%
Doğayı anlatan ve doğa ile iç içe olan turizmdir.	39	15,1
Pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizmdir.	87	33,8
Stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizmdir.	51	19,8
Yerel kalkınmaya yardımcı olan bir turizmdir.	41	15,9
Doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizmdir.	39	15,1
Toplam	257	100

Tablo 4.9.'da araştırmaya katılan yerel halkın ekoturizm kavramının ne ifade ettiği ve ekoturizm kavramı hakkındaki düşünceleri alınmıştır. Yapılan çalışma sonucunda verilen cevapların birbirlerine yakın olduğu görülmüştür. Bunun yanında turizm kavramından dolayı yerel halkın %33,8'i ekoturizmin de pahalı olabileceği düşüncesine kapılmıştır. Fakat katılımcılarının çoğunluğu için ekoturizm, doğa ile ilgili turlar aktivite düzenleyen, yerel kalkınmaya yardımcı olan, doğayı anlatan ve doğa ile birlikte olan bir turizm türü olarak belirtilmiştir.

Tablo 4.10. Çalışmaya Katılanların Bölgenin Ekoturizm Açısından Eksikleri ilgili Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Sizce Derebucak İlçesi'nin Ekoturizm açısından eksikleri nelerdir?		
Seçenekler	F	%
Yerel yönetimlerin bu konuda politika oluşturmaması	59	23,1
Yerel halka yeterince tanıtım yapılmaması	71	27,8
Halkın ekoturizm konusunda bilinçsiz/duyarsız oluşu	71	27,8
Yeterli yön ve levhaların olmaması	37	14,5
Derebucak'ta yeterli ekoturistik potansiyelinin olmaması	17	6,6
Toplam	255	100

Not: Tablo 4.9 çoklu seçenek oluşu sebebiyle toplam N sayısı, anket sayısını geçmektedir.

Çalışmaya katılan bölgede yaşayan yerel halkın ekoturizm açısından bölgenin eksikleri hakkındaki görüşleri Tablo 4.10.'da gösterilmektedir. Çalışmaya katılan yerel halka göre ekoturizm açısından eksikler genel olarak; yerel halka ekoturizmin yeterince tanıtılmadığı, halkın ekoturizm açısından bilinçsiz olduğu, bölgede var olan levhaların yetersiz olduğu ve yerel yönetimlerin ekoturizm açısından bir politika uygulamadığı sonucu görülmüştür. Ayrıca çalışmaya katılan yerel halkın %6,6'sının bölgede yeterli ekoturist potansiyelinin olmadığı görüşünü belirtmişlerdir.

Tablo 4.11. Çalışmaya Katılanların Bölgede Yapılan Ekoturizm Türleri Hakkındaki Düşüncelerinin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Derebucak İlçesi'nde yapıldığını bildiğiniz ekoturizm faaliyetlerini hangileridir?		
Seçenekler	F	%
Trekking (doğa yürüyüşü)	78	17,8
Kuş Gözlemciliği	-	-
Yayla Turizmi	67	15,3
Festival turizmi	17	3,8
Atlı Doğa Yürüyüşü	-	-
Dağcılık	14	3,2
Yamaç Paraşütü	7	1,6
Yaban Hayatı Gözleme	5	1,1
Foto Safari	17	3,8
Av Turizmi	35	8
Botanik Turizmi	-	-
Kamp ve Karavan Turizmi	27	6,1
Akarsu Turizmi	0	-
Kültür Turizmi	20	4,5
Su Altı Dalış Turizmi	-	-
Sportif Olta Balıkçılığı	17	3,8
Bisiklet Turizmi	19	4,3
İnanç/Dini Turizm	-	-
Mağara Turizmi	114	26
Toplam	437	100

Not: Tablo 4.9 çoklu seçenek oluşu sebebiyle toplam N sayısı, anket sayısını geçmektedir.

Çalışmaya katılan yerel halkın Derebucak'ta yapıldığını bildikleri ekoturizm faaliyetleri hakkındaki görüşleri Tablo 4.11.'de görülmektedir. Tablo incelendiğinde Derebucak İlçesinde yapılan ekoturizm faaliyetlerinin başında %26 ile "Mağara Turizmi" olduğu görülmektedir.

Mağara turizmi seçeneğinin ilk sırada yer almasının en önemli nedenleri arasında bölgede önemli mağaraların yer alması ve yerel yönetimin son yıllarda mağaralar üzerine çalışmalar yaparak il içi ve il dışı turistlerin ilgi odağı olmasının önemli bir katkısı bulunmaktadır Mağara turizminden sonra bölgede en fazla Trekking (Doğa Yürüyüşü)” yapıldığı görülmektedir.

En fazla yapıldığını bildikleri ekoturizm türlerinin arasında “Yayla Turizmi” de gelmektedir. Tablo incelendiğinde inanç/dini turizmin, su altı dalış turizminin, atlı doğa yürüyüşü turizminin ve kuş gözlemciliği turizminin araştırmaya katılan yerel halk tarafından işaretlenmediği ve yapılmadığı görüşü ön plana çıkmaktadır.

Tablo 4.12. Çalışmaya Katılanların Derebucak’ın Ekoturizm Alanında Bilgi ve Düşünceleri Kapsayan Beşli Likert Ölçeğinin Sonuçlarının Frekans ve Yüzde

No	Maddeler	Kesinlikle Katılıyor		Katılıyor		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1	Ekoturizm yerel halk için yeni iş fırsatları doğurur.	81	54	39	26	13	8,6	10	6,6	7	4,6
2	Ekoturizm sayesinde yerel halkın alım gücü ve yaşam kalitesi artar	68	45,3	32	21,3	21	14	18	12	11	7,3
3	Ekoturizm uygulandığı bölgenin tanıtılmasını ve gelişmesini sağlar.	78	52	39	26	7	4,6	18	12	8	5,3
4	Ekoturizm farklı kültürlerin tanıtılmasına katkı sağlar.	68	45,3	41	27,3	7	4,6	18	12	16	10,6
5	Ekoturizm doğa ve çevrenin korunmasına yardımcı olur.	25	16,6	22	14,6	27	18	49	32,6	27	18
6	Ekoturizm bölgede var olan ticari faaliyetlerin gelişmesine katkı sağlar.	52	34,6	49	32,6	21	14	17	11,3	11	7,3
7	Ekoturizm tarihi ve kültürel mirasın korunmasına katkı sağlar.	25	16,6	33	22	19	12,6	51	34	22	14,6
8	Ekoturizm turistler ile bölge halkının kaynaşmasını sağlar.	34	22,6	41	27,3	16	10,6	34	22,6	25	16,6
9	Bölgenin Ekoturizm açısından tanıtılması yeterlidir.	12	11	17	11,3	9	6	73	48,6	39	26
10	Yerel yönetimler ekoturizmin gelişmesi ve tanıtılması için önemli çalışmalar yapmaktadır.	26	17,3	28	18,6	9	6	57	38	30	20

Dağılımı

Madde 1: Çalışmaya katılan yerel halkın %54’ü ekoturizmin yerel halk için yeni iş fırsatları doğuracağına kesinlikle katılırken, %26’sı ise bu duruma katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu doğrultuda yerel halk ekoturizm faaliyetlerinin ilçede yapılması ile birlikte yerel halka yeni iş fırsatlarını sunacağını düşünmektedir.

Madde 2: Çalışmaya katılan yerel halkın %45,3 (kesinlikle katılıyorum), %21,3 (Katılıyorum) oranları ile ekoturizm ile yerel halkın hem alım gücünün hem de yaşam kalitesinin artacağını düşünmektedir.

Madde 3: Çalışmaya katılan yerel halkın tamamına yakını ekoturizmin uygulandığı alanın tanıtılması ve gelişmesine önemli derecede katkı sağlayacağını düşünmektedir.

Madde 4: Çalışmaya katılan yerel halkın %45,3 ve %27,3'ü ekoturizm sayesinde farklı kültürlerin tanıtılmasını ve tanınmasına olanak sağlayacağını düşünmektedir. Ekoturizm faaliyetinde bulunan farklı kültürdeki insanların gittiği yerlerde hem kendi kültürünü tanıtarak hem de gittikleri bölgenin kültürünü tanımaya fırsat bulacaklardır.

Madde 5: 5. Madde de yer alan ekoturizm doğa ve çevrenin korunmasına yardımcı olur maddesini araştırmaya katılan yerel halk olumsuz olarak düşünerek %50,6'sı bu maddeye olumsuz cevap vermişlerdir. Anket esnasında yapılan yüz yüze görüşmelerde ekoturizmin de diğer turizm türleri gibi olmasından endişelenerek doğaya ve çevreye zarar vereceği düşüncesini belirtmişlerdir.

Madde 6: Araştırmaya katılan yerel halkın %67,2'si ekoturizmin uygulandığı bölgede var olan ticaret faaliyetlerinin gelişmesine katkı sağlayacağını düşünmektedir.

Madde 7: Madde 7 de yer alan ekoturizm tarihi ve kültürel mirasın korunmasına katkı sağlar ibaresine çalışmaya katılan yerel halkın neredeyse yarısı olumsuz görüş bildirmişlerdir. Bunun en büyük nedenlerinden birisi de madde 5'te ekoturizmin doğaya ve çevreye zarar vereceği düşüncesi ile aynı doğrultudadır. Ekoturizminde kitle turizm gibi çevreye doğaya ve tarihi kültürel alanlara zarar verebileceği düşüncesi hakimdir. Fakat bunun yanında çalışmaya katılan yerel halkın yarısına yakını bu maddeye olumlu yanıt vererek ekoturizmin tarihi ve kültürel alanları koruyacağı düşüncesine sahiptir.

Madde 8: Çalışmaya katılan yerel halkın %50,1'i ekoturizmin yerel halk ile ekoturizme katılan turistlerin kaynaşmasına olanak sağladığı düşüncesine sahiptir. Bu madde 4. Maddedeki farklı kültürlerin tanıtılmasını sağlar cümlesine paralel olarak düşünülmekte ve farklı kültürler tanıtılırken yerel halk ve turistlerin kaynaşacağı düşüncesi hakimdir.

Madde 9: Araştırmaya katılan yerel halkın bölgenin ekoturizm açısından tanıtılmasını yeterli bulmamaktadır. Ekoturizmin bölgede hem maddi hem de kültürel katkı sağlayacağını düşünen yerel halk bu bağlamda bölgenin ekoturizm açısından tanıtılmasını yeterli bulmamaktadır.

Madde 10: Madde 9'da yerel halk ekoturizm açısından tanıtılmasının yetersiz olduğunu savunmuş ve aynı şekilde madde 10 da yer alan yerel yönetimlerin ekoturizmin geliştirilmesi tanıtılması açısından %58 oranla yetersiz bulmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünya genelinde son yıllarda yaşanan gelişmeler ve değişimler turizm sektöründe etkilemektedir. Ülkeler için önemli bir gelir kaynağı olan turizm sektörü ülkelerin politikalarında ilk sıralarda yer almaktadır. Özellikle son yıllarda turistlerin farklı arayışlar içerisine girmesi turizm sektöründe ülkeleri farklı alanlara yöneltmiştir. En önemli nedenlerden birisi ise son yıllarda dünya geneli yayılan hastalık ve pandemi sürecinden kaynaklı kitle turizmi yerine daha az sayıda doğa ile iç içe olan turizmler tercih edilmeye başlamıştır. Alternatif turizm olarak adlandırılan bu turizm türleri belli bir bölge ve süre ile sınırlı kalmayıp yılın her mevsimini kapsayan ve farklı alanlarda uygulanabilirliği açısından dikkat çekmektedir.

Bu bağlamda son yıllarda önemi oldukça artan ekoturizm ülkelerin turizm çalışmalarında ilk sıraları almaya başlamıştır. Ekoturizm doğal kaynakların devamlılığı, doğayı gelecek nesillere aktarma ve daha az ayak izi ile ön plana çıkarak tercih edilmeye başlamaktadır. Dolayısıyla var olan doğal ve kültürel kaynakları korumak için birçok ülke ekoturizme başvurmuştur.

Ekoturizm, son yıllarda büyüyen ve gelişen turizm sektörü içerisinde önemli bir paya sahip olmaya başlamıştır. Dünya Turizm Örgütüne göre turistler, ekoturizmi 2020 yılından itibaren diğer turizm çeşitlerine göre (Deniz-Kum-Güneş vb.) daha çok tercih etmeye başlamışlardır. Bunun en belirgin nedeni olarak son yıllarda yaşanan pandemi ve yıl boyunca kalabalık şehir hayatı ve yoğun iş temposu olarak gösterilmektedir.

Dünya geneli ülkelerin turizm alanında uyguladığı politikalar son yıllarda değişim ve gelişme gösterirken ülkemizde de bu alanda çalışmalar ve planlamalar yapılmaktadır. Özellikle turizmin sadece bir bölgeden ve bir mevsimden ibaret olmayarak yılın her dönemi ve farklı alanlarda uygulanabilmesi için ekoturizm alanında önemli çalışmalar yapılmaktadır. Ekoturizm faaliyetleri çerçevesinde Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde Türkiye'nin farklı bölgelerinde Eko-Köyler kurulması ve ekoturizmin geliştirilmesi için çalışmalar hız kazanmıştır.

Bu bağlamda ekoturizm potansiyeli olarak oldukça zengin olan araştırma alanı olarak belirlenen Derebucak ilçesinin bu çalışmada ekoturizm potansiyeli ve yerel halkın ekoturizm algıları ortaya çıkarılmıştır. Sonuç itibari ile Derebucak ilçesinin bulunduğu coğrafi konum, doğal güzellikleri, Akdeniz ve İç Anadolu arasında oluşturduğu iklimsel ve geçiş güzergahı, kültürel özellikleri ve fiziki özellikleri ile ekoturizm açısından güçlü bir potansiyele sahiptir.

Derebucak İlçesi yüksek ekoturizm potansiyeline sahip olmasına rağmen bölgede yeterince ekoturizm faaliyeti yapılmadığı görülmüştür. Ayrıca ilçede az da olsa yapılan ekoturizm faaliyetleri incelendiğinde yerel halk üzerinde herhangi bir çalışma ve bilgilendirilme yapılmadığı görülmüştür. Özellikle yerel halkın ekoturizm kavramı üzerine ve ekoturizmin bölge için ne kadar önem arz ettiği hakkında genel anlamda bir bilgisinin olmadığı görülmüştür. Ekoturizm yerli halk dahil edildiğinde doğal alanların sürdürülebilir olmasına, yerel yaşam tarzlarının korunmasına ve yerel halkın ekonomik açıdan gelişimine faydalar sağlayacaktır. Ayrıca ekoturizm konusunda bilgilendirilen yerel halk ekoturizmin gelişmesine ve bölgenin tanıtılmasına daha çok katkı sağlayacağı kaçınılmaz bir gerçek oluşturacaktır.

Yapılan anket sonuçlarına bakıldığında yerel halkın ekoturizmin bölge için önemli olacağına ve bölgenin ekonomik açıdan kalkınmasına katkı sağlayacağı düşüncesi ağırlıkta olmuştur. Ayrıca ekoturizm sayesinde bölgenin tanıtılacağı ve farklı kültürlerin birbirini tanıyacağı sonucuna varılmıştır.

Anket uygulanan bölge halkına göre ekoturizm, doğayı anlatan, doğa ile ilgili tur ve aktiviteleri kapsayan, stresten kaçmayı ve rahatlamayı sağlayan ayrıca yerel kalkınmaya yardımcı olan bir turizm olduğu ayrıca ekoturizm faaliyetlerine katılmalarında öncelikle doğa ile iç içe olmanın etkin rol oynadığı görülmüştür. Fakat kısmen de olsa ekoturizmde yer alan turizm kavramı nedeni ile yerel halkın bu turizm türünün de pahalı olacağı düşüncesi yer almaktadır.

Yerel halka göre bölgenin ekoturizm açısından eksik yönleri yerel yönetimlerin ekoturizm konusunda politika oluşturmaması, yerli halka tanıtımın yapılmaması veya yerli halka bunun aktarılmaması, yerli halkın bu konularda

bilinçsiz olması ve yeterli yön ve levhaların olmaması olarak sıralandığı görülmüştür. Özellikle yerel halkın ekoturizm türleri ve faaliyetleri açısından bilgilendirilmediği ve bu faaliyetlere dahil edilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bölgede belirli dönemlerde gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetlerinden haberlerinin olmadığı sadece bölgeye gelen turları gördükçe haberdar oldukları belirlenmiştir. Özellikle bölgede yönlendirme tabelaların yetersiz olduğu ve hangi alanların ne tür ekoturizm alanına hitap ettiğinin belirsiz olması bölgenin ekoturizm açısından eksik yönlerinin başında gelmektedir.

Yapılan çalışma doğrultusunda bölgede en fazla yapılan ekoturizm faaliyeti olarak “mağara turizmi, yayla turizmi, doğa yürüyüşü, kamp karavan turizmi, av turizmi” görülmektedir.

Özellikle son yıllarda yerel yönetimler ve Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından düzenlenen ve turizme kazandırılan mağaralar sayesinde bölgede yer alan mağaralar önemli turizm potansiyeli oluşturmaya başlamıştır. Balatini mağarasına yapılan ve Türkiye’deki ilk mağara cam balkonu sayesinde ve mağaranın bulunduğu konum sayesinde turistlerin son yıllarda tercih ettiği alanlardan biri haline gelmiştir.

Ayrıca bölgede bulunan diğer büyük mağaralar içerisine yapılan yürüyüş yolları ve düzenlemeler ile birlikte mağaralar turizme kazandırılmıştır. Mağaralar arasında yapılan yürüyüş yolları ile birlikte bölgede önemli yürüyüş yolları da turizme kazandırılmıştır.

Araştırmaya katılan yerel halka göre ekoturizm bölgenin ve yöre kültürünün tanınmasında ve tanıtılmasında bir köprü vazifesi göreceği düşünülmektedir. Ayrıca yöredeki ekoturizm faaliyetleri, insanların birbiri ile kaynaşmasına olanak sağlamakta olup Derebucak ilçesinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Özellikle son yıllarda ilçeyi çevre ilçeler ile ve il merkezleri ile bağlayan yollarda ki düzenleme çalışmalar sayesinde bölgeye ulaşım oldukça kolay ve rahat hale gelmiştir. Bu yollardan en önemlilerinden birisi de Derebucak Antalya yolu oluşturmaktadır. Özellikle yol üzerinde bulunan tünellerin aktif hale gelmesinden sonra ilçe önemli güzergahlardan biri haline gelecektir. Özellikle bölgede var olan yaylalar daha fazla

önem arz etmeye başlayacaktır. Bu yol sayesinde ilçe hem bir geçiş güzergahı hem de ekoturizm açısından önemli bir merkez haline gelecektir.

Ekoturizm, doğa ve kültür temelli turizm türleri arasında bir koruma turizmi şeklindedir. Ekoturizm yapmak için bilinçsiz bir şekilde yapılan ekoturizm doğayı ve manzarayı bozar, doğal kaynakları tüketir, ekolojik sistemi bozar, atık ve kirlilik oluşturur. Bunun için ekoturizmi uygulamak doğal alanların sürdürülebilir ve korunabilir olmasına, yerel halkın yaşam tarzlarının korunması ve yerel halk için faydalar sağlamasına olanak sağlayacaktır. Ekoturizmde yerli katılımı sağlamak için kilit konular arasında arazi ve kaynak hakları ve turizm faydalarının eşit şekilde paylaşılması yer almaktadır. Ekoturizmin doğa ile iç içe ve yerel halkı koruması için STK'ları, devlet kurumları ve yerel örgütlerin desteği yerli ekoturizm girişimlerini geliştirmek için çok önemlidir. Ekoturizm sadece yerel halk ile veya yerel yönetimlerin tek başına yapabileceği bir turizm değildir. Tüm paydaşların birlikte yer alacağı ve karşılıklı bilgi ve tecrübe alışverişinde bulunacağı ve doğa temelli olması gereken bir turizm türüdür.

Tüm bu sonuçlar doğrultusunda Derebucak ilçesi için ekoturizmin gelişmesi bölgenin ekonomisine katkı sağlayacak, yerel halkın kişisel gelişimini artıracak, diğer sektörlerin gelişmesini sağlayacak, bölgenin tanınmasına ve tanıtılmasına katkı sağlayacaktır.

Ekoturizmin Derebucak ilçesi için kazandırılmasının en önemli nedenlerinden birisi ise; bölgenin sürekli göç vermesi nedeniyle nüfusunun ve iş olanaklarının her yıl azalması ve kaybolmasına neden olmaktadır. Ekoturizmin gelişmesi ile birlikte bölgede farklı iş kolları farklı çalışma alanları gelişecek ve bölgenin ekonomik olarak gelişmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca gelişen iş kolları sayesinde ilçenin göç verme oranları düşecek ve nüfusu artış sağlayacaktır.

Öneriler

Araştırmanın anket çalışmasına katılan yerel halkın verdiği cevaplar doğrultusunda oluşan önerileri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Ekoturizm alanlarını gösteren yön ve levhaların geliştirilmesi ve çoğaltılması
- Özellikle bölgede önemli ekoturizm alanlarını oluşturan 36 farklı dünen ve mağaralar bulunmaktadır. Yerel yönetimler tarafından özellikle Çamlık Mağaraları Milli Parkında bulunan mağaralar uzman ekipler tarafından incelenmiş ve turizme kazandırılmıştır. Bu doğrultuda diğer kalan mağaralarda da uzman ekipler tarafından inceleme ve çalışma yapılarak turizme kazandırılması.
- Özellikle mağaralar arası tüm alanlar doğa yürüyüşü ve kamp alanı açısından düzenlemeler yapıldıktan sonra ekoturizme kazandırılması
- Yerel halkın ekoturizm ve sürdürülebilir turizm açısından bilgilendirme yapılması
- Bölgede yapılan, uygulanan ve planlanan ekoturizm faaliyetlerinin yerel halka duyurulması ve bilgilendirilmesi
- Ekoturizm alanında yapılan çalışmaların üniversiteler veya bakanlık çerçevesinde eğitimler ve konferanslar verilerek halka anlatılması, ayrıca yapılacak çalışmalara yerel halkın dahil edilmesi
- Yerel halkın turizm ve özellikle ekoturizm faaliyetlerine teşvik etmek
- Ekoturizm alanlarında yapılan mağara, yayla turizmi, doğra yürüyüşü gibi faaliyetlerin sürdürülebilirliğini sağlamak ve uygulanabilecek diğer ekoturizm faaliyetlerini çeşitlendirmek.
- Bölgede farklı alanlarda festivaller düzenleyerek bölgenin tanıtılmasını sağlamak

- Var olan doğal alanların (mağaralar, yaylalar, yürüyüş yolları gibi) ekoturizm açısından değerlendirilip bu alanlar ile ilgili çalışmalar yapmak ve halk ile işbirliği yapmak.
- Bölgenin ekoturizm potansiyelini yerel ve ulusal basın, sosyal medya yolu tanıtımının ve reklamının yapılması
- Var olan mevcut ekoturizm alanlarından olan Derebucak Çamlık Mağaraları Milli Parkı, yaylalar, doğa yürüyüş alanları ve Düzçam kamp alanlarının eksiklerinin giderilmesi düzenlemelerinin yapılması ile birlikte bu alanlar ulusal ve uluslararası çapta ekoturizme tanıtılması.

Araştırmanın anket kısmında çıkan önerilere ek olarak araştırma sonucunda bölgenin ekoturizm açısından önemli bir potansiyele sahip olduğu görülmüştür. Özellikle ulaşım açısından kolay olan bölgenin ekoturizm alanlarının belirlenip bu alanların ekoturizme kazandırılması önem arz etmektedir.

Çalışma sonucunda bölge için öneriler:

- Milli park olarak ilan edilen Derebucak Çamlık Mağaraları Milli Parkı bölgesinde kurulacak bir ekoköy ile bölge önemli bir ekoturizm bölgesi haline dönüşebilir.
- Balatini mağarası bölgesine kurulacak olan ortalama 20 bungalov ev ile oluşturulacak bir turizm alanı ile bölge hem yaz hem de kış turizmine kazandırılabilir.
- Merkez ilçe ile Çamlık mahallesi arasında yer alan Düzçam mevkiine kurulacak bir Eko-köy ile bölge ekoturizme kazandırılabilir. Ayrıca bu bölgeye hazırlanacak olan kamp ve karavan alanları ile bölge kamp ve karan turizmi için önemli bir destinasyon haline getirilebilir.
- Bölgeye özgü yemek kültürü tekrar canlandırılarak bir gastronomi turizmi haline getirilebilir.

- Bölgede geleneksel hale gelen ve sadece yerel halkın katıldığı Cula Deliği Kar Basma etkinliği bir ulusal ve uluslararası festival şekline dönüştürülerek geniş çaplı bir katılım sağlanabilir.
- Bölgede var olan yaylalara ulaşım sağlanarak özellikle yaz mevsimlerinde önemli bir destinasyon haline dönüştürülebilir.

KAYNAKÇA

- Akgün, B., 2009, Kazdağı Ulusal Parkı (Balıkesir) ve Yakın Çevresinde Ekoturizm Modeli Üzerine Araştırmalar, Orman Mühendisliği, Anabilim Dalı Ormancılık Politikası ve Yönetimi Programı, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- Akpınar, E. ve Bulut Y. (2010), “Ülkemizde Alternatif Turizm Bir Dalı Olan Ekoturizm Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı ve Uygulama Alanları”, III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi 20-22 Mayıs Cilt: IV
- Akyol, D. P., (2022). Küçük Ev (Tiny House) Olgusunun Alternatif Turizme Yönelik Geçici Konaklama Mekânı Olarak Potansiyellerinin Değerlendirilmesi: Antalya İbradı Örneği. Bursa Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Altanlar, A. & Akıncı Kesim, G. (2009). Akçakoca İlçesinin Ekoturizm Olanaklarının Değerlendirilmesi. Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi, 5 (1), 25-41.
- Arıcı, E., (2022). İskandinav Ülkelerinde Ekoturizm Faaliyetleri. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekoturizm Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Aslan, Y., (2022). Elâzığ İlinde Ekoturizm Konu Olan Kaynaklar ve Geliştirilebilir Ekoturizm Çeşitleri. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Aydın, Z., (2010). Ekoturizmin Türkiye Orman Köyleri Kalkınmaları Üzerindeki Sosyo Ekonomik Etkilerinin Ölçümü. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Aydoğdu, 2018. Artvin İlinin Ekoturizm Potansiyelinin değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

- Batur, M., Binboğa G., Binboğa, H., Küçükahmetler, Ö., Yardımcı, E., Çolak, A., Kocabaş, A., 2013. İzmir Ekoturizm Rehberi. Ege Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Bil, E. & Yılmaz, F. (2017). Sakin Ada Gökçeada Örneğinde Ekoturizm. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Ulusal Alternatif Turizm Kongresi Özel Sayısı ÖS [IV], 157-172.
- Bozyiğit, R. (2021). Konya İli Dağlarının Ekoturizm Potansiyeli Üzerine Bir Değerlendirme. Social Sciences Studies Journal, 7(83).
- Can, E. (2013). Turizm Destinasyonlarında Sürdürülebilir Turizmin Sürdürülebilir Rekabet Açısından Değerlendirilmesi. İstanbul Journal Of Social Science. 4, 23-40.
- Çakmak, B. (2021). Kuşadası ve Söke Ekoturizm Ağı Üzerindeki Çekirdek Köylerde Eko Köy Hareketliliğinin İrdelenmesi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Çiftçisertbaşı, B., (2022). Kıyı Alanları ve Hinterlandında Yaygınlaşan Ekoturizmin Yarattığı Mekânsal Değişimler: Ayvacık Örneği. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Delen, N., (2022). Paris'teki Ekoturizm Faaliyetleri ile Ekoturist ve Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Tutumları. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Derya, B. (2018). Bingöl'ün Turizm Potansiyeli ve Değerlendirme Olanakları. İstanbul Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

- Dinç, A. & Karakök, H. (2021). Türkiye’de Ekoturizm Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2000-2020). *Journal of Humanities and Tourism Research*, 11 (1), 241-255.
- Emniyet, N. (2018). Türkiye’de ki Rafting ve Akarsu Kano Slalom Sporcularının Spora Başlama Nedenleri ve Beklentilerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Erzurum.
- Erdi, M. (2019). Bir Alternatif Turizm Türü Olarak Termal Turizm: Bursa Tabakhaneler Bölgesinin İncelenmesi. İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Hacinebioğlu, B. (2021). Ekoturizm Kapsamında Yürütülen Rekreatif Faaliyetlerden Elde Edilen Serbest Zaman Doyumunun Davranışsal Niyete Etkisi: Doğu Karadeniz Örneği. Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- İsayeva, S., & Kasalak, M. A. (2016). Sürdürülebilir Turizm Yönetimi Kapsamında Yer Alan Örnek Ekoturizm Uygulamaları. *International Journal of Tourism and Social Research*, 1.
- İşçi, B., Pınarcı, N. & Gül, A. (2018). Kentsel Ekoturizm ve Isparta Kent Merkezinde Uygulanabilirliği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (1), 101-115.
- İşler, H. (2021). Ekoturizm Destinasyonlarında Etkili Olan Kriterlerin Analitik Hiyerarşi Süreci Yönetimi ile Belirlenmesi: Giresun İli Üzerine Bir Araştırma. Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekoturizm Rehberliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Karaca, Ş. & Yemez, İ. (2022). Çevresel Kaygı, Gelecek Zaman Perspektifi ve Ekoturizm Destinasyon İmajının Ekoturizm Niyetine Etkisinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (3), 798-816.

- Karakök, H. (2021). Türkiye’de Ekoturizm Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2000-2020). *Journal of Humanities and Tourism Research* (Online), 11(11-1).
- Kartal, G. (2021). Trabzon’daki Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Tutum ve Algılarına İlişkin Bir Çalışma. Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekoturizm Rehberliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Kaymaz, Ç. K., (2018). Artvin İlinin Ekoturizm Potansiyeli ve Sürdürülebilir Yönetimi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- Kılıç, A., G, (2022). Yerel Halkın Aidiyet Duygusu ile Ekoturizm Algısı Arasındaki İlişki: Amasya Örneği. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Kılıç, D. D., Güler, D., Babacan, A. & Kılıç, M. (2019). Amasya’nın Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2), 77-106.
- Kızılırmak, İ., Fazıl, K., Yıldız, S., & Kurtulay, Z. (2017). Yerel Paydaşların Ekoturizme Yönelik Yaklaşımları: Erzincan Destinasyon Örneği. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 189-202.
- Koca, C. (2021). Giresun Sakinlerinin Rekreasyon Talepleri, Kent İçi ve Yakın Çevresindeki Ekoturizm Kaynaklarının Rekreasyon Potansiyellerinin Belirlenmesi. Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekoturizm Rehberliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Korkmaz, E. (2019). Ekoturizm Alanındaki Gelişmelerden Glamping’in Uygulanabilirliği: Datça Yöresinde Bir Araştırma. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

- Korkmaz, H. & Yavaş, B. (2020). Çanakkale İli Eceabat İlçesinin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Journal of Global Tourism and Technology Research*, 1 (1), 12-33.
- Oda, Z. (2021). Yalıköy Ordu Fatsa ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyeli. Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekoturizm Rehberliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Sünnetçioğlu, S. & Yılmaz, B. (2015). İzmir'deki Restoran Yöneticilerinin Sürdürülebilir Restoran İşletmeciliği Üzerine Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 94-114.
- Tanç, A. (2020). Uzundere İlçesinin Ekoturizm Potansiyelinin SWOT Analizi Yöntemi ile Belirlenmesi. *Anadolu Strateji Dergisi*, 2 (1), 1-18.
- Tatar, E. (2022). Alternatif Turizm Türü Olarak Agro Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi: Kayseri Örneği. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Turoğlu, H. & Özdemir, H. (2011). Bartın İlinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 10 (13), 97-116.
- Tutcu, A. (2021). Ekoturizm ve Türkiye'nin ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *Atlas Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(6).
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2018). Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Usta, Ö. (2016). Turizm Genel ve Yapısal Yaklaşım (5. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ünal Ankaya, F., Yazıcı, K., Balık, G., Gülgün Aslan, B., Bayar Üniversitesi, C., Meslek Yüksek Okulu, A., Üniversitesi, G., Fakültesi, Z., Bölümü, B., Üniversitesi, T., Fakültesi, M., Mimarlığı Bölümü, P., & Üniversitesi, E.

- (2018). Dünyada ve Türkiye’de Ekoturizm, Sosyal-Kültürel ve Ekonomik Katkıları. In Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi.
- Ünsaldı, M. (2022). Sürdürülebilir Turizm: Elâzığ Üzerine Bir Uygulama. Ankara Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Turizm İşletmeciliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Üzümcü, O. O., & Banu, K. O. Ç. (2017). Ekolojik Turizm Kavramı: Fethiye Örneği. Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi, 10(1), 14-19.
- Vildan, E. (2022). Şırnak Halkının Ekoturizm Farkındalığının Ekoturizm Algısına Etkisi. Şırnak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ekoturizm Rehberliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Yetginer, S. (2019). Alternatif Turizm Kapsamında Festival Turizminin Yerel Halk Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi: Edremit Örneği. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Yıldırım, G., (2022). Kozan İlçesinin Simge Değerlerinin Ekoturizm Bağlamında Kent Kullanıcısı Üzerinden Değerlendirilmesi. Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Yıldız, O., (2019). Sürdürülebilir Kalkınma Kapsamında Ekoturizmin Muğla İlinin Ekonomik Kalkınmasına Etkileri. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Yılmaz, B. (2018). Bartın İlinin Ekoturizm Kapsamında Değerlendirilmesi, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzce.
- Yılmaz, V. ve Kinaş, Y. (2020). Kısmi En Küçük Kareler Yapısal Eşitlik Modellemesiyle Bir Elektrik Dağıtım Şirketinin Hizmet Kalitesinin

Araştırılması. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 15(2), 437-456.

Yiğit, M. (2020). Giresun'un Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi: Sürdürülebilir Turizm İçin Ekoturizm Rotası Önerisi. Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Yurtsal, K. (2019). Türkiye'de Sürdürülebilir Turizm. Sivas Interdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi, (4), 61-70.

Yücel, C. (2002). Turizmde Yükselen Değer: Ekoturizm, TÜRSAB Ar-GE.

Yüçetürk, Z. (2020). 93 Harbi ve Sonrasında Artvin. Karadeniz Araştırmaları, 17 (65), 73-95.

Yüregen, A., (2022). Yavaş Şehirlerin Sürdürülebilir Turizm Bağlamında Değerlendirilmesi: Ahlat Örneği. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Zaman, M., Şahin, İ.F., Birinci, S. (2011). Çal Mağarası (Düzköy-Trabzon) ve Çevresinin Ekoturizm Potansiyeli Açısından Önemi. Doğu Coğrafya Dergisi. 16(26), 1-23.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekoturizm Rehberliği Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim.

Bu anket çalışması, “Sürdürülebilirlik kapsamında Derebucak İlçesi'nin (Konya) Ekoturizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Ekoturizm Algısı” konulu yüksek lisans tez çalışması için veri elde etmek amacıyla hazırlanmıştır. Anket sonucu elde edilen bilgiler topluca değerlendirilecek olup, sadece bilimsel çalışma için kullanılacaktır.

Vereceğiniz bilgiler bizde saklı kalacak ve üçüncü kişilerle kesinlikle paylaşılmayacaktır. Verdiğiniz samimi cevaplar için teşekkür ederiz.

Doç.Dr. Abdurrahman DİNÇ

Hamdi KARAKÖK

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Turizm Rehberliği Bölüm Başkanı
Öğrencisi

Ekoturizm Rehberliği Yüksek Lisans

Ekoturizm; Doğal ve kültürel alanlara seyahatlerin yapılmasına imkân sağlayan, yaban hayatı ve kuş gözlemciliği, fotoğrafçılık, doğa yürüyüşü, kampçılık, rafting, safari, kültürel gezi, yayla turizmi, inanç turizmi vb. turistik amaçlı etkinliklerin yapılmasına teşvik eden ve aynı zamanda yerel halkın ekonomik kalkınmasına, çevresel, sosyal ve kültürel değerlerin korunmasına imkân sağlayan bir turizm türü olarak tanımlanabilmektedir.

Demografi bilgileri (Aşağıdaki sorularda uygun seçenekleri için (X) işareti ile işaretleyiniz.)

1. Cinsiyetiniz?

☐ Kadın ☐ Erkek

2. Eğitim durumunuz nedir?

☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise

☐ Üniversite ☐ Yüksek lisans / Doktora

3. Yaşınız?

☐ 20'den küçük ☐ 20-39 arası ☐ 40-59 arası ☐ 59'dan büyük

4. Medeni durumunuz?

☐ Evli ☐ Bekar

5. Mesleğiniz nedir?

☐ İşçi ☐ Memur ☐ Emekli ☐ Ev Hanımı

☐ Öğrenci ☐ Tüccar ☐ Esnaf / Sanatkar ☐ Öğretmen

☐ İşsiz ☐ Diğer

6. Gelir Durumunuz nekadardır ?

☐ 2000-4000 ☐ 4000-7000 ☐ 7000-10000 ☐ 10000 ve üzeri

8. Daha önce her hangi bir ekoturizm (doğa ile ilgili veya kültürel) etkinliğine katıldınız mı?

☐ Evet ☐ Hayır

9. Ekoturizm kavramı hakkında ne düşünüyorsunuz? (Birden Çok seçenek işaretleyebilirsiniz.)

☐ Doğayı anlatan ve doğa ile iç içe olan turizmdir. ☐ Pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizmdir.

☐ Stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizmdir. ☐ Sportif faaliyetlerimi gerçekleştirebildiğim bir turizmdir.

☐ Yerel kalkınmaya yardımcı olan bir turizmdir. ☐ Doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizmdir.

☐ Diğer

10.Sizce Derebucak İlçesi'nin Ekoturizm açısından eksikleri nelerdir? (Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz.)

() Yerel yönetimlerin bu konuda politika oluşturmaması () Yerel halka yeterince tanıtım yapılmaması

() Halkın ekoturizm konusunda bilinçsiz/duyarsız oluşu () Yeterli yön ve levhaların olmaması

() Derebucak'ta yeterli ekoturistik potansiyelinin olmaması

() Diğer

11.Derebucak İlçesi'nde yapıldığını bildiğiniz ekoturizm faaliyetlerini hangileridir? (Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz.)

() Trekking (doğa yürüyüşü) () Kuş Gözlemciliği () Yayla Turizmi () Tarım ve Çiftlik turizmi

() Atlı Doğa Yürüyüşü () Dağcılık () Yamaç Paraşütü () Yaban Hayatı Gözleme

() Foto Safari () Av Turizmi () Botanik Turizmi () Kamp ve Karavan Turizmi

() Akarsu Turizmi () Kültür Turizmi () Su Altı Dalış Turizmi () Sportif Olta Balıkçılığı

() Bisiklet Turizmi () İnanç/Dini Turizm () Mağara Turizmi

() Diğer.....

